

**Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe
Grupy Kapitałowej PROCAD
za okres od 01.01.2017 r. do 31.12.2017 r.**

**Sporządzone zgodnie
z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej**

I	WYBRANE DANE FINANSOWE.....	4
II	SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE ZA OKRES DWUNASTU MIESIĘCY ZAKOŃCZONY 31 GRUDNIA 2017 ROKU.....	5
1.	SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ.....	5
2.	SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT ORAZ POZOSTAŁYCH CAŁKOWITYCH DOCHODÓW.....	6
3.	SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPIŹYWÓW PIENIĘŻNYCH.....	7
4.	SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM.....	8
III	Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.....	9
1.	Informacje ogólne.....	9
2.	Podstawa sporządzenia sprawozdania finansowego.....	11
3.	Zasady rachunkowości.....	13
3.1	Zmiany Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej oraz stosowanych zasad rachunkowości.....	13
3.2	Zasady (polityka) rachunkowości.....	20
4.	Połączenia jednostek gospodarczych i nabycia udziałów niekontrolujących.....	35
5.	Informacje dotyczące segmentów operacyjnych.....	36
6.	Rzeczowe aktywa trwałe.....	37
7.	Wartość firmy.....	39
7.1	Roczny test utraty wartości.....	39
8.	Pozostałe aktywa niematerialne.....	41
9.	Jednostki zależne.....	42
10.	Aktywa finansowe.....	43
10.1	Pożyczki udzielone.....	43
10.2	Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu.....	44
10.3	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.....	45
11.	Zapasy.....	46
12.	Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności.....	46
13.	Rozliczenia międzyokresowe.....	47
14.	Środki pieniężne i ich ekwiwalenty.....	48
15.	Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży.....	48
16.	Kapitał akcyjny.....	49
17.	Kapitał podstawowy.....	49
18.	Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej.....	50
19.	Akcje własne.....	50
20.	Kapitał zapasowy.....	51
21.	Kapitał rezerwowy.....	51
22.	Udziały niekontrolujące.....	51
23.	Dywidendy wypłacone i zaproponowane do wypłaty.....	51
24.	Kredyty bankowe i pożyczki otrzymane oraz odsetki od zobowiązań.....	51
25.	Pozostałe zobowiązania finansowe.....	52
26.	Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego.....	52
27.	Dotacje rządowe.....	52
28.	Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych.....	53
29.	Zobowiązania z tytułu dostaw i usług.....	53
30.	Pozostałe zobowiązania.....	54
31.	Przychody przyszłych okresów.....	54
32.	Podatek odroczony.....	54
33.	Przychody i koszty operacyjne.....	56
33.1	Przychody ze sprzedaży produktów i usług.....	56
33.2	Przychody ze sprzedaży towarów i materiałów.....	57
33.3	Koszty operacyjne.....	57
34.	Pozostałe przychody i koszty operacyjne.....	58
35.	Przychody i koszty finansowe.....	58
36.	Podatek dochodowy.....	59
36.1	Uzgodnienie wyniku podatkowego do wyniku księgowego.....	59
36.2	Efektywna stawka podatkowa.....	60
36.3	Bieżące aktywa i zobowiązania finansowe.....	60
37.	Działalność zaniechana.....	60

38. Zysk na jedną akcję zwykłą	61
39. Wartość księgową na jedną akcję	61
40. Należności i zobowiązania warunkowe	61
41. Transakcje z podmiotami powiązаныmi	61
42. Wynagrodzenia kluczowego kierownictwa	63
43. Instrumenty finansowe	63
43.1 Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych Grupy	63
43.2 Hierarchia wartości godziwej	64
44. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym	65
44.1 Ryzyko stopy procentowej	66
44.2 Ryzyko zmiany kursów walut	66
44.3 Ryzyko kredytowe	66
44.4 Ryzyko płynności finansowej	67
45. Zarządzanie kapitałem	67
46. Istotne postępowania sądowe przeciwko spółkom Grupy Kapitałowej	68
47. Struktura zatrudnienia	68
48. Informacja o znaczących zdarzeniach, dotyczących lat ubiegłych, ujętych w sprawozdaniu finansowym za bieżący okres	68
49. Istotne zdarzenia po zakończeniu okresu sprawozdawczego	69
50. Korekty błędów poprzednich okresów	69
51. Informacje dotyczące podmiotu uprawnionego do badania sprawozdania finansowego	69

I WYBRANE DANE FINANSOWE

L.p.	WYBRANE DANE FINANSOWE	w tys. zł		w tys. EUR	
		Rok 2017 okres od 01.01.2017 do 31.12.2017	Rok 2016 okres od 01.01.2016 do 31.12.2016	Rok 2017 okres od 01.01.2017 do 31.12.2017	Rok 2016 okres od 01.01.2016 do 31.12.2016
I	Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	45 279	50 839	10 667	11 618
II	Zysk (strata) z działalności operacyjnej	1 121	1 496	264	342
III	Zysk (strata) brutto	1 219	1 513	287	346
IV	Zysk (strata) netto	949	1 156	224	264
V	Zysk (strata) netto przynależny akcjonariuszom podmiotu dominującego	834	997	197	228
VI	Całkowity dochód (strata) ogółem	949	1 156	224	264
VII	Całkowity dochód (strata) ogółem przypadający akcjonariuszom podmiotu dominującego	834	997	197	228
VIII	Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	2 078	-2 821	490	-645
IX	Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	-1 076	543	-254	124
X	Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	-363	-420	-85	-96
XI	Przepływy pieniężne netto - razem	639	-2 698	150	-617
XII	Aktywa razem	23 333	24 056	5 594	5 438
XIII	Zobowiązania długoterminowe	131	255	31	58
XIV	Zobowiązania krótkoterminowe	2 846	4 394	682	993
XV	Kapitał własny	20 356	19 407	4 881	4 387
XVI	Kapitał własny podmiotu dominującego	18 604	17 770	4 460	4 017
XVII	Kapitał zakładowy	902	902	216	204
XVIII	Średnia ważona liczba akcji (w tys. sztuk)	9 019	9 019	9 019	9 019
XIX	Podstawowy zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w zł/EUR) *	0,09	0,11	0,02	0,03
XX	Rozwodniony zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w zł/EUR) **	0,09	0,11	0,02	0,03
XXI	Wartość księgowa na jedną akcję (w zł/EUR)	2,06	1,97	0,49	0,45
XXII	Rozwodniona wartość księgowa na jedną akcję (w zł/EUR)**	2,06	1,97	0,49	0,45
XXIII	Zadeklarowana lub wypłacona dywidenda na jedną akcję (w zł/EUR)	0,00	0,00	0,00	0,00

* Zysk (strata) na jedną akcję zwykłą wyliczony został poprzez podzielenie zysku lub straty netto danego okresu, przez średnią ważoną ilość akcji zwykłych występujących w ciągu danego okresu.

** nie wystąpiły zdarzenia skutkujące rozwodnieniem liczby akcji

Kursy wymiany złotego, w okresach objętych sprawozdaniem finansowym i danymi finansowymi porównawczymi

Przedstawione w sprawozdaniu wybrane dane finansowe zostały przeliczone na walutę EUR według następujących zasad:

- do przeliczenia poszczególnych pozycji aktywów i pasywów skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej przyjęto ogłoszony przez NBP kurs EURO z dnia:

- a) 29.12.2017 roku 1 EUR = 4,1709 PLN
- b) 31.12.2016 roku 1 EUR = 4,4240 PLN

- do przeliczenia wybranych wartości pozycji sprawozdania z całkowitych dochodów oraz sprawozdania z przepływów pieniężnych przyjęto kurs średni EUR, obliczony jako średnia arytmetyczna kursów obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca 2017 i 2016 roku (od stycznia do grudnia), ustalonych przez NBP na ten dzień. W ten sposób wyliczona średnia za 2017 rok wynosi 4,2447 PLN natomiast za 2016 rok wynosi 4,3757 PLN.

II SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE ZA OKRES DWUNASTU MIESIĘCY ZAKOŃCZONY 31 GRUDNIA 2017 ROKU

1. SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ

AKTYWA	NOTA	Stan na dzień	
		31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Aktywa trwałe		8 348	8 075
Rzeczowe aktywa trwałe	6	2 822	2 826
Wartość firmy	7, 9	2 728	2 728
Wartości niematerialne	8	2 586	2 114
Aktywa finansowe długoterminowe	10	3	206
Należności długoterminowe	12	88	87
Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe		56	100
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	31	65	14
Aktywa obrotowe		14 985	15 981
Zapasy	11	410	565
Należności z tytułu dostaw i usług	12	6 569	8 101
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	35.3	34	185
Należności krótkoterminowe pozostałe	12	148	223
Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	13	406	419
Aktywa finansowe krótkoterminowe	10	3 367	3 076
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	14	4 051	3 412
Suma aktywów		23 333	24 056

PASYWA	NOTA	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Kapitał własny razem		20 356	19 407
Kapitał własny podmiotu dominującego		18 604	17 770
Kapitał podstawowy	16	902	902
Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	17	13 277	13 277
Akcje własne (wielkość ujemna)	18	-2 832	-2 832
Kapitał zapasowy	19	6 423	5 426
Kapitał rezerwowy	20	0	0
Zyski zatrzymane		834	997
Udziały niekontrolujące	21	1 752	1 637
Zobowiązania długoterminowe		131	255
Pozostałe zobowiązania finansowe	24, 25	76	191
Dotacje rządowe	26	0	0
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	27	50	50
Rezerwy na podatek odroczonego	31	5	14
Pozostałe zobowiązania	29	0	0
Zobowiązania krótkoterminowe		2 846	4 394
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	28	1 622	2 826
Krótkoterminowe kredyty bankowe i pożyczki	23	0	0
Pozostałe zobowiązania finansowe	24, 25	162	323
Dotacje rządowe		0	0
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	35.3	71	101
Pozostałe zobowiązania publiczno-prawne	29	734	947
Pozostałe zobowiązania	29	207	154
Przychody przyszłych okresów	30	50	43
Suma zobowiązań		2 977	4 649
Suma pasywów		23 333	24 056

Podatek odroczony w sprawozdaniu z sytuacji finansowej został zaprezentowany w kwocie netto, tj. po skompensowaniu aktywów z tytułu podatku odroczonego z rezerwą z tytułu podatku odroczonego, co zostało szczegółowo przedstawione w nocie nr 32.

2. SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT ORAZ POZOSTAŁYCH CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

Rachunek zysków i strat oraz pozostałych całkowitych dochodów	NOTA	Za okres od 1 stycznia do 31 grudnia	
		2017	2016
Działalność kontynuowana			
Przychody ze sprzedaży		45 279	50 839
Przychody ze sprzedaży produktów i usług	32.1	21 323	25 435
Przychody ze sprzedaży towarów i materiałów	32.2	23 956	25 404
Koszt własny sprzedaży		33 036	37 731
Koszt wytworzenia sprzedanych produktów	32.3	14 595	18 054
Wartość sprzedanych towarów i materiałów		18 441	19 677
Zysk (strata) brutto ze sprzedaży		12 243	13 108
Pozostałe przychody operacyjne	33	104	160
Koszty sprzedaży	32.3	7 137	7 834
Koszty ogólnego zarządu	32.3	3 847	3 751
Pozostałe koszty operacyjne	33	242	187
Zysk (strata) z działalności operacyjnej		1 121	1 496
Przychody finansowe	34	301	285
Koszty finansowe	34	203	268
Zysk (strata) brutto z działalności kontynuowanej		1 219	1 513
Podatek dochodowy		270	357
Zysk (strata) netto z działalności kontynuowanej		949	1 156
Zysk (strata) netto za okres obrotowy		949	1 156
Pozostałe całkowite dochody za okres		0	0
Składniki, które nie zostaną przeniesione w późniejszych okresach do rachunku zysków i strat:		0	0
Składniki, które mogą zostać przeniesione w późniejszych okresach do rachunku zysków i strat:		0	0
Skutki przeszacowania aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży		0	0
Podatek dochodowy dotyczący pozostałych całkowitych dochodów		0	0
Pozostałe całkowite dochody netto razem		0	0
Suma całkowitych dochodów (strat) netto za okres		949	1 156
Przypadający:			
Akcjonariuszom podmiotu dominującego		834	997
Udziałom niedającym kontroli		115	159

3. SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPLÝWÓW PIENIĘŻNYCH

Sprawozdanie z przepływów pieniężnych	Za okres od 1 stycznia do 31 grudnia	
	2017	2016
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej		
Zysk (strata) przed opodatkowaniem	1 219	1 513
Korekty o pozycje:	396	394
Amortyzacja	702	625
Odsetki i udziały w zyskach (dywidendy)	12	-36
Zysk (strata) z działalności inwestycyjnej	-106	150
Podatek dochodowy zapłacony	-210	-343
Pozostałe pozycje netto	-2	-2
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej przed zmianą kapitału obrotowego	1 615	1 907
Zmiana stanu rezerw	0	12
Zmiana stanu zapasów	155	95
Zmiana stanu należności netto	1 605	183
Zmiana stanu zobowiązań krótkotermin., z wyjątkiem pożyczek i kredytów	-1 361	-4 988
Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych	65	-29
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	2 078	-2 821
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej		
Przychody ze sprzedaży wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych	3	0
Nabycie wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych	-1 102	-159
Wpływy z aktywów finansowych	23	2 702
Nabycie aktywów finansowych	0	-2 000
Wydatki z tytułu udzielonych pożyczek	0	0
Nabycie udziałów w jednostkach powiązanych	0	0
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	-1 076	543
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej		
Wyplata dywidendy	0	0
Splaty kredytów i pożyczek	0	0
Płatności zobowiązań z tytułu umów leasingu finansowego	-342	-382
Odsetki	-20	-38
Środki pieniężne netto z działalności finansowej	-363	-420
Przepływy pieniężne netto razem	639	-2 698
Bilansowa zmiana stanu środków pieniężnych	639	-2 698
Środki pieniężne na początek okresu	3 412	6 110
Środki pieniężne na koniec okresu	4 051	3 412

4. SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM

SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM ZA OKRES OD 1 STYCZNIA DO 31 GRUDNIA 2017 ROKU	Kapitał przypadający akcjonariuszom Jednostki Dominującej							Udziały niekontrolujące	Kapitał własny ogółem
	Kapitał podstawowy	Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	Akcje własne	Kapitał zapasowy	Kapitał rezerwowy	Zyski zatrzymane	Kapitał własny		
Stan na 1 stycznia 2017	902	13 277	-2 832	5 426	0	997	17 770	1 637	19 407
Zysk (strata) netto za rok					0	834	834	115	1 156
Korekty błędów podstawowych							0	0	0
Inne całkowite dochody							0		0
Wyplata dywidendy						0	0		0
Nabycie akcji własnych			0				0		0
Przeniesienie na kapitał zapasowy i rezerwowy				997		-997	0		0
Nabycie spółki zależnej							0		0
Przejęcie dodatkowych udziałów w spółkach zależnych							0		0
Stan na 31 grudnia 2017	902	13 277	-2 832	6 423	0	834	18 604	1 752	20 356
Stan na 1 stycznia 2016	902	13 277	-2 832	3 281	0	2 144	16 772	1 478	18 250
Zysk (strata) netto za rok					0	997	997	159	1 156
Korekty błędów podstawowych							0	0	0
Inne całkowite dochody							0		0
Wyplata dywidendy						0	0		0
Nabycie akcji własnych			0				0		0
Przeniesienie na kapitał zapasowy i rezerwowy				2 145		-2 145	0		0
Nabycie spółki zależnej							0		0
Przejęcie dodatkowych udziałów w spółkach zależnych							0		0
Stan na 31 grudnia 2016	902	13 277	-2 832	5 426	0	997	17 770	1 637	19 407

III Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego

1. Informacje ogólne

Na dzień 31.12.2017 roku Grupa Kapitałowa PROCAD (zwana dalej: „Grupą Kapitałową” lub „Grupą”) składała się z jednostki dominującej oraz 4 jednostek zależnych, w tym 3 spółek konsolidowanych metodą pełną i 1 spółki wyłączonej z konsolidacji ze względu na nieistotną wartość jej pozycji bilansowych. Jednostką dominującą Grupy jest PROCAD S.A. (zwana dalej: „jednostką dominującą”, „Spółką” lub „Emitentem”).

Jednostki Grupy Kapitałowej PROCAD nie tworzą podatkowej grupy kapitałowej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych.

W skład jednostek Grupy Kapitałowej PROCAD nie wchodzi wewnętrzne jednostki organizacyjne sporządzające samodzielne sprawozdania finansowe.

Jednostka dominująca

PROCAD SA powstała z przekształcenia PROCAD Sp. z o.o. z dniem 1 czerwca 2006 r. zgodnie z K.S.H. na podstawie uchwały Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników z dnia 26.05.2006 roku w sprawie przekształcenia spółki PROCAD spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w spółkę akcyjną PROCAD. W dniu 01.06.2006 roku PROCAD SA została wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS 0000258329. Siedziba spółki mieści się w Gdańsku przy ulicy Kartuskiej 215.

Od dnia 15.01.2007 roku akcje PROCAD SA są notowane na podstawowym rynku Warszawskiej Giełdy Papierów Wartościowych. Według klasyfikacji GPW w Warszawie, PROCAD SA jest zaklasyfikowana do sektora „informatyka”.

Podstawowym przedmiotem działalności spółki PROCAD według działów Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) jest działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalność powiązana. Rozwiązania oferowane przez PROCAD wykorzystywane są m.in. przez pracownie architektoniczne, inżynieryjne i mechaniczno-technologiczne. Wdrażane przez spółkę systemy w głównej mierze oparte są na technologii światowego lidera, notowanej na amerykańskim NASDAQ spółki Autodesk Inc.

PROCAD SA zajmuje się wdrożeniami systemów CAD od 1994 roku. Obecnie jest największą Spółką informatyczną działającą na polskim rynku systemów Autodesk. PROCAD SA oferuje kompletne rozwiązania, dostarcza sprzęt komputerowy, urządzenia peryferyjne oraz różnego rodzaju oprogramowanie specjalistyczne. Zapewnia serwis gwarancyjny i pogwarancyjny sprzętu komputerowego i oprogramowania. Prowadzi szkolenia w oparciu o własne centrum szkoleniowe o statusie Autodesk Authorized Training Center. Oferuje usługi wdrożeniowe oraz pełną opiekę nad infrastrukturą IT.

Jednostki podlegające konsolidacji

Jednostkami podlegającymi konsolidacji na dzień 31.12.2017 roku były spółki: DES ART Sp. z o.o. z siedzibą w Gdyni, CADOR Spółka z o.o. z siedzibą w Gdyni oraz AUTOR KSI Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie. Wszystkie spółki są konsolidowane metodą konsolidacji pełnej.

1. DES ART Sp. z o.o. z siedzibą w Gdyni powstała w 2003 roku. Spółka została zarejestrowana przez Sąd Rejonowy w Gdańsku, XVI Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 21-01-2003 r. pod numerem KRS 0000147862. Głównym obszarem działalności DES ART jest świadczenie usług w zakresie wykorzystania technik komputerowego wspomaganie projektowania (CAD/CAE) w przemyśle i nauce, zajmującą się wysoko specjalizowanymi, multidyscyplinarnymi usługami inżynierskimi (obliczenia inżynierskie głównie z wykorzystaniem Metody Elementów Skończonych). Odbiorcą usług DES ART Sp. z o.o. są znane firmy z branży samochodowej, okrętowej, turbinowej i innych. DES ART Sp. o.o. zatrudnia zespół doświadczonych inżynierów posiadających specjalizacje w inżynierii pojazdów, w przemyśle okrętowym, mechanice płynów, inżynierii materiałowej i innych dziedzinach. Dysponuje stosowną wiedzą i zapleczem informatycznym oraz długoletnim doświadczeniem w wykonywaniu analiz Metodą Elementów Skończonych. Większość Pracowników posiada wyższe wykształcenie techniczne. Specjaliści z

DES ART mają doświadczenie w przeprowadzaniu analiz wytrzymałościowych dla różnych gałęzi przemysłu. DES ART współpracuje zarówno z Kontrahentami polskimi, jak i zagranicznymi.

2. AutoR KSI Sp. z o.o. została zarejestrowana przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie, XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 28 grudnia 2009 r. pod numerem KRS 0000345330 i jest prawnym kontynuatorem działalności AutoR Komputerowe Systemy Inżynierskie Sp. J. Posiada unikatową ofertę usług wdrożeniowych z wartością dodaną i jest jednym z największych partnerów Autodesk w Polsce w zakresie wdrożeń rozwiązań komputerowego wspomaganie projektowania (CAD) dla szeroko pojętej branży mechanicznej i przemysłu, o najwyższym statusie Autodesk Gold Partner. Działalność pod marką AutoR Komputerowe Systemy Inżynierskie (AutoR KSI) jest prowadzona od ponad 20 lat, owocując ugruntowaną, silną pozycją firmy posiadającej wyróżniające portfolio strategicznych Klientów.
3. Cador Consulting Sp. z o.o. z siedzibą w Gdyni powstała w 2004 roku. Spółka została zarejestrowana przez Sąd Rejonowy w Gdańsku, XVI Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 10-01-2005 r. pod numerem KRS 0000225929. Głównym obszarem działalności CADOR jest świadczenie usług w zakresie sprzedaży oprogramowania CAD/CAM/CAE oraz wsparcia technicznego w tym obszarze. CADOR jest jednym z największych dystrybutorów oprogramowania specjalistycznego firmy SIEMENS w Polsce, posiada status Silver Partner-a. Do grona klientów Spółki należą m.in. firmy będące liderami w branży przemysłowej w Polsce. CADOR świadczy również usługi szkoleniowe zarówno w obszarze CAD/CAM/CAE, jak również innych szkoleń specjalistycznych, min. „Grafika komputerowa”, „Specjalista PHP i MySQL”, „Rachunkowość”.

Jednostki zależne nie podlegające konsolidacji

Jednostką nie podlegającą konsolidacji na dzień 31 grudnia 2017 roku była Projekt – Biz Spółka z o.o. z siedzibą w Gdańsku, w której PROCAD SA posiada 100 % udziałów w kapitale zakładowym. Sprawozdanie finansowe wymienionej spółki zostało wyłączone z konsolidacji ze względu na nieistotność jej danych dla rzetelności i jasności skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Udział kapitału zakładowego tej spółki w sumie pasywów wykazanych w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosi 1,07%.

Zgodnie z założeniami koncepcyjnymi sporządzania i prezentacji sprawozdań finansowych, szczegółowe wymagania dotyczące ujawniania informacji zawarte w standardzie lub interpretacji nie muszą być spełnione, jeżeli informacje te nie są istotne.

Poniżej zaprezentowano skrócone informacje finansowe, dotyczące jednostki nie podlegającej konsolidacji:

Spółka zależna	Aktywa	Kapitał Własny	Kapitał zakładowy	Przychody ze sprzedaży	Wynik netto za 2017 rok
PROJEKT-BIZ Spółka z o.o.	42	42	250	0	-1

Czas trwania działalności Grupy Kapitałowej

Czas trwania jednostki dominującej oraz poszczególnych podmiotów wchodzących w skład Grupy Kapitałowej jest nieoznaczony.

Zarząd i Rada Nadzorcza

W skład Zarządu PROCAD na dzień 31 grudnia 2017 roku wchodził:

- Jarosław Jarzyński - Prezes Zarządu,
- Janusz Szczęśniak - Wiceprezes Zarządu,
- Maciej Horeczy - Wiceprezes Zarządu.

W skład Rady Nadzorczej PROCAD na dzień 31 grudnia 2017 roku wchodził:

- Andrzej Przewoźnik - Przewodniczący Rady Nadzorczej,
- Andrzej Chmielecki - Sekretarz Rady Nadzorczej,
- Mariusz Jagodziński - Członek Rady Nadzorczej,
- Hubert Kowalski - Członek Rady Nadzorczej,
- Bożena Szczęśniak - Członek Rady Nadzorczej.

Zmiany w składzie Zarządu oraz Rady Nadzorczej PROCAD w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2017 roku:

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2017 roku nie było zmian w składzie Zarządu oraz Rady Nadzorczej Grupy.

Pomiędzy dniem kończącym okres sprawozdawczy a dniem sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego skład Zarządu oraz skład Rady Nadzorczej nie uległy zmianie.

2. Podstawa sporządzenia sprawozdania finansowego

Skonsolidowane Sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z koncepcją kosztu historycznego, za wyjątkiem wyceny instrumentów finansowych wycenianych zgodnie z MSSF według wartości godziwej.

Koszt historyczny ustalany jest co do zasady na bazie wartości godziwej dokonanej zapłaty za dobra lub usługi.

Za wartość godziwą uznaje się cenę, jaką można uzyskać przy sprzedaży składnika aktywów lub zapłacić w celu przekazania zobowiązania w zwykłej transakcji na głównym (lub najkorzystniejszym) rynku w dniu wyceny i na obecnych warunkach rynkowych, niezależnie od tego, czy cena jest bezpośrednio obserwowalna czy oszacowana przy użyciu innej techniki wyceny. W wycenie do wartości godziwej składnika aktywów lub zobowiązania, Grupa bierze pod uwagę właściwości danego składnika aktywów lub zobowiązań, jeżeli uczestnicy rynku podejmują te cechy pod uwagę przy wycenie aktywów lub zobowiązań na dzień wyceny. Wartość godziwą dla celów wyceny i / lub ujawniania informacji w sprawozdaniu finansowym ustala się na w/w podstawie, z wyjątkiem transakcji leasingowych jak i wycen, które mają pewne podobieństwa do wartości godziwej, ale nie są wartościami godziwymi takie jak cena sprzedaży netto zgodnie z MSR 2 czy wartość użytkowa zgodnie z MSR 36.

Sprawozdanie obejmuje okres 12 miesięcy od 1 stycznia 2017 roku do 31 grudnia 2017 roku oraz dane porównawcze za okres 12 miesięcy od 1 stycznia 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało przez Zarząd jednostki dominującej zatwierdzone do publikacji w dniu 30 marca 2018 roku.

Założenie kontynuacji działalności

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez spółki Grupy Kapitałowej w dającej się przewidzieć przyszłości. Zarząd jednostki dominującej nie stwierdza na dzień podpisania niniejszego sprawozdania finansowego istnienia faktów i okoliczności, które wskazywałyby na zagrożenia dla możliwości kontynuacji działalności w okresie 12 miesięcy po dniu kończącym okres sprawozdawczy na skutek zamierzonego lub przymusowego zaniechania bądź istotnego ograniczenia przez Grupę dotychczasowej działalności.

Oświadczenie o zgodności z MSR i MSSF

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF), Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości (MSR), które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską oraz ze związanymi z nimi interpretacjami ogłoszonymi w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej. MSSF obejmują standardy i interpretacje zaakceptowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR) oraz Komisję ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej (KIMSF).

Szacunki, założenia i profesjonalny osąd

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSR i MSSF wymaga dokonania szacunków i założeń, które wpływają na wielkość prezentowanych w nim pozycji. Mimo, że przyjęte założenia i szacunki opierają się na najlepszej wiedzy Zarządu na temat bieżących zdarzeń i działań, rzeczywiste wyniki mogą się różnić od oszacowanych i zaprezentowanych w sprawozdaniu. Szacunki te dotyczą, między innymi, utworzonych rezerw i odpisów aktualizujących, odroczonego podatku dochodowego, wyceny w wartości godziwej, rozliczeń międzyokresowych, przyjętych stawek

amortyzacyjnych, klasyfikacji umów leasingu oraz szacowania utraty wartości przez składniki aktywów.

Wartość godziwa przedstawia obecne szacunki, które mogą ulec zmianie w kolejnych okresach sprawozdawczych z tytułu warunków rynkowych lub innych czynników. Istnieje wiele metod ustalania wartości godziwej, które mogą powodować różnice w wartościach godziwych. Co więcej, założenia będące podstawą ustalenia wartości godziwej mogą wymagać oszacowania zmian kosztów/cen w czasie, stopy dyskonta, stopy inflacji czy innych istotnych zmiennych. Pewne założenia i szacunki są konieczne dla ustalenia, do którego poziomu hierarchii wartości godziwej dany instrument powinien zostać zakwalifikowany.

Oszacowanie związane z przeprowadzeniem dorocznego testu na utratę wartości firmy

Grupa przeprowadza na koniec każdego roku obrotowego test na utratę wartości firmy, zgodnie z polityką rachunkowości opisaną w punkcie 3.2.4. Wycieczki wymagają wykorzystania szacunków odnośnie projekcji przepływów pieniężnych w poszczególnych segmentach oraz przewidywanego rozwoju rynku informatycznego w Polsce w kolejnych latach. Z uwagi na dużą zmienność koniunktury w branży informatycznej, w której działa Grupa, może nastąpić sytuacja, w której rzeczywiste przepływy mogą się różnić od tych prognozowanych przez Grupę.

Szacunki i leżące u ich podstaw założenia podlegają bieżącej weryfikacji. Zmianę wielkości szacunkowych ujmuje się w okresie, w którym nastąpiła weryfikacja, jeżeli dotyczy ona wyłącznie tego okresu, lub w okresie bieżącym i okresach przyszłych, jeżeli zmiana dotyczy ich na równi z okresem bieżącym.

Wycena rezerw z tytułu świadczeń pracowniczych

Rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych zostały oszacowane przez Aktuariusza za pomocą metod aktuarialnych.

Składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego

Grupa rozpoznaje składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego bazując na założeniu, że w przyszłości zostanie osiągnięty zysk podatkowy pozwalający na jego wykorzystanie. Pogorszenie uzyskiwanych wyników podatkowych w przyszłości mogłoby spowodować, że założenie to stałoby się nieuzasadnione.

Wartość godziwa instrumentów finansowych

Wartość godziwą instrumentów finansowych, dla których nie istnieje aktywny rynek, ustala się wykorzystując odpowiednie techniki wyceny. Przy wyborze odpowiednich metod i założeń Grupa kieruje się profesjonalnym osądem.

Stawki amortyzacyjne

Wysokość stawek amortyzacyjnych ustalana jest na podstawie przewidywanego okresu ekonomicznej użyteczności składników rzeczowego majątku trwałego oraz wartości niematerialnych. Grupa corocznie dokonuje weryfikacji przyjętych okresów ekonomicznej użyteczności na podstawie bieżących szacunków.

Niepewność związana z rozliczeniami podatkowymi

Regulacje dotyczące podatku od towarów i usług, podatku dochodowego od osób prawnych oraz obciążeń związanych z ubezpieczeniami społecznymi podlegają częstym zmianom. Te częste zmiany powodują brak odpowiednich punktów odniesienia, niespójne interpretacje oraz nieliczne ustanowione precedensy, które mogłyby mieć zastosowanie. Obowiązujące przepisy zawierają również niejasności, które powodują różnice w opiniach co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych, zarówno pomiędzy organami państwowymi jak i organami państwowymi i przedsiębiorstwami. Te warunki powodują, że ryzyko podatkowe w Polsce jest większe niż w krajach o bardziej dojrzałym systemie podatkowym. W konsekwencji, kwoty prezentowane i ujawniane w sprawozdaniach finansowych mogą się zmienić w przyszłości w wyniku ostatecznej decyzji organu kontroli podatkowej.

Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji

Walutą funkcjonalną Grupy oraz walutą prezentacji w sprawozdaniach finansowych jest polski złoty (PLN). Poszczególne pozycje sprawozdania finansowego są wycenione w złotych, które stanowią walutę podstawowego środowiska gospodarczego, w którym działa Grupa. Aktywa i zobowiązania wyrażone w walutach obcych przeliczane są na złote przy zastosowaniu kursów średnich NBP obowiązujących dla danej waluty na dzień bilansowy. Transakcje wyrażone w walutach obcych przeliczane są w dniu transakcji na walutę funkcjonalną przy zastosowaniu kursów obowiązujących w dniu zawarcia transakcji. Wszystkie kwoty wykazywane w sprawozdaniu finansowym podane są w tysiącach złotych, chyba że w konkretnych sytuacjach zostały podane z większą dokładnością.

Korekty wynikające z zastrzeżeń w opinii podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych

W opinii biegłego rewidenta z badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok kończący się dnia 31 grudnia 2017 roku oraz za lata poprzednie nie wystąpiły zastrzeżenia, które powodowałyby konieczność dokonania korekt w przedstawionym sprawozdaniu finansowym oraz w prezentowanych danych porównywalnych.

3. Zasady rachunkowości

3.1 Zmiany Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej oraz stosowanych zasad rachunkowości

3.1.1 Zmiany stosowanych zasad rachunkowości

Grupa stosuje zasady Międzynarodowych Standardów Rachunkowości, Standardów Sprawozdawczości Finansowej oraz związanych z nimi interpretacji ogłoszonych w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej zwanych dalej „MSSF”. Przyjęte zasady rachunkowości są spójne z zasadami stosowanymi w roku ubiegłym, z wyjątkiem zastosowania poniżej opisanych nowych regulacji. Poniższe zmiany do MSSF zostały zastosowane w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym zgodnie z ich datą wejścia w życie, jednak nie miały one istotnego wpływu na zaprezentowane i ujawnione informacje finansowe lub nie miały zastosowania do transakcji zawieranych przez Grupę:

- Zmiany do MSR 7 Rachunek przepływów pieniężnych: Inicjatywa dotycząca ujawniania informacji - obowiązujące w odniesieniu do okresów sprawozdawczych rozpoczynających się w dniu lub po 1 stycznia 2017 roku, zostały wydane przez RMSR w dniu 29 stycznia 2016 roku a zatwierdzone w UE w dniu 6 listopada 2017 roku. Zmiany doprecyzowują MSR 7 i mają na celu poprawę informacji przekazywanych na rzecz użytkowników sprawozdań finansowych o działalności finansowej jednostki. Zmiany wymagają, aby jednostka wystosowała ujawnienia umożliwiające użytkownikom sprawozdań finansowych ocenę zmian zobowiązań wynikających z działalności finansowej, w tym zarówno zmian wynikających z przepływów pieniężnych jak i niepieniężnych. Nie jest wymagane przedstawienie informacji porównawczych za poprzednie okresy.
- Zmiany do MSR 12 Podatek dochodowy: Rozpoznanie aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego na niezrealizowane straty - obowiązujące w odniesieniu do okresów sprawozdawczych rozpoczynających się w dniu lub po 1 stycznia 2017 roku. Zatwierdzone w UE w dniu 6 listopada 2017 roku. Powyższe zmiany do MSR 12 wskazują dodatkowe wytyczne w zakresie ujmowania aktywów z tytułu podatku odroczonego od niezrealizowanych strat na instrumentach dłużnych wycenianych do wartości godziwej, tj. w szczególności standard potwierdza, że spadek poniżej kosztu w wartości bilansowej instrumentów dłużnych o stałej stopie procentowej wycenianych w wartości godziwej, dla których podstawa opodatkowania pozostaje na poziomie kosztu powoduje powstanie ujemnych różnic przejściowych, niezależnie od tego czy posiadacz instrumentu zamierza go utrzymywać czy sprzedać. Zmiany mają zastosowanie retrospektywne.

- Zmiany MSSF 12 Ujawnianie informacji na temat udziałów w innych jednostkach będące częścią zmian wynikających z przeglądu MSSF 2014-2016. Zmiany doprecyzowują, że wymogi określone w standardzie mają zastosowanie także do udziałów jednostki w jednostkach zależnych, wspólnych ustaleniach umownych (tj. wspólnych działaniach lub wspólnych przedsięwzięciach), jednostkach stowarzyszonych lub jednostkach strukturyzowanych niepodlegających konsolidacji, które zostały sklasyfikowane (lub włączone do grupy do zbycia, która została sklasyfikowana) jako przeznaczone do sprzedaży lub jako działalność zaniechana zgodnie z MSSF 5 Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży oraz działalność zaniechana.

Grupa nie zdecydowała się na wcześniejsze zastosowanie żadnego innego standardu, interpretacji lub zmiany, która została opublikowana, ale nie weszła dotychczas w życie w świetle przepisów Unii Europejskiej.

3.1.2 Nowe standardy i interpretacje, które zostały opublikowane, a nie weszły jeszcze w życie

Następujące nowe standardy rachunkowości, zmiany istniejących standardów i interpretacje, które zostały już opublikowane, ale nie były obowiązujące w roku 2017, ponieważ nie zostały zatwierdzone przez Unię Europejską lub zostały zatwierdzone przez Unię Europejską, ale które nie weszły jeszcze w życie lub których Grupa nie zdecydowała się zastosować wcześniej:

- MSSF 9 „Instrumenty finansowe: klasyfikacja i wycena” - mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub później. Standard opublikowany przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości w dniu 24 lipca 2014 r., zatwierdzony przez UE w dniu 22 listopada 2016 roku, stanowi ostateczną wersję standardu zastępując wcześniejsze publikowane wersje MSSF 9 i kończy projekt Rady Międzynarodowych Standardów Rachunkowości zastąpienia MSR 39 Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena. Nowy Standard odnosi się do:
  - 1) klasyfikacji i wyceny aktywów finansowych i zobowiązań finansowych,
  - 2) metodologii utraty wartości oraz
  - 3) rachunkowości zabezpieczeń.MSSF 9 nie obejmuje rachunkowości zabezpieczeń portfela aktywów lub zobowiązań finansowych, co stanowi osobny projekt Rady Międzynarodowych Standardów Rachunkowości: „Zasady rachunkowości w zakresie dynamicznego zarządzania ryzykiem”. W stosunku do portfelowego zabezpieczenia aktywów lub zobowiązań finansowych nadal należy stosować zapisy MSR 39 w tym zakresie.
- Zmiany do MSSF 4 „Umowy ubezpieczeniowe” – Zastosowanie MSSF 9 „Instrumenty finansowe” wraz z MSSF 4 „Instrumenty ubezpieczeniowe” zostały zatwierdzone w UE w dniu 3 listopada 2017 roku. Zmiany zostały wprowadzone w celu rozwiązania problemów wynikających z wdrożenia nowego standardu MSSF 9 „Instrumenty finansowe” przed wprowadzeniem nowego standardu zastępującego MSSF 4. Zmiany dotyczą okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie lub w momencie zastosowania MSSF 9 „Instrumenty finansowe” po raz pierwszy.
- MSSF15 „Przychody z umów z klientami”. Nowy standard rachunkowości został opublikowany w dniu 28 maja 2014 roku oraz przyjęty przez Unię Europejską w dniu 22 września 2016 roku. Nowy standard wchodzi w życie w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie, z możliwością wcześniejszego zastosowania. Nowy standard wprowadza jeden ogólny model rozpoznawania i rozliczania przychodów z umów z klientami oraz pomiaru sprzedaży aktywów niefinansowych (m.in. majątku trwałego). Zgodnie z nim, umowa z klientem analizowana ma być w pięciu etapach, obejmujących:
  1. identyfikację umowy,
  2. identyfikację umownych (pojedynczych) zobowiązań do wykonania świadczeń zawartych w umowie,
  3. ustalenie ceny transakcji,
  4. przyporządkowanie ceny transakcji do umownych do realizacji świadczeń zawartych w umowie,

5. rozpoznanie przychodów w chwili wypełnienia zobowiązań przez jednostkę.

Zgodnie z MSSF 15 jednostka ujmuje przychód w chwili spełnienia zobowiązania do wykonania świadczeń, czyli przeniesienia na klienta kontroli nad towarami lub usługami będącymi przedmiotem tego zobowiązania. Zatem moment przeniesienia „ryzyka i korzyści” nie jest już podstawowym kryterium ujęcia przychodu tak jak to miało w MSR 18, ale oczekiwane jest, że w większości przypadków momenty te pokrywają się ze sobą.

MSSF 15 zawiera też znacznie bardziej restrykcyjne wytyczne dotyczące specyficznych aspektów dotyczących ujmowania przychodów. Wymaga również ujawniania szerokiego zakresu informacji.

Standard MSSF 15 zastąpi wytyczne dotyczące ujmowania przychodów zawarte w MSR 18 „Przychody”, MSR 11 „Umowy o usługę budowlaną” i w związanych z nimi Interpretacjach. Z zakresu standardu wyłączone są instrumenty finansowe (MSR 39/MSSF 9), umowy ubezpieczeniowe (MSSF 4) oraz leasing (MSSF 16)

- Objasnienia do MSSF 15 „Przychody z umów z klientami” – zatwierdzone w UE w dniu 31 października 2017 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie).
- MSSF 16 „Leasing” wydany w dniu 13 stycznia 2016 roku, ma zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później. Nowy standard zastępuje MSR 17 oraz interpretacje: KIMSF 4, SKI 15 i 27 i wprowadza jeden model ujęcia leasingu w księgach rachunkowych leasingobiorcy zgodnie, z którym wszystkie umowy spełniające definicję leasingu zawarte na okres dłuższy niż 12 miesięcy będą ujmowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej leasingobiorcy, chyba że wartość składnika aktywów będzie niska. Zgodnie z nowym standardem leasingobiorca ujmie w sprawozdaniu z sytuacji finansowej prawo do użytkowania składnika aktywów oraz zobowiązanie z tytułu leasingu, które odzwierciedla jego obowiązek dokonywania opłat leasingowych. Odrębnie ujmuje też amortyzację składnika aktywów z tytułu prawa do użytkowania i odsetki od zobowiązania z tytułu leasingu. Leasingobiorca aktualizuje wycenę zobowiązania z tytułu leasingu po wystąpieniu określonych zdarzeń (np. zmiany w odniesieniu do okresu leasingu, zmiany w przyszłych opłatach leasingowych wynikające ze zmiany w indeksie lub stawce stosowanej do ustalenia tych opłat). Co do zasady, leasingobiorca ujmuje aktualizację wyceny zobowiązania z tytułu leasingu jako korektę wartości składnika aktywów z tytułu prawa do użytkowania. Sposób ujęcia leasingu w księgach rachunkowych leasingodawcy nie ulegnie zmianie. Leasingodawca dalej będzie ujmował wszystkie umowy leasingowe z zastosowaniem tych samych zasad klasyfikacji co w przypadku MSR 17, rozróżniając leasing operacyjny i leasing finansowy. MSSF 16 wymaga zarówno od leasingobiorcy jak i od leasingodawcy dokonywania szerszych ujawnień niż w przypadku MSR 17. Leasingobiorca ma prawo wyboru pełnego bądź zmodyfikowanego podejścia retrospektywnego, a przepisy przejściowe przewidują pewne praktyczne rozwiązania. Według wstępnej oceny MSSF 16 nie będzie miał istotnego wpływ na sprawozdanie finansowe Grupy ponieważ Grupa nie używa istotnych aktywów na podstawie umowy leasingu operacyjnego.
- Zmiany do MSSF 2 „Płatności na bazie akcji” – Klasyfikacja oraz wycena płatności na bazie akcji zostały wydane przez RMSR w dniu 20 czerwca 2016 roku, obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie. Zmiany wprowadzają wymogi w zakresie ujmowania:
  1. skutków warunków nabycia uprawnień i warunków innych niż warunki nabycia uprawnień na wycenę płatności na bazie akcji rozliczanymi w środkach pieniężnych;
  2. płatności na bazie akcji mające funkcję rozliczenia netto z zobowiązaniami podatkowymi; oraz
  3. modyfikacji warunków płatności na bazie akcji, które powodują zmianę klasyfikację transakcji z rozliczanych w środkach pieniężnych do rozliczanych w instrumentach kapitałowych.Do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE.
- Zmiany MSSF 1 i MSR 28 wynikające z „Projektu corocznych poprawek: cykl 2014-2016”. Poprawki do standardów obejmują:
  1. MSSF 1: usunięto niektóre krótkoterminowe zwolnienia, które stosowano przy przejściu na MSSF ze względu na to, że dotyczyły okresów, które już minęły i ich zastosowanie już nie było

możliwe. Zmiana nie będzie miała wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy, gdyż jest już ono sporządzane wg MSSF.

2. MSR 28: doprecyzowano, że w sytuacjach, gdy MSR 28 dopuszcza wycenę inwestycji albo metodą praw własności, albo w wartości godziwej (przez organizacje zarządzające kapitałem wysokiego ryzyka, fundusze wzajemne itd. lub udziały w jednostkach inwestycyjnych) wyboru tego można dokonać odrębnie dla każdej z takich inwestycji.

Zmiany w zakresie MSSF1 i MSR28 wejdą w życie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku.

- Zmiana MSR 40 „Nieruchomości inwestycyjne”. Zmiana doprecyzowuje zasady, wedle których nieruchomość jest przeklasyfikowywana do lub z kategorii nieruchomości inwestycyjnych z lub do środków trwałych bądź zapasów. Przede wszystkim zmiana klasyfikacji następuje, gdy zmieni się sposób użytkowania i zmiana ta musi być udowodniona. Standard wprost mówi, że zmiana intencji zarządu sama w sobie nie jest wystarczająca. Zmianę standardu należy zastosować do wszystkich zmian w użytkowaniu, które nastąpią po wejściu w życie zmiany do standardu oraz do wszystkich nieruchomości inwestycyjnych posiadanych na dzień wejścia w życie zmiany standardu. Zmiany obowiązują dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub później. Do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE. Grupa ocenia że zmiana standardu nie będzie miała wpływu na jej sprawozdania finansowe, ponieważ nie posiada nieruchomości inwestycyjnych.
- Zmiany do MSSF 10 i MSR 28, Ujmowanie transakcji sprzedaży lub wniesienia aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem, został opublikowany przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 11 września 2014 r. Termin wejścia w życie tych zmian został odroczone przez RMSR na czas nieokreślony. Zmiany mają na celu usunięcie sprzeczności między wymogami MSR 28 a MSSF 10 oraz wyjaśniają, że ujęcie zysku lub straty w transakcjach z udziałem jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia zależy od tego czy sprzedane lub wniesione aktywa stanowią przedsięwzięcie.
- MSSF14 „Regulacyjne rozliczenia międzyokresowe” - nowy standard został opublikowany w dniu 30 stycznia 2014 roku. Proces zatwierdzenia przez UE został wstrzymany. Standard ten ma charakter przejściowy w związku z toczącymi się pracami RMSR nad uregulowaniem sposobu rozliczania operacji w warunkach regulacji cen. Standard wprowadza zasady ujmowania aktywów i zobowiązań powstałych w związku z transakcjami o cenach regulowanych w przypadku gdy jednostka podejmie decyzję o przejściu na MSSF.
- MSSF 17 Umowy ubezpieczeniowe (opublikowano dnia 18 maja 2017 roku) - do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE - mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2021 roku lub później.
- Zmiany do MSSF 9 „Instrumenty finansowe” - Kontrakty z cechami przedpłat z ujemną rekompensatą (opublikowano dnia 12 października 2017) – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE.
- Zmiany do MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach” - Długoterminowe udziały w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach (opublikowano dnia 12 października 2017), obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE.
- Zmiany do różnych standardów „Poprawki do MSSF (cykl 2015-2017)” – (opublikowano dnia 12 grudnia 2017), dokonane zmiany w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do MSSF (MSSF 3, MSSF 11, MSR 12 oraz MSR 23) ukierunkowane głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa (obowiązują w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie). Do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE,

- Zmiany do MSR 19 „Świadczenia Pracownicze – Zmiany do programu określonych świadczeń; ograniczenie lub rozliczenie programu (opublikowano dnia 7 lutego 2018) – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE,
- Interpretacja KIMSF 22 „Transakcje walutowe i zaliczki”. Interpretacja określa, jaki kurs należy stosować w przypadku sprzedaży lub zakupu w walucie obcej, które poprzedzone są otrzymaniem lub uiszczeniem zaliczki w tej walucie. Zgodnie z nową interpretacją zaliczkę na dzień jej zapłaty należy ująć po kursie na ten dzień. Następnie w momencie ujęcia w rachunku zysków i strat przychodu osiąganego w walucie lub kosztu lub zakupionego składnika aktywów należy je ująć po kursie z dnia ujęcia zaliczki, a nie po kursie z dnia, gdy został ujęty przychód lub koszt lub składnik aktywów. Spółka szacuje, że nowa interpretacja nie będzie miała istotnego wpływu na jej sprawozdanie finansowe, gdyż nie przeprowadza transakcji, których zmiany dotyczą. Interpretacja obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub później – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzona przez UE.
- Interpretacja KIMSF 23 „Niepewność w zakresie sposobów ujmowania podatku dochodowego”. Interpretacja opublikowana przez RMSR w dniu 7 czerwca 2017 roku”. Znajdzie ona zastosowanie za okres rozpoczynający się 1 stycznia 2019 roku albo później (możliwe wcześniejsze zastosowanie) i wpływa na rozpoznanie i wycenę bieżącego oraz odroczonego podatku dochodowego – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzona przez UE.

Daty wejścia w życie są datami wynikającymi z treści standardów ogłoszonych przez Radę ds. Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej. Daty stosowania standardów w Unii Europejskiej mogą różnić się od dat stosowania wynikających z treści standardów i są ogłaszane w momencie zatwierdzenia do stosowania przez Unię Europejską.

3.1.3 Wpływ nowych regulacji na przyszłe sprawozdania

Analiza Zarządu i wstępna ocena wpływu nowych lub zmienionych standardów na stosowane przez Grupę zasady (polityki) rachunkowości oraz przyszłe sprawozdania finansowe obejmowała w szczególności wpływ nowych standardów MSSF 9, MSSF 15 oraz MSSF 16, których zastosowanie może wywołać zmiany w rachunkowości i sprawozdawczości Grupy w latach 2018-2019.

Nowy standard MSSF 9 Instrumenty finansowe dokonuje fundamentalnych zmian w klasyfikacji, prezentacji i wycenie instrumentów finansowych. W ramach standardu wprowadzony zostaje między innymi nowy model oceny utraty wartości, wymagający bieżącego ujmowania oczekiwanych strat kredytowych oraz zaktualizowane zasady stosowania rachunkowości zabezpieczeń, które mają na celu ściślejsze dopasowanie zasad rachunkowości do praktycznej działalności zarządzania ryzykiem. Standard zastępuje MSR 39 i obowiązuje w odniesieniu do okresów rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie z możliwością wcześniejszego zastosowania. Ma zastosowanie retrospektywne, przy czym nie jest wymagane przekształcenie danych za okresy poprzedzające okres pierwszego zastosowania.

MSSF 9 wprowadza trzy główne kategorie aktywów finansowych:

- 1) wyceniane według zamortyzowanego kosztu,
- 2) wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy oraz
- 3) wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody

Klasyfikacja jest dokonywana na dzień początkowego ujęcia i uzależniona jest od przyjętego przez jednostkę modelu zarządzania instrumentami finansowymi oraz charakterystyki umownych przepływów pieniężnych z tych instrumentów. W zakresie ustalania odpisów aktualizujących MSSF 9 wprowadza model oczekiwanych strat kredytowych.

Większość wymogów MSR 39 w zakresie klasyfikacji i wyceny zobowiązań finansowych zostało przeniesionych do MSSF 9 w niezmienionym kształcie. Kluczową zmianą jest:

- a) ujmowanie w pozostałych całkowitych dochodach skutków zmian własnego ryzyka kredytowego w odniesieniu do zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy oraz
- b) ujmowanie jednorazowo w wyniku finansowym skutków renegocjacji warunków umów kredytowych, które nie skutkują wyłączeniem zobowiązań z ksiąg.

W odniesieniu do części MSSF 9 dotyczącej klasyfikacji i wyceny Grupa dokonała analizy prowadzonej działalności pod kątem określenia modeli biznesowych. Grupa dokonuje ustalenia modelu biznesowego w taki sposób, aby odzwierciedlał on sposób, w jaki zarządza się aktywami finansowymi, aby zrealizować określony cel biznesowy. W oparciu o powyższe zasady Grupa dokonała oceny modeli biznesowych i na podstawie przeprowadzonej analizy ustaliła następujące modele biznesowe:

1. utrzymywanie aktywów w celu realizacji umownych przepływów pieniężnych – do tej grupy Spółka klasyfikuje wszystkie należności, udzielone pożyczki, środki pieniężne,
2. utrzymywanie aktywów w celu realizacji umownych przepływów pieniężnych, jednak bez wykluczenia możliwości sprzedaży w przypadku korzystnej oferty – do tej grupy Spółka klasyfikuje przede wszystkim udziały w innych jednostkach, obligacje korporacyjne,
3. utrzymywanie aktywów w innych celach (tj. inny model biznesowy), np. w celu realizacji wzrostu wartości godziwej instrumentu. Do tej grupy Grupa zakwalifikowała jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych.

Poniższa tabela przedstawia porównanie aktywów i zobowiązań finansowych wg MSR 39 oraz MSSF9:

Aktywa finansowe	Klasyfikacja wg MSR 39	Model biznesowy wg MSSF 9	Klasyfikacja wg MSSF 9
Udziały w innych jednostkach	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Utrzymywanie bez wykluczenia możliwości sprzedaży	Aktywa wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody
Instrumenty dłużne (obligacje)	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Utrzymywanie bez wykluczenia możliwości sprzedaży	Aktywa wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody
Jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych	Aktywa wyceniane w wartości godziwej przez wynik	Inny (realizacja wzrostu wartości godziwej instrumentu)	Aktywa wyceniane w wartości godziwej przez wynik
Należności handlowe	Pożyczki i należności	Utrzymywanie w celu realizacji umownych przepływów pieniężnych	Wycena w zamortyzowanym koszcie
Pozostałe należności	Pożyczki i należności	Utrzymywanie w celu realizacji umownych przepływów pieniężnych	Wycena w zamortyzowanym koszcie
Pożyczki udzielone	Pożyczki i należności	Utrzymywanie w celu realizacji umownych przepływów pieniężnych	Wycena w zamortyzowanym koszcie
Środki pieniężne	Pożyczki i należności	Utrzymywanie w celu realizacji umownych przepływów pieniężnych	Wycena w zamortyzowanym koszcie

Zobowiązania finansowe	Klasyfikacja wg MSR 39	Klasyfikacja wg MSSF 9
Zobowiązania handlowe	Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	Wycena w zamortyzowanym koszcie
Pozostałe zobowiązania finansowe	Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	Wycena w zamortyzowanym koszcie
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	Wycena w zamortyzowanym koszcie

W ramach analizy wpływu MSSF 9 na skonsolidowane sprawozdanie finansowe dokonano oceny charakterystyki przepływów pieniężnych posiadanych aktywów finansowych, tj. udzielonej pożyczki, należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych a także środków pieniężnych i ich ekwiwalentów. Należności handlowe są utrzymywane dla uzyskania przepływów pieniężnych wynikających z umowy, a Grupa nie sprzedaje należności handlowych w ramach factoringu. Natomiast przepływy pieniężne, które powstaną z tytułu tych należności, stanowią jedynie spłaty kwoty głównej i odsetek. W rezultacie stwierdzono, że zastosowanie MSSF 9 nie zmieni obecnego modelu wyceny aktywów finansowych Grupy, tj. po początkowym ujęciu nadal wyceniane będą według zamortyzowanego kosztu.

Grupa korzysta z praktycznego zwolnienia i dla należności handlowych poniżej 12 miesięcy nie identyfikuje istotnych elementów finansowania. Zgodnie z MSSF 9 jednostka wycenia odpis na oczekiwane straty kredytowe w kwocie równej 12-miesięcznym oczekiwanym stratom kredytowym bądź oczekiwanym stratom kredytowym w okresie życia instrumentu finansowego. W przypadku należności z tytułu dostaw i usług, Grupa zastosuje uproszczone podejście i wyceni odpis na oczekiwane straty kredytowe w kwocie równej oczekiwanym stratom kredytowym w całym okresie życia.

Aktywa finansowe klasyfikowane obecnie przez Grupę jako dostępne do sprzedaży (instrumenty kapitałowe – udziały w innych jednostkach), dla których nie jest możliwe wiarygodne określenie wartości godziwej, na podstawie MSR 39 wyceniane były według kosztu pomniejszonego o utratę wartości. Zgodnie z nowym standardem aktywa takie będą wyceniane w wartości godziwej (przy czym w określonych przypadkach koszt nabycia może być jej najlepszym szacunkiem), której zmiany, zgodnie z przewidzianą w przepisach opcją z której Grupa zamierza skorzystać, ujmowane będą w innych całkowitych dochodach (bez możliwości późniejszego przeniesienia do zysku lub straty bieżącego okresu). Wartość bilansowa tych aktywów na dzień 31 grudnia 2017 r. wynosi 3 tys. zł i nie ulegnie zmianie w efekcie aktualizacji modelu wyceny na dzień pierwotnego zastosowania MSSF 9.

Grupa ocenia również, że wszystkie aktywa finansowe wyceniane dotychczas w wartości godziwej, dalej pozostaną wyceniane w wartości godziwej. Grupa nie stosuje rachunkowości zabezpieczeń, zatem zmiana modelu rachunkowości zabezpieczeń wynikająca z MSSF 9 nie wpłynie na sprawozdanie finansowe Grupy.

Podsumowując, według szacunków Grupy implementacja standardu nie wpłynie istotnie na sprawozdanie z sytuacji finansowej oraz na wartość jej kapitałów własnych na moment pierwotnego zastosowania jego zapisów, tj. 1 stycznia 2018 r.

Nowy standard MSSF 15 Przychody z umów z klientami ma za zadanie ujednoczyć zasady ustalania przychodów (za wyjątkiem specyficznych przychodów regulowanych w innych MSSF) oraz wskazać zakres wymaganych ujawnień. Podstawową zasadą nowego standardu jest ujmowanie przychodu w taki sposób aby odzwierciedlał transfer przyrzeczonych towarów lub usług w kwocie odzwierciedlającej wartość wynagrodzenia, do którego Grupa oczekuje mieć prawo w zamian za te towary lub usługi. O ujęciu przychodu decyduje zatem moment wypełnienia zobowiązania do wykonania świadczenia. Natomiast w odniesieniu do sprzedaży realizowanej przez Grupę, w większości przypadków ten moment pokrywa się z momentem przeniesienia ryzyka i korzyści w rozumieniu MSR 18.

W 2017 roku Grupa przeanalizowała umowy z klientami w oparciu o 5-stopniowy model rozpoznawania przychodów:

Krok 1: Identyfikacja umowy. Grupa ujmuje umowę tylko wówczas gdy umowa z klientem została zawarta, strony umowy są zobowiązane do wykonania wynikających z niej obowiązków. Grupa jest w stanie zidentyfikować prawa każdej ze stron dotyczące aktywów i warunki płatności za te aktywa, umowa ma treść ekonomiczną oraz klient wykazuje zdolność i zamiar zapłaty w odpowiednim terminie za aktywa, które zostaną mu przekazane.

Krok 2: Identyfikacja poszczególnych zobowiązań do wykonania świadczeń wynikających z umowy, czyli wskazanie poszczególnych obowiązków wynikających z umowy.

Krok 3.: Określenie ceny transakcyjnej, odzwierciedlającej wysokość przychodu, który zostanie rozpoznany z tytułu wykonania umowy.

Krok 4.: Alokacja ceny transakcji do poszczególnych zobowiązań do wykonania świadczeń. Ze względu na fakt, iż poszczególne obowiązki świadczenia mogą być rozpoznawane w różnych momentach oraz w różny sposób (jednorazowo lub w czasie) w przypadku umów zawierających kilka komponentów usług/aktywów dostarczanych niezbędną jest alokacja ceny transakcyjnej na

zidentyfikowane obowiązki świadczenia. Przyporządkowanie odbywa się w oparciu o jednostkowe ceny sprzedaży.

Krok 5.: Ujęcie przychodu w momencie realizacji zobowiązania wynikającego z umowy. Przychód jest rozpoznawany w momencie, gdy aktywa są przekazane klientowi / usługa jest wykonana oraz uzyskuje on kontrolę nad przedmiotem umowy w rozumieniu MSSF 15.

Ze względu na to, że Grupa dostarcza głównie gotowe rozwiązania, produkty i towary handlowe, po analizie dotychczas stosowanych metod rozpoznawania przychodów oraz po przeprowadzeniu powyższej analizy Grupa nie zidentyfikowała żadnych istotnych kategorii przychodów i kosztów, których sposób rozpoznania lub sposób ujęcia musiałby ulec zmianie w wyniku wejścia w życie MSSF 15. Zgodnie z MSSF 15, przychód ze sprzedaży dóbr należy ujmować jednorazowo w momencie przeniesienia kontroli na klienta. Biorąc pod uwagę powyższe Grupa ocenia, że wpływ na dotychczasowy sposób ujmowania przychodów będzie nieistotny i nie planuje żadnych korekt na dzień 1 stycznia 2018 r. z tytułu wdrożenia MSSF 15.

Nowy standard MSSF 16 Leasing zmienia zasady ujmowania umów, spełniających definicję leasingu. Główną zmianą jest odejście od podziału na leasing finansowy i operacyjny. Wszystkie umowy spełniające definicję leasingu będą ujmowane co do zasady jak obecny leasing finansowy. Wdrożenie standardu może mieć następujące efekty:

- w sprawozdaniu z sytuacji finansowej: wzrost wartości niefinansowych aktywów trwałych oraz zobowiązań finansowych,
- w sprawozdaniu z całkowitych dochodów: zmniejszenie kosztów operacyjnych (innych niż amortyzacja), wzrost kosztów amortyzacji oraz kosztów finansowych.

Grupa jest leasingobiorcą w przypadku umów leasingu urządzeń oraz samochodów, co szerzej opisano w notcie numer 6. Korzysta też z najmu powierzchni biurowych.

MSSF 16 obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku i później. Wcześniejsze zastosowanie jest dozwolone w przypadku jednostek, które stosują MSSF 15 od daty lub przed datą pierwszego zastosowania MSSF 16. Grupa nie zdecydowała się na wcześniejsze zastosowanie MSSF 16. Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego do publikacji Zarząd jest w trakcie oceny wpływu wprowadzenia MSSF 16 na stosowane przez Grupę zasady (politykę) rachunkowości w odniesieniu do działalności Grupy lub jej wyników finansowych, jednak wstępna ocena wskazuje, iż nie powinien on mieć istotnego wpływu na przyszłe sprawozdania finansowe Grupy.

Pozostałe standardy oraz ich zmiany nie powinny mieć istotnego wpływu na przyszłe sprawozdania finansowe Grupy PROCAD.

3.2 Zasady (polityka) rachunkowości

3.2.1 Środki trwale i wartości niematerialne

1. Na dzień początkowego ujęcia rzeczowe aktywa trwale wycenia się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia.
2. Cena nabycia i koszt wytworzenia środków trwałych, środków trwałych w budowie oraz wartości niematerialnych obejmuje ogół ich kosztów, bezpośrednio związanych z doprowadzeniem danego składnika aktywów do stanu zdatnego do użytkowania, poniesionych przez jednostkę za okres budowy, montażu, przystosowania i ulepszenia, do dnia bilansowego lub przyjęcia do używania, w tym również przewidywane koszty demontażu i usunięcia składnika aktywów oraz koszty przeprowadzenia renowacji miejsca, w którym ten składnik aktywów się znajdował, w przypadku gdy istnieje zobowiązanie do poniesienia kosztów z tego tytułu oraz gdy wartość bieżąca oszacowanych przyszłych kosztów będzie nie niższa niż 15 % ceny nabycia lub kosztu wytworzenia tego składnika aktywów, pod warunkiem, że oszacowane przyszłe koszty będą wyższe od kwoty 30 000 PLN.
3. Koszt obsługi zobowiązań zaciągniętych w celu finansowania środków trwałych oraz wartości niematerialnych, koszty prowizji, odsetek i różnic kursowych związane z nabyciem, budową lub

wytworzeniem środków trwałych, poniesione do momentu przyjęcia ich do używania kapitalizuje się jako część kosztu nabycia tego składnika tylko wtedy, gdy jest prawdopodobne, że koszty te przyniosą przyszłe korzyści ekonomiczne i można je wiarygodnie wycenić. Wszelkie pozostałe koszty finansowania zewnętrznego niespełniające warunków pozwalających na kapitalizację odnoszone są bezpośrednio na wynik w okresie, w którym zostały poniesione.

4. Na dzień kończący okres sprawozdawczy rzeczowe aktywa trwałe, w tym istotne części składowe budynków, oraz wartości niematerialne wyceniane są według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia pomniejszonych o skumulowane odpisy amortyzacyjne oraz łączne odpisy z tytułu utraty wartości.
5. Późniejsze nakłady ponoszone na składnik rzeczowych aktywów trwałych, np. koszty wymiany głównych części składowych, ulepszenia i dodatkowe nakłady poniesione w okresie jego użytkowania, uwzględniane są w wartości bilansowej danego środka trwałego tylko wówczas, gdy jest prawdopodobne, że z tytułu tej pozycji nastąpi wpływ korzyści ekonomicznych do jednostki zaś koszt danej pozycji można wiarygodnie wycenić. Koszty remontów, serwisów, konserwacji i bieżącego utrzymania ujmowane są jako koszty okresu w rachunku zysków i strat.
6. Odpisy amortyzacyjne dokonywane są metodą liniową, przez szacowny okres użytkowania danego składnika aktywów, bez względu na możliwość wystąpienia okresów ich niewykorzystywania, z uwzględnieniem wartości rezydualnej.
7. Odpisów amortyzacyjnych nie dokonuje się od:
  - 1) gruntów i prawa wieczystego użytkowania gruntów,
  - 2) dzieł sztuki i eksponatów muzealnych, zbiorów numizmatycznych,
  - 3) wartości firmy,
  - 4) wartości niematerialnych bez określonego okresu użytkowania,
  - 5) środków trwałych, nieruchomości inwestycyjnych oraz wartości niematerialnych zakwalifikowanych do aktywów przeznaczonych do sprzedaży.
8. Podstawę naliczania odpisów amortyzacyjnych stanowi cena nabycia lub koszt wytworzenia danego składnika aktywów pomniejszona o przewidywaną wartość końcową tego składnika, (pod warunkiem, że wartość rezydualna będzie wyższa od kwoty 10 000 PLN oraz nie niższa niż 15 % ceny nabycia lub kosztu wytworzenia tego składnika aktywów).
9. Dla wartości niematerialnych przyjmuje się, że wartość końcowa wynosi zero, chyba że istnieje zobowiązanie strony trzeciej do ich odkupienia lub gdy istnieje i będzie istniał pod koniec używania składnika, aktywny rynek i można określić jego wartość na tym rynku.
10. Wartości niematerialne o nieokreślonym okresie użytkowania są corocznie testowane pod kątem utraty wartości albo indywidualnie, albo na poziomie ośrodka wypracowującego środki pieniężne. Takie wartości niematerialne nie są amortyzowane. Okres użytkowania składników wartości niematerialnych zaliczanych do wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania jest corocznie weryfikowany w celu sprawdzenia, czy przyjęte założenia o braku możliwości jego określenia są nadal prawidłowe. Jeżeli weryfikacja nie potwierdzi prawidłowości okresu użytkowania, jest on prospektywnie zmieniany.
11. Nakłady poniesione na wartości niematerialne wytworzone we własnym zakresie, z wyjątkiem aktywowanych nakładów poniesionych na prace rozwojowe, nie są aktywowane i ujmowane się je w kosztach okresu, w którym zostały poniesione.
12. Nakłady poniesione na prace rozwojowe, w okresie ponoszenia nakładów, o ile spełniają kryteria dotyczące ujmowania określone w MSR 38 ujmowane się jako rozliczenia międzyokresowe, a po zakończeniu jako wartości niematerialne, poddając najpóźniej na dzień bilansowy testowi na utratę wartości. Okres amortyzacji prac rozwojowych ustala się w oparciu o spodziewane przepływy pieniężne związane ze sprzedażą wytworzonych w ich wyniku produktów (składniki te są amortyzowane przez przewidywany okres uzyskiwania przychodów ze sprzedaży z danego przedsięwzięcia). Aktywa niematerialne wytworzone we własnym zakresie po początkowym ujęciu są wykazywane według ceny nabycia pomniejszonej o umorzenia i łączne odpisy na utratę wartości, na takiej samej zasadzie jak nabyte aktywa niematerialne.
13. Wartość końcową, metodę amortyzacji oraz przyjęte okresy użytkowania środków trwałych oraz wartości niematerialnych weryfikuje się, i w razie konieczności – koryguje, na koniec każdego roku obrotowego (z prospektywnym zastosowaniem wszelkich zmian w szacunkach).

14. Dana pozycja aktywów trwałych może zostać usunięta z bilansu po dokonaniu jej zbycia lub w przypadku, gdy nie są spodziewane żadne ekonomiczne korzyści wynikające z dalszego użytkowania lub sprzedaży takiego składnika aktywów. Wszelkie zyski lub straty wynikające z usunięcia danego składnika aktywów z bilansu (obliczone jako różnica pomiędzy wpływami ze sprzedaży netto a wartością bilansową danej pozycji) są ujmowane w wyniku okresu, w którym dokonano takiego wyksięgowania.

3.2.2 Koszty finansowania zewnętrznego

1. Koszty finansowania zewnętrznego bezpośrednio związanego z nabyciem lub wytworzeniem składników majątku wymagających dłuższego czasu w celu doprowadzenia ich do użytkowania, zalicza się do kosztów wytworzenia takich aktywów aż do momentu, w którym aktywa te są zasadniczo gotowe do zamierzonego użytkowania lub sprzedaży.
2. Przychody z inwestycji uzyskane w wyniku krótkoterminowego inwestowania pozyskanych środków zewnętrznych przeznaczonych bezpośrednio na finansowanie nabycia lub wytworzenia składników majątku, pomniejszają wartość kosztów finansowania zewnętrznego podlegających kapitalizacji.
3. Wszelkie pozostałe koszty finansowania zewnętrznego są odnoszone bezpośrednio na wynik w okresie, w którym zostały poniesione.

3.2.3 Nieruchomości inwestycyjne oraz wartości niematerialne zaliczane do inwestycji

Nieruchomości oraz wartości niematerialne zaliczane do inwestycji wycenia się według zasad, stosowanych do środków trwałych oraz wartości niematerialnych, opisanych powyżej.

3.2.4 Utrata wartości aktywów trwałych

1. Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją jakiegokolwiek przesłanki wskazujące na to, że mogła nastąpić utrata wartości któregoś ze składników aktywów. W razie stwierdzenia, że przesłanki takie zachodzą, lub w razie konieczności przeprowadzenia corocznego testu sprawdzającego, czy nastąpiła utrata wartości, dokonuje się oszacowania wartości odzyskiwalnej danego składnika aktywów, w celu ustalenia potencjalnego odpisu z tego tytułu. W sytuacji, gdy nie jest możliwe oszacowanie wartości odzyskiwalnej składnika aktywów, przeprowadza się analizę wartości odzyskiwalnej dla grupy aktywów generujących przepływy pieniężne, do której należy dany składnik aktywów. Jeśli możliwe jest wskazanie wiarygodnej i jednolitej podstawy alokacji, składniki majątku trwałego Grupy alokowane są do poszczególnych jednostek generujących przepływy pieniężne lub do najmniejszych grup jednostek generujących takie przepływy, dla których można wyznaczyć wiarygodne i jednolite podstawy alokacji.
2. Utrata wartości składnika aktywów zachodzi wtedy, gdy wartość bilansowa tego składnika jest wyższa od jego wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży lub wartości użytkowej, w zależności od tego, która z nich jest wyższa.
3. Wartość użytkową ustala się na podstawie bieżącej wartości szacunkowej oczekiwanych przyszłych przepływów środków pieniężnych z tytułu dalszego użytkowania składnika aktywów, z uwzględnieniem środków z tytułu jego ostatecznej likwidacji.
4. Do przesłanek mogących świadczyć o utracie wartości składnika aktywów trwałych zalicza się utratę wartości rynkowej danego składnika aktywów, która jest wyższa niż utrata wartości spowodowana zwykłym użytkowaniem i upływem czasu, wystąpienie niekorzystnych zmian o charakterze technologicznym, rynkowym, gospodarczym lub prawnym w otoczeniu, w którym Grupa prowadzi działalność, w tym na rynkach, na które przeznaczone są wytwarzane przez nią produkty i usługi, a także wzrost rynkowych stóp procentowych i premii za ryzyka uwzględnianych w kalkulacji stóp dyskontowych wykorzystywanych do wyliczania wartości użytkowej poszczególnych aktywów. Wewnętrzne przesłanki uwzględniane przy ocenie wystąpienia utraty wartości przez posiadane aktywa to przede wszystkim spadek rzeczywistych przepływów pieniężnych w stosunku do przewidywanych, utrata przydatności danego składnika aktywów w prowadzonej działalności lub jego fizyczne uszkodzenie, generowanie przez dany składnik aktywów niższych korzyści ekonomicznych niż oczekiwane.
5. W przypadku utraty wartości składnika aktywów trwałych dokonuje się odpowiedniego odpisu aktualizującego jego wartość do ustalonej wartości odzyskiwalnej. Stratę z tytułu utraty wartości

ujmuje się niezwłocznie jako koszt okresu, w którym wystąpiła, za wyjątkiem sytuacji, gdy składnik aktywów wykazywany był w wartości przeszacowanej – wówczas utrata wartości traktowana jest jako obniżenie wcześniejszego przeszacowania.

6. Jeżeli w wyniku weryfikacji wartości składników majątkowych wystąpią przesłanki wskazujące na to, że dokonany w poprzednich okresach odpis aktualizujący jest zbędny lub za wysoki, odpis ten jest odwracany. Odwrócenie straty z tytułu utraty wartości ujmuje się niezwłocznie w wynik okresu, o ile składnik nie podlegał wcześniej przeszacowaniom - w takim przypadku, odwrócenie straty z tytułu utraty wartości traktuje się jako zwiększenie z aktualizacji wyceny.
7. Wartości niematerialne o nieokreślonym okresie użytkowania, a także składniki wartości niematerialnych nie przekazanych jeszcze do użytkowania są corocznie testowane pod kątem możliwej utraty wartości.
8. Wartość firmy jest testowana pod kątem ewentualnej utraty wartości co roku lub częściej, jeżeli zaistnieją okoliczności lub zdarzenia, które mogą powodować utratę jej wartości. Odpis z tytułu utraty wartości ustalany jest poprzez oszacowanie odzyskiwalnej wartości ośrodka wypracowującego środki pieniężne (lub grupy ośrodków), do którego została alokowana dana wartość firmy. W przypadku, gdy odzyskiwalna wartość ośrodka wypracowującego środki pieniężne (lub grupy tych ośrodków) jest niższa niż wartość bilansowa, ujęty zostaje odpis z tytułu utraty wartości. Odpisy z tytułu utraty wartości w odniesieniu do wartości firmy nie mogą być odwracane w przyszłych okresach.

3.2.5 Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży

1. Aktywa trwale zakwalifikowane do aktywów przeznaczonych do sprzedaży wycenia się w wartości bilansowej lub w wartości godziwej, pomniejszonej o koszty związane ze sprzedażą, w zależności od tego, która z tych wartości jest niższa.
2. Na różnicę między wartością godziwą, a wyższą od niej wartością bilansową, tworzy się odpis z tytułu utraty wartości.
3. Aktywa trwale zakwalifikowane do aktywów przeznaczonych do sprzedaży nie podlegają amortyzacji.
4. Aktywa trwale wycofane z aktywów przeznaczonych do sprzedaży wycenia się w wartości księgowej sprzed momentu zaklasyfikowania ich do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży, pomniejszonej o amortyzację lub w wartości odzyskiwalnej na dzień podjęcia decyzji o zaniechaniu sprzedaży, w zależności od tego, która z tych wartości jest niższa.

3.2.6 Leasing

1. W przypadku umów leasingu, na mocy których następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków, wynikających z tytułu posiadania aktywów będących przedmiotem umowy, przedmiot leasingu jest ujmowany w aktywach jako środek trwały i jednocześnie ujmowane jest zobowiązanie w kwocie równej wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych ustalonej na dzień rozpoczęcia leasingu. Opłaty leasingowe są dzielone między koszty finansowe i zmniejszenie niespłaconego salda zobowiązania w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy odsetek od pozostałego do spłaty zobowiązania. Koszty finansowe są ujmowane bezpośrednio w wyniku okresu.
2. Aktywa użytkowane w oparciu o zawarte umowy leasingu podlegają amortyzacji według zasad przyjętych dla własnych środków trwałych. Jednakże, gdy brak jest wystarczającej pewności co do przejścia prawa własności przedmiotu umowy, wówczas dany składnik aktywów jest amortyzowany przez krótszy z dwóch okresów: przewidywany okres użytkowania lub okres trwania leasingu.
3. Opłaty leasingowe z tytułu umów, które nie spełniają warunków umowy leasingu finansowego, ujmowane są jako koszty okresu przez okres trwania leasingu, z wyjątkiem przypadków, kiedy inna, systematyczna podstawa rozliczenia jest bardziej reprezentatywna dla wzorca czasowego rządzącego konsumpcją korzyści ekonomicznych wypływających z leasingu danego składnika aktywów. Płatności warunkowe z tytułu leasingu operacyjnego ujmuje się w kosztach w okresie ich ponoszenia.
4. W przypadku otrzymania specjalnych zachęt motywujących do zawarcia umowy leasingu operacyjnego, ujmuje się je jako zobowiązania. Zagregowane korzyści z tytułu takich zachęt

ujmuje się jako pomniejszenie kosztów wynajmu metodą liniową, z wyjątkiem sytuacji, gdy inna systematyczna podstawa jest bardziej reprezentatywna w odzwierciedleniu konsumpcji korzyści ekonomicznych dostarczanych przez składnik aktywów objęty leasingiem.

3.2.7 Aktywa i zobowiązania finansowe

1. Aktywa i zobowiązania finansowe ujmuje się w chwili, gdy jednostka należąca do Grupy staje się stroną umowy instrumentu finansowego.
2. W momencie początkowego ujęcia składnik aktywów finansowych ujmuje się w wartości godziwej, powiększonej, w przypadku składnika aktywów nie kwalifikowanego jako wyceniany w wartości godziwej przez wynik, o koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane. Koszty transakcji bezpośrednio przypisywane nabyciu aktywów finansowych lub przejęciu zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik ujmuje się bezpośrednio w wynik.
3. Aktywa i zobowiązania finansowe klasyfikuje się do następujących kategorii: aktywa lub zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik, pożyczki i należności, inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności i aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.
4. Klasyfikacja opiera się na analizie charakterystyki oraz celu nabycia inwestycji. Klasyfikacji aktywów i zobowiązań finansowych dokonuje się w momencie początkowego ich ujęcia, a tam gdzie to dopuszczalne i odpowiednie – weryfikuje tę klasyfikację na koniec każdego roku obrotowego. Instrumenty pochodne są kwalifikowane jako instrumenty zabezpieczające lub jako instrumenty wyceniane w wartości godziwej przez wynik.
5. Aktywa finansowe lub zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik obejmują aktywa finansowe lub zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu oraz takie, które w momencie pierwotnego ujęcia zostały wyznaczone do wyceny w wartości godziwej przez wynik. Aktywa lub zobowiązania finansowe są klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu, jeśli są nabyte w celu odsprzedaży. Instrumenty pochodne są również klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu, chyba że są to instrumenty uznane za efektywne instrumenty zabezpieczające lub umowy gwarancji finansowych.
6. Aktywa finansowe i zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu są klasyfikowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako pozycje krótko – lub długoterminowe w zależności od oczekiwań kierownictwa co do okresu realizacji tych aktywów lub zobowiązań.
7. Skutki wyceny aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik zalicza się do przychodów lub kosztów z tytułu operacji finansowych.
8. Jeżeli kontrakt zawiera jeden lub więcej wbudowanych instrumentów pochodnych, cały kontrakt może zostać zakwalifikowany do kategorii aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik. Nie dotyczy to przypadków, gdy wbudowany instrument pochodny nie wpływa istotnie na przepływy pieniężne z kontraktu lub oddzielenie wbudowanych instrumentów pochodnych jest wyraźnie zakazane.
9. Aktywa finansowe lub zobowiązania finansowe mogą być przy początkowym ujęciu zakwalifikowane do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik, jeżeli poniższe kryteria są spełnione:
  - a) taka kwalifikacja eliminuje lub znacząco obniża niespójność traktowania, gdy zarówno wycena jak i zasady rozpoznawania strat lub zysków podlegają innym regulacjom; lub
  - b) aktywa lub zobowiązania są częścią grupy aktywów lub zobowiązań finansowych, które są zarządzane i oceniane w oparciu o wartość godziwą, zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem; lub
  - c) zawierają one wbudowane instrumenty pochodne, które powinny być oddzielnie ujmowane.
10. Pożyczki i należności są aktywami finansowymi niebędącymi instrumentami pochodnymi, z ustalonymi lub możliwymi do określenia płatnościami, które nie są przedmiotem obrotu na aktywnym rynku. Po wstępnej wycenie pożyczki i należności są wyceniane według zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej, pomniejszonego o odpisy z tytułu utraty wartości. Zamortyzowany koszt jest kalkulowany z uwzględnieniem dyskonta lub premii na nabyciu i zawiera opłaty, które są integralną częścią efektywnej stopy oraz koszty transakcyjne. Zyski i straty są ujmowane w rachunku zysków i strat w momencie usunięcia (wyłączenia) pożyczki i/ lub należności z bilansu lub po stwierdzeniu utraty ich wartości, jak też w momencie rozliczania w czasie zamortyzowanego kosztu.

11. Metoda efektywnej stopy procentowej to sposób obliczania zamortyzowanego kosztu instrumentu dłużnego i alokacji dochodu odsetkowego na odpowiedni okres. Efektywna stopa procentowa to dokładna stopa dyskonta szacunkowych przyszłych wpływów pieniężnych (w tym wszystkich uiszczonych lub otrzymanych opłat i punktów stanowiących integralną część efektywnej stopy procentowej, kosztów transakcji i innych premii czy upustów) przez okres prognozowanej użyteczności instrumentu dłużnego lub - w razie konieczności - w krótszym okresie, do wartości bilansowej netto w chwili początkowego ujęcia.
12. Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności są aktywami finansowymi niebędącymi instrumentami pochodnymi, które posiadają stałe lub dające się określić płatności i stałe terminy zapadalności, i które Grupa ma zamiar utrzymać do dnia zapadalności. Po pierwotnym ujęciu, inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności są wyceniane wg zamortyzowanego kosztu. Koszt ten jest wyliczony jako wartość wstępnie rozpoznana pomniejszona o spłaty, powiększona lub pomniejszona o skumulowane odpisy, obliczone metodą efektywnej stopy procentowej, różnicy między wartością początkową a wartością końcową (w momencie zapadalności), pomniejszona o odpis z tytułu utraty wartości. Kalkulacja ta obejmuje wszystkie otrzymane lub uiszczone płatności między stronami kontraktu, które są głównym elementem wziętym do obliczenia efektywnej stopy procentowej, koszty transakcyjne oraz inne premie i dyskonta. Straty i zyski są rozpoznawane w rachunku zysków i strat w momencie usunięcia z bilansu składnika aktywów, w momencie dokonania odpisu z tytułu utraty wartości jak też w momencie rozliczania w czasie zamortyzowanego kosztu.
13. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są to aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, które zostały zaklasyfikowane jako dostępne do sprzedaży lub nienależące do żadnej z wcześniej wymienionych trzech kategorii aktywów. Po początkowym ujęciu, aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są wyceniane w wartości godziwej a skutki wyceny odnosi się na kapitał z aktualizacji wyceny. Na kapitał z aktualizacji wyceny odnoszone są również przeszacowania zmniejszające wartość danego składnika aktywów poniżej jego wartości początkowej lub zamortyzowanego kosztu. W momencie zbycia/realizacji składnika aktywów, skumulowane zyski i straty wcześniej odniesione na kapitał są rozpoznawane w rachunku zysków i strat. Odsetki zapłacone lub otrzymane z inwestycji są wykazywane jako przychód lub koszt, z użyciem efektywnej stopy procentowej. Dywidendy z inwestycji są rozpoznawane w rachunku zysków i strat jako „otrzymane dywidendy”, kiedy prawa do otrzymania płatności zostały ustanowione.
14. Wartość godziwa inwestycji notowanych na aktywnym rynku finansowym jest ustalana poprzez odniesienie do wartości rynkowej - kursu kupna oferowanego na koniec sesji na dzień bilansowy. Wartość godziwa inwestycji, dla których nie istnieje aktywny rynek jest ustalana przy zastosowaniu różnych technik wyceny. Techniki te mogą odnosić się do ostatnich transakcji zawieranych na warunkach rynkowych, bieżących cen rynkowych innych podobnych instrumentów, analizy zdyskontowanych przepływów pieniężnych oraz innych technik/modeli wyceny powszechnie stosowanych na rynku, dostosowanych do konkretnej specyfiki i parametrów wycenianego instrumentu finansowego oraz sytuacji wystawcy (emitenta).
15. Aktywa finansowe będące instrumentami kapitałowymi, których wartości godziwej nie można wiarygodnie ustalić, wycenia się w koszcie nabycia z uwzględnieniem odpisu z tytułu utraty wartości lub ostatnio ustalonej wartości godziwej. W momencie pojawienia się możliwości wiarygodnego oszacowania wartości godziwej pozycje takie są przeszacowywane do wartości godziwej, a zmiany wartości ujmowane zgodnie z zaklasyfikowaniem danej pozycji.
16. Wartość godziwą jednostek uczestnictwa w otwartych gotówkowych funduszach inwestycyjnych ustala się na podstawie wyceny dokonanej przez te fundusze.
17. Zobowiązania finansowe nie zakwalifikowane do kategorii zobowiązań wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy wycenia się w zamortyzowanym koszcie z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej. Jeżeli dla danego zobowiązania nie można ustalić harmonogramu spłat, wycenia się je w kwocie wymaganej zapłaty. Prowizje i koszty związane z powstaniem lub ustalaniem cech finansowych tych zobowiązań podlegają rozliczeniu w czasie w okresie życia zobowiązania metodą liniową lub nominalną stopą procentową.
18. Na każdy dzień bilansowy dokonuje się oceny, czy istnieją obiektywne dowody utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych,
  - a) jeżeli istnieją obiektywne dowody na to, że została poniesiona strata z tytułu utraty wartości pożyczek i należności wycenianych według zamortyzowanego kosztu, to kwota odpisu

aktualizującego z tytułu utraty wartości równa się różnicy pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych a wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych (z wyłączeniem przyszłych strat z tytułu nieściągnięcia należności, które nie zostały jeszcze poniesione), zdyskontowanych z zastosowaniem pierwotnej efektywnej stopy procentowej (tj. stopy procentowej ustalonej przy początkowym ujęciu). Wartość bilansową składnika aktywów obniża się o saldo rozpoznanych z tytułu utraty wartości odpisów ujętych na osobnym koncie. Kwotę straty ujmuje się w wyniku okresu.

- b) Jeżeli w następnym okresie utrata wartości jest niższa, a zmniejszenie to można w obiektywny sposób powiązać ze zdarzeniem następującym po ujęciu odpisu, to uprzednio ujęty odpis odwraca się. Późniejsze odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości ujmuje się w rachunku zysków i strat do takiej kwoty, która nie spowoduje, że wartość bilansowa składnika aktywów będzie wyższa od jego zamortyzowanego kosztu.
  - c) jeżeli występują obiektywne dowody, że nastąpiła utrata wartości składnika aktywów finansowych dostępnego do sprzedaży, to kwota stanowiąca różnicę pomiędzy ceną nabycia tego składnika aktywów (pomniejszona o wszelkie spłaty kapitału i amortyzację) i jego bieżącą wartością godziwą, pomniejszoną o wszelkie odpisy z tytułu utraty wartości tego składnika uprzednio ujęte w rachunku zysków i strat, zostaje wyksięgowana z kapitału własnego i przeniesiona do rachunku zysków i strat. Odpisów z tytułu utraty wartości nie można odwracać poprzez rachunek zysków i strat w odniesieniu do instrumentów kapitałowych kwalifikowanych jako dostępne do sprzedaży. Jeżeli w następnym okresie wartość godziwa instrumentu dłużnego dostępnego do sprzedaży wzrośnie, a wzrost ten może być obiektywnie łączony ze zdarzeniem następującym po ujęciu odpisu z tytułu utraty wartości w rachunku zysków i strat, to kwotę odwracanego odpisu ujmuje się w rachunku zysków i strat.
  - d) nie dokonuje się oceny ani odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik, z wyjątkiem sytuacji, gdy wyceniane są one w kwocie innej niż wartość godziwa.
19. Inwestycje w jednostkach podporządkowanych są wyceniane według ceny nabycia skorygowanej o odpisy z tytułu trwałej utraty wartości. Odpisy z tytułu utraty wartości udziałów w jednostkach podporządkowanych wykazuje się w rachunku zysków i strat jako aktualizację wartości aktywów finansowych. Do jednostek podporządkowanych zalicza się jednostki zależne, współzależne oraz stowarzyszone.
20. Wyłącza się z ksiąg rachunkowych składnik aktywów finansowych lub jego część, jeśli jednostka przenosi zgodnie dany składnik aktywów oraz przekazuje niemalże całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z danym składnikiem aktywów, jeśli prawa do uzyskania środków pieniężnych wynikające z danej pozycji wygasły lub jednostka zrzekła się tych praw. Pomimo przeniesienia lub sprzedaży składnika aktywów jednostka zachowuje składnik aktywów w swoich księgach, jeśli zachowała niemalże całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z daną pozycją. Jeśli jednostka zachowała częściowe ryzyko lub/i częściowe korzyści związane z danym składnikiem, pozostawia go w księgach w części w jakiej jest dalej zaangażowana w ten składnik, jeśli zachowała kontrolę nad daną pozycją.
21. Aktywa finansowe nabyte lub sprzedane w ramach standardowych transakcji ujmuje się i wyksięguje w dacie transakcji. Standardowe transakcje to transakcje nabycia lub sprzedaży aktywów finansowych wymagające dostarczenia tych aktywów w terminie ustalonym w regulacjach lub konwencjach przyjętych na rynku.
22. Składnik zobowiązań finansowych lub jego część podlega wyłączeniu z ksiąg rachunkowych w przypadku, gdy zobowiązanie wygasa. Zobowiązanie wygasa, gdy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub upłynął termin jego dochodzenia.

3.2.8 Zapasy

1. W pozycji zapasów ujmowane są materiały, towary przeznaczone na sprzedaż, produkty i prace w toku oraz wyroby gotowe przeznaczone do sprzedaży.
2. Nabyte lub powstałe zapasy rzeczowych składników aktywów obrotowych ujmuje się w księgach rachunkowych według cen zakupu lub kosztów wytworzenia na dzień ich nabycia lub powstania.
3. Koszty zapasów są ustalane według następujących zasad:

- a) w drodze szczegółowej identyfikacji w zakresie pozycji, które dotyczą ściśle określonych przedsięwzięć
  - b) metodą pierwsze weszło-pierwsze wyszło (FIFO).
4. Zapasy wyceniane są według niższej z wartości: kosztu lub wartości możliwej do uzyskania. Wartość możliwą do uzyskania stanowi szacunkową cenę sprzedaży zapasów pomniejszoną o wszelkie szacowane koszty dokończenia produkcji / wykonania usługi i koszty niezbędne do doprowadzenia sprzedaży do skutku.
  5. Zapasy, które utraciły swoją wartość obejmuje się odpisem aktualizującym. Odpisy aktualizujące wartość zapasów, jak i ich odwrócenia, odnoszone są w pozostałe koszty/przychody operacyjne.

3.2.9 Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

1. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty obejmują środki pieniężne w kasie i na rachunkach bankowych oraz lokaty krótkoterminowe o pierwotnym okresie zapadalności nie przekraczającym 3 miesięcy.
2. Krajowe środki pieniężne w kasie i na rachunkach bankowych wycenia się według wartości nominalnej. Środki pieniężne w walucie obcej przeliczane są na dzień bilansowy po kursie średnim NBP z dnia bilansowego.
3. Saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazane w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych składa się z określonych powyżej środków pieniężnych i ich ekwiwalentów, pomniejszonych o niespłacone kredyty w rachunkach bieżących.

3.2.10 Wycena pozycji wyrażonych w walutach obcych

1. Transakcje wyrażone w walutach obcych na moment ich początkowego ujęcia są przeliczane na złote polskie:
  - a) po kursie kupna lub sprzedaży walut stosowanym przez bank, za pośrednictwem którego następuje transakcja kupna/sprzedaży walut oraz zapłaty należności lub zobowiązań,
  - b) po kursie średnim ustalonym dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski, obowiązującym na dzień zawarcia transakcji chyba, że w innym wiążącym Grupę dokumencie ustalony został inny kurs - w przypadku pozostałych operacji oraz zapłaty należności lub zobowiązań za pośrednictwem konta walutowego.
2. Aktywa i zobowiązania pieniężne wyrażone w walutach obcych przeliczane są na dzień kończący okres sprawozdawczy przy zastosowaniu obowiązującego w tym dniu kursu zamknięcia, tj. średniego kursu NBP, ustalonego dla danej waluty w dniu wyceny bilansowej.
3. Różnice kursowe powstałe z przeliczenia na dzień ich wyceny oraz przy zapłacie należności i zobowiązań, ujmowane są odpowiednio w pozycji przychodów i kosztów finansowych, z wyjątkiem:
  - a) różnic kursowych dotyczących aktywów w budowie przeznaczonych do przyszłego wykorzystania produkcyjnego, które włącza się do kosztów tych aktywów i traktuje jako korekty kosztów odsetkowych kredytów w walutach obcych;
  - b) różnic kursowych wynikających z transakcji przeprowadzonych w celu zabezpieczenia przed określonym ryzykiem walutowym; oraz
  - c) różnic kursowych wynikających z pozycji pieniężnych należności lub zobowiązań względem jednostek zagranicznych, z którymi nie planuje się rozliczeń lub też takie rozliczenia nie są prawdopodobne, stanowiących część inwestycji netto w jednostkę zlokalizowaną za granicą i ujmowanych pierwotnie w pozostałych całkowitych dochodach oraz przenoszone z kapitału na zysk/stratę w momencie zbycia inwestycji netto.

3.2.11 Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe

1. Należności krótkoterminowe obejmują ogół należności z tytułu dostaw i usług oraz całość lub część należności z innych tytułów niezaliczonych do aktywów finansowych, a które stają się wymagalne w ciągu 12 miesięcy od końca okresu sprawozdawczego. Pozostałe należności zalicza się do długoterminowych.

2. Należności niestanowiące aktywów finansowych ujmuje się początkowo w wartości nominalnej i wycenia na dzień kończący okres sprawozdawczy w kwocie wymaganej zapłaty
3. Odpisy aktualizujące wartość należności zalicza się do pozostałych kosztów operacyjnych lub kosztów finansowych w zależności od rodzaju należności, której odpis dotyczy.
4. Odpisy z tytułu utraty wartości należności handlowych tworzy się, gdy uzyskanie pełnej kwoty należności przestaje być prawdopodobne. Wartość należności jest obniżana o odpis ujęty na koncie odpisów.
5. W przypadku ustania przyczyny, dla której dokonano odpisu aktualizującego wartość należności dokonuje się odpisu odwrotnego przywracając tym samym ich pierwotną wartość.

3.2.12 Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe

1. Zobowiązania krótkoterminowe to ogół zobowiązań z tytułu dostaw i usług, a także całość lub ta część pozostałych zobowiązań, które stają się wymagalne w ciągu 12 miesięcy od dnia kończącego okres sprawozdawczy. Pozostałe zobowiązania zalicza się do długoterminowych.
2. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług wyceniane są na dzień powstania według wartości nominalnej a na dzień kończący okres sprawozdawczy w kwocie wymagającej zapłaty tj. wartości nominalnej z dnia ich powstania z uwzględnieniem:
  - odsetek należnych (z otrzymanych od kontrahentów a uznanych przez spółkę not odsetkowych),
  - kwot waloryzacji roszczenia, zgodnie z warunkami umowy,
  - różnic kursowych, wynikających z wyceny po obowiązującym kursie.
3. Zobowiązania w walutach obcych w momencie powstania oraz na dzień bilansowy ujmowane są według średniego kursu ustalonego przez NBP dla danej waluty. Różnice kursowe powstałe na dzień wyceny lub w dniu płatności wynikające z różnicy pomiędzy kursem waluty na ten dzień, a kursem waluty w dniu powstania zobowiązania, odnoszone są odpowiednio na przychody lub koszty operacji finansowych.
4. Zobowiązania warunkowe nabyte w ramach połączenia jednostek gospodarczych wycenia się początkowo w wartości godziwej na dzień nabycia. W kolejnych dniach bilansowych zobowiązania warunkowe wycenia się w wyższej spośród dwóch wartości: tej, którą ujęto by zgodnie z MSR 37 lub wartości ujętej początkowo pomniejszonej o umorzenie ujęte zgodnie MSR 18 „Przychody”.

3.2.13 Rozliczenia międzyokresowe kosztów

1. Rozliczenia międzyokresowe czynne kosztów dokonywane są wówczas, jeżeli koszty poniesione w danym okresie sprawozdawczym dotyczą przyszłych okresów sprawozdawczych. Do kosztów rozliczanych w czasie zalicza się przede wszystkim: opłacone z góry prenumeraty, składki na ubezpieczenia majątkowe, czynsze oraz nakłady na prace rozwojowe.
2. Rozliczenia międzyokresowe biernie kosztów stanowią prawdopodobne zobowiązania przypadające do zapłaty, wynikające w szczególności ze świadczeń wykonanych na rzecz Grupy przez jej kontrahentów, a także kwoty należne pracownikom. Do rozliczeń międzyokresowych biernych zalicza się przede wszystkim: rezerwy z tytułu napraw gwarancyjnych i rękojmi oraz nagród z zysku. Biernie rozliczenia są prezentowane w pozycji zobowiązań.
3. Odpisy czynnych i biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów następują stosownie do upływu czasu, wielkości i świadczeń lub utraty ich wartości.
4. Czas i sposób rozliczania uzasadniony charakterem rozliczanych kosztów wyznaczony jest z zachowaniem zasady ostrożności na okres, którego dotyczy.

3.2.14 Rozliczenia międzyokresowe przychodów

1. W tej pozycji ujmuje się przychody stanowiące równowartość otrzymanych lub należnych od kontrahentów środków na świadczenia, które zostaną wykonane w przyszłych okresach sprawozdawczych, przyjęte nieodpłatnie, w tym także w drodze darowizny, środki trwałe w budowie, środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne, oraz środki pieniężne otrzymane na sfinansowanie nabycia lub wytworzenia wyżej wymienionych.
2. Rozliczenia międzyokresowe przychodów obejmują przede wszystkim środki pieniężne otrzymane na sfinansowanie nabycia lub wytworzenia środków trwałych oraz prac rozwojowych, rozliczane równoległe do odpisów amortyzacyjnych środków trwałych sfinansowanych z tych źródeł.

3.2.15 Dotacje

1. Dotacje rządowe są ujmowane, jeżeli istnieje uzasadniona pewność, że dotacja zostanie uzyskana oraz spełnione zostaną wszystkie związane z nią warunki.
2. Dotacje których zasadniczym warunkiem jest nabycie lub wytworzenie aktywów trwałych, ujmują się w pozycji rozliczeń międzyokresowych, a następnie stopniowo, drogą systematycznych odpisów odnosi do przychodów przez szacowany okres użytkowania związanego z nimi składnika aktywów.
3. Pozostałe dotacje ujmowane są systematycznie jako przychód w poszczególnych okresach, w sposób współmierny do kosztów, które te dotacje mają w zamierzeniu kompensować. Dotacje należne jako rekompensata za już poniesione koszty lub straty lub jako forma bezpośredniego wsparcia finansowego bez ponoszenia przyszłych kosztów, ujmowane są jako przychód w okresie, w którym stają się należne.
4. Dotacje do przychodów prezentuje się jako przychód, oddzielnie od odnośnych kosztów, które dotacje te mają w zamierzeniu kompensować. Dotacje takie ujmowane są jako przychód niezależnie od tego czy zostały otrzymane w formie środków pieniężnych czy też przybierają formę redukcji zobowiązań.
5. Dotacje niepieniężne są ujmowane w księgach w wartości godziwej.
6. Dotacje rządowe należne jako kompensata już poniesionych kosztów lub strat lub jako forma bezpośredniego wsparcia finansowego dla Grupy bez ponoszenia w przyszłości związanych z tym kosztów ujmują się w wyniku w okresie, kiedy stają się wymagalne.
7. Korzyści wynikające z otrzymania pożyczki rządowej poniżej oprocentowania rynkowego, traktowane są jako dotacje i mierzone są jako różnica pomiędzy wartością otrzymanej pożyczki i wartością godziwą pożyczki ustalona z zastosowaniem odpowiedniej rynkowej stopy procentowej.

3.2.16 Świadczenia pracownicze

1. Grupa tworzy rezerwy na świadczenia pracownicze. Rezerwy wycenia się nie rzadziej niż na dzień bilansowy w wiarygodnie uzasadnionej oszacowanej wartości. Rezerwy na świadczenia pracownicze obejmują odprawy emerytalne. Odprawy emerytalne wypłacane są pracownikom uprawnionym w momencie przejścia na emeryturę lub rentę i wynikają z odrębnych ustaw.
2. Grupa tworzy na dzień bilansowy rezerwę na bieżącą wartość odpraw emerytalnych, do których pracownicy nabyli prawo do tego dnia, z podziałem na krótkoterminowe i długoterminowe, metodą aktuarialną, zgodnie z wytycznymi MSR 19 „Świadczenia pracownicze”. Rezerwa ta obciąża pozostałe koszty operacyjne.
3. Rezerwy rozwiązuje się na koniec każdego okresu sprawozdawczego wartością zrealizowanych wypłat w korespondencji ze zobowiązaniami.

3.2.17 Rezerwy i umowy rodzące obciążenia

1. Rezerwy tworzone są wówczas, gdy na Grupie ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych i prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu korzyści ekonomicznych oraz można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania.
2. Koszty dotyczące danej rezerwy są wykazywane w zysku lub stracie po pomniejszeniu o wszelkie zwroty i są rozpoznawane w kosztach finansowych lub kosztach operacyjnych.
3. Rezerwy tworzy się w wysokości stanowiącej najbardziej właściwy szacunek nakładów niezbędnych do wypełnienia obecnego obowiązku na koniec okresu sprawozdawczego, z uwzględnieniem ryzyka i niepewności związanej z tym zobowiązaniem. Stan rezerw weryfikuje się na każdy dzień sprawozdawczy i aktualizuje w celu odzwierciedlenia bieżącego, najbardziej właściwego szacunku.
4. Rezerwa jest rozwiązywana jeśli przestało być prawdopodobne, że wystąpienie wypływu środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne będzie niezbędne do wypełnienia obowiązku. Rozwiązanie rezerwy jest rozpoznawane w przychodach finansowych lub przychodach operacyjnych.
5. Jeżeli zachodzi prawdopodobieństwo, że część lub całość korzyści ekonomicznych wymaganych do rozliczenia rezerwy będzie można odzyskać od strony trzeciej, należność tę ujmuje się jako

składnik aktywów, jeśli prawdopodobieństwo odzyskania tej kwoty jest odpowiednio wysokie i da się ją wiarygodnie wycenić.

6. Bieżące zobowiązania wynikające z umów rodzących obciążenia ujmują się i wyceniają jak rezerwy. Za umowę rodzącą obciążenia uważa się umowę zawartą przez Grupę, wymuszającą nieuniknione koszty realizacji zobowiązań umownych, których wartość przekracza wysokość korzyści ekonomicznych przewidywanych w ramach umowy.

3.2.18 Kapitały własne

1. Kapitały własne ujmują się w wartości nominalnej, wg rodzajów i zasad określonych przepisami prawa i statutu.
2. Kapitał własny stanowią:
  - a) Kapitał podstawowy (akcyjny),
  - b) Akcje własne (wielkość ujemna),
  - c) Nadwyżka ze sprzedaży akcji własnych powyżej wartości nominalnej,
  - d) Kapitał zapasowy,
  - e) Kapitał rezerwowy tworzony i wykorzystywany zgodnie ze statutem oraz obejmujący inne skumulowane całkowite dochody, na które składają się:
    - skumulowane przychody/koszty z aktualizacji wyceny – kapitał z aktualizacji wyceny,
    - skumulowane przychody/koszty z wyceny do wartości godziwej aktywów finansowych zakwalifikowanych jako dostępne do sprzedaży,
    - skutki podatkowe odnoszące się do skumulowanych przychodów/kosztów ujętych w innych skumulowanych całkowitych dochodach,
  - f) Zyski zatrzymane, obejmujące zysk/stratę netto okresu bieżącego oraz nie podzielone wyniki lat ubiegłych,
  - g) Pozostałe składniki kapitału własnego,
  - h) Udziały niekontrolujące – kapitał tworzony jest w oparciu o posiadane udziały udziałowców mniejszościowych w kapitale zakładowym jednostek zależnych,
  - i) Kapitały podstawowe, zapasowe oraz rezerwowe wykazywane są w sprawozdaniu skonsolidowanym, po uwzględnieniu wyłączeń konsolidacyjnych.

3.2.19 Przychody

1. Przychody ze sprzedaży są ujmowane w wartości godziwej otrzymanej lub należnej zapłaty z tytułu sprzedaży produktów, usług, towarów i materiałów, w zwykłym toku działalności operacyjnej, po pomniejszeniu o podatek od towarów i usług, zwroty, rabaty i upusty.
2. Przychody ze sprzedaży towarów i produktów ujmują się jeśli jednostka przekazała nabywcy znaczące ryzyko i korzyści wynikające z praw własności do towarów oraz gdy nie sprawuje nad nimi efektywnej kontroli, kwotę przychodów można oszacować w wiarygodny sposób, istnieje prawdopodobieństwo, że jednostka uzyska korzyści ekonomiczne z tytułu transakcji oraz koszty poniesione i te, które zostaną poniesione przez jednostkę w związku z transakcją, można wycenić w wiarygodny sposób. Przychody i koszty, które dotyczą tej samej transakcji ujmowane są równolegle (współmierność przychodów i kosztów).
3. Przychody z tytułu świadczenia usług są ujmowane tylko wówczas, gdy istnieje prawdopodobieństwo uzyskania przez jednostkę korzyści ekonomicznych z tytułu przeprowadzonej transakcji, kwotę przychodów można wycenić w wiarygodny sposób. Przychody ujmują się w okresie, w którym świadczono usługi w oparciu o „metodę stopnia zaawansowania”, określonego na podstawie stosunku faktycznie wykonanych prac.

3.2.20 Koszty

1. Przez koszty rozumiane są uprawdopodobnione zmniejszenia w okresie sprawozdawczym korzyści ekonomicznych o wiarygodnie określonej wartości, w formie zmniejszenia wartości aktywów albo zwiększenia wartości zobowiązań i rezerw, które doprowadzą do zmniejszenia kapitału własnego lub zwiększenia jego niedoboru w inny sposób niż wycofanie środków przez udziałowców lub Zarząd.
2. Koszty ujmują się w wyniku na podstawie bezpośredniego związku pomiędzy poniesionymi kosztami a osiągnięciem konkretnych przychodów, tzn. stosując zasadę współmierności

3. Wartość sprzedanych towarów i materiałów jest to wartość sprzedanych towarów i materiałów w cenie zakupu współmierna do przychodów ze sprzedaży z tego tytułu.
4. Rachunek kosztów prowadzony jest w układzie rodzajowym. Za podstawowy układ sprawozdawczy kosztów ujętych w rachunku zysków i strat przyjmuje się wariant kalkulacyjny.

3.2.21 Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Pozostałe przychody i koszty operacyjne są to przychody i koszty pośrednio związane z działalnością operacyjną jednostki, w zakresie m.in.:

- zysków lub strat ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych,
- zysków lub strat z likwidacji środków trwałych,
- aktualizacji wyceny aktywów niefinansowych,
- odszkodowań, kar, grzywien, dotacji,
- otrzymania lub przekazania darowizn,
- opłat sądowych,
- utworzenia lub rozwiązania rezerw na przyszłe ryzyko,
- odpisania przedawnionych i umorzonych zobowiązań lub należności,
- ustalenia rzeczywistych różnic remanentowych.

3.2.22 Przychody i koszty finansowe

1. Przychody finansowe są to przychody z operacji finansowych, a w szczególności z tytułu dywidend (udziału w zyskach), odsetek, zysków ze zbycia inwestycji, nadwyżek dodatnich różnic kursowych nad ujemnymi.
2. Koszty finansowe są to poniesione koszty operacji finansowych, a w szczególności z tytułu odsetek, strat ze zbycia inwestycji, aktualizacji ich wartości, nadwyżek ujemnych różnic kursowych nad dodatnimi.
3. Przychody z tytułu odsetek ujmowane są tylko wówczas, gdy istnieje prawdopodobieństwo uzyskania przez jednostkę gospodarczą korzyści ekonomicznych z tytułu przeprowadzonej transakcji, kwotę przychodów można wycenić w wiarygodny sposób. Przychody z tytułu odsetek ujmują się proporcjonalnie do upływu czasu metodą efektywnej stopy procentowej.
4. Przychody z tytułu dywidend (udziału w zyskach) ujmują się w momencie ustalenia praw udziałowców do ich otrzymania.

3.2.23 Podatek dochodowy

1. Podatek dochodowy za dany okres, obejmuje podatek bieżący do zapłaty oraz podatek odroczony.
2. Podatek bieżący i odroczony ujmują się w wynik, z wyjątkiem przypadków dotyczących pozycji ujmowanych w pozostałych całkowitych dochodach lub bezpośrednio w kapitale własnym. W takiej sytuacji podatek bieżący i odroczony ujmują się również odpowiednio w pozostałych całkowitych dochodach lub w kapitale własnym. Jeżeli podatek bieżący lub odroczony wynika z początkowego rozliczenia połączenia jednostek gospodarczych, efekt podatkowy uwzględnia się w dalszych rozliczeniach tego połączenia.
3. Bieżące obciążenie podatkowe jest obliczane na podstawie wyniku podatkowego (podstawy opodatkowania) danego roku podatkowego. Zysk (strata) podatkowy różni się od księgowego zysku (straty) netto w związku z wyłączeniem przychodów nie podlegających opodatkowaniu oraz kosztów nie stanowiących kosztów uzyskania przychodów. Podatek bieżący jest wyliczany z zastosowaniem stawek i przepisów podatkowych, obowiązujących w danym roku obrotowym.
4. Wykazywana w rachunku zysków i strat część odroczonego stanowi różnicę między stanem rezerw i aktywów z tytułu podatku odroczonego na koniec i początek okresu sprawozdawczego.

3.2.24 Podatek odroczony

1. Podatek odroczony jest wyliczany metodą bilansową, jako podatek podlegający zapłaceniu lub zwrotowi w przyszłości w oparciu o różnice występujące na dzień sprawozdawczy między wartościami bilansowymi aktywów i pasywów, a odpowiadającymi im wartościami podatkowymi wykorzystywanymi do wyliczenia podstawy opodatkowania.
2. Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego tworzona jest od dodatnich różnic przejściowych pomiędzy wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową w sprawozdaniu finansowym.
3. Aktywa z tytułu odroczonego podatku tworzone są od ujemnych różnic przejściowych pomiędzy wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową w sprawozdaniu finansowym. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmuje się, jeżeli jest prawdopodobne, że w przyszłości osiągnięty zostanie dochód do opodatkowania, który umożliwi potrącenie różnic przejściowych lub wykorzystanie strat podatkowych.
4. Pozycja aktywów lub rezerwy na podatek odroczony nie jest ujmowana, jeżeli różnica przejściowa powstaje z tytułu pierwotnego ujęcia wartości firmy lub z tytułu pierwotnego ujęcia innego składnika aktywów lub zobowiązań w transakcji, która nie ma wpływu ani na wynik podatkowy ani na wynik brutto.
5. Wartość składników aktywów z tytułu podatku odroczonego jest weryfikowana na każdy dzień bilansowy, a w przypadku gdy spodziewane przyszłe zyski podatkowe nie będą wystarczające dla realizacji składnika aktywów lub jego części, następuje jego odpis.
6. Wysokość rezerwy i aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego ustala się, przy uwzględnieniu stawek podatku dochodowego, obowiązujących w roku powstania obowiązku podatkowego.
7. Grupa kompensuje ze sobą rezerwę i aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wyłącznie wtedy, jeżeli posiada tytuł uprawniający ją do ich jednoczesnego uwzględniania przy obliczaniu kwoty zobowiązania podatkowego.
8. Podatek odroczony ujmowany jest w wyniku danego okresu, z wyjątkiem sytuacji, kiedy skutki finansowania zdarzeń powodujących powstanie podatku odroczonego ujmowane są bezpośrednio w kapitale własnym.

3.2.25 Zysk na jedną akcję

Zysk netto na jedną akcję dla każdego okresu obliczany jest poprzez podzielenie zysku netto za dany okres przez średnioważoną liczbę akcji w danym okresie sprawozdawczym.

3.2.26 Sporządzanie skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Konsolidacja

1. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone na podstawie sprawozdania finansowego jednostki dominującej oraz sprawozdań finansowych jednostek kontrolowanych przez Spółkę dominującą (jednostek zależnych). Kontrola jest osiągnięta w przypadku gdy Spółka
  - posiada władzę nad danym podmiotem,
  - podlega ekspozycji na zmienne zwroty lub posiada prawa do zmiennych zwrotów z tytułu swojego zaangażowania w danej jednostce,
  - ma możliwość wykorzystania władzy w celu kształtowania poziomu generowanych zwrotów.Spółka weryfikuje swoją kontrolę nad innymi jednostkami, jeżeli wystąpiła sytuacja wskazująca na zmianę jednego lub kilku z wyżej wymienionych warunków sprawowania kontroli.
2. Jeżeli Spółka posiada mniej niż większość praw głosu w danej jednostce, ale posiadane prawa głosu wystarczają do umożliwienia jej jednostronnego kierowania istotnymi działaniami tej jednostki, znaczy to, że sprawuje nad nią władzę. Przy ocenie, czy prawa głosu w danej jednostce wystarczają dla zapewnienia władzy, Spółka analizuje wszystkie istotne okoliczności, w tym:
  - wielkość posiadanego pakietu praw głosu w porównaniu do rozmiaru udziałów i stopnia rozproszenia praw głosu posiadanych przez innych udziałowców,

- potencjalne prawa głosu posiadane przez Spółkę, innych udziałowców lub inne strony,
  - prawa wynikające z innych ustaleń umownych, a także
  - dodatkowe okoliczności, które mogą dowodzić, że Spółka posiada lub nie posiada możliwości kierowania istotnymi działaniami w momentach podejmowania decyzji, w tym wzorce głosowania zaobserwowane na poprzednich zgromadzeniach udziałowców.
3. Konsolidacja spółki zależnej rozpoczyna się w momencie uzyskania nad nią kontroli przez Spółkę, a kończy w chwili utraty tej kontroli. Dochody i koszty jednostki zależnej nabytej lub zbytej w ciągu roku ujmuje się w skonsolidowanym sprawozdaniu z zysków i strat oraz innych całkowitych dochodów w okresie od daty przejęcia przez Spółkę kontroli do daty utraty kontroli nad tą jednostką zależną. Wynik finansowy i wszystkie składniki pozostałych całkowitych dochodów przypisuje się właścicielom Spółki i udziałom niesprawnym kontroli. Całkowite dochody spółek zależnych przypisuje się właścicielom Spółki i udziałom niedającym kontroli, nawet jeżeli powoduje to powstanie deficytu po stronie udziałów niedających kontroli.
  4. Sprawozdania finansowe jednostek kontrolowanych sporządzane są za ten sam okres sprawozdawczy co sprawozdanie jednostki dominującej, przy wykorzystaniu spójnych zasad rachunkowości dla transakcji i zdarzeń gospodarczych o podobnym charakterze. W razie konieczności wprowadzane są korekty do sprawozdań finansowych jednostek zależnych dostosowujące ich politykę rachunkowości do polityki Grupy.
  5. Wszystkie transakcje dokonane wewnątrz Grupy, wzajemne salda oraz przychody i koszty operacji dokonanych między jednostkami Grupy oraz nie zrealizowane zyski, podlegają pełnej eliminacji konsolidacyjnej. Wyłączeniu podlegają również nie zrealizowane straty, chyba że transakcja dostarcza dowodów na utratę wartości przekazanego składnika aktywów.
  6. Udziały niedające kontroli w Grupach zależnych prezentowane są odrębnie od kapitału własnego Grupy. Zysk/strata (netto) okresu przypadający udziałom niesprawnym kontroli wykazywany jest w rachunku zysku i strat w odrębnej pozycji jako element rozliczenia zysku okresu spółek Grupy, objętych konsolidacją pełną.
  7. Proporcja podziału wyniku oraz zmian w kapitale własnym jednostki zależnej, pomiędzy jednostką dominującą a udziały niekontrolujące, ustalana jest w oparciu o bezpośredni udział w kapitale jednostki zależnej a także potencjalne prawa głosu, które dają w okresie sprawozdawczym dostęp do korzyści ekonomicznych, związanych z posiadaniem udziałów w jednostce gospodarczej.
  8. Wszystkie inwestycje, które na dzień nabycia spełniają definicję aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży według warunków, określonych w MSSF 5, Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży i działalność zaniechana, ujmowane są zgodnie z postanowieniami tego standardu, tzn. ujmowane są w odrębnej pozycji aktywów, obejmujących ich wartość w wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży, zaś w zobowiązaniach odrębnie wykazywana jest ich wartość w wartości godziwej.

Zmiany udziałów właścicielskich Grupy w jednostkach zależnych

1. Zmiany udziałów Grupy w jednostkach zależnych nieskutkujące utratą kontroli rozlicza się jako transakcje kapitałowe. Wartość bilansowa udziałów zapewniających Grupie kontrolę oraz udziałów niedających kontroli są odpowiednio modyfikowane w celu odzwierciedlenia zmian we względnych udziałach w jednostkach zależnych. Wszelkie różnice pomiędzy kwotą korekty udziałów niedających kontroli a wartością godziwą zapłaconej lub otrzymanej odnosi się bezpośrednio na kapitał własny i przypisuje się właścicielom Spółki.
2. W momencie utraty przez Grupę kontroli nad jednostką zależną oblicza się zysk lub stratę - jako różnicę ustaloną pomiędzy:
  - a) sumą wartości godziwej otrzymanej zapłaty oraz wartości godziwej udziałów pozostających w Grupie oraz
  - b) wartością bilansową aktywów (z uwzględnieniem wartości firmy) i zobowiązań jednostki zależnej i udziałów niesprawnym kontroli- oraz ujmuje się w wyniku.

W przypadku, gdy aktywa spółki zależnej są wyceniane w kwocie przeszacowanej lub wartości godziwej i wynikający z tego skumulowany zysk lub strata jest ujmowany w pozostałych całkowitych dochodach i odnoszony do kapitału, wartości uprzednio ujęte w pozostałych całkowitych dochodach i skumulowane w kapitale własnym rozlicza się w taki sposób, jak gdyby Grupa bezpośrednio zbyła odpowiednie składniki aktywów (tj. przenosi się na wynik lub bezpośrednio do zysków zatrzymanych, zgodnie z zasadami odpowiedniego MSSF). Wartość godziwa inwestycji posiadanych w byłej jednostce zależnej pozostających w Grupie na dzień utraty kontroli (po zbyciu), uznawana jest za

początkową wartość godziwą dla celów późniejszego ich ujmowania zgodnie z MSR 39, lub za początkowy koszt inwestycji w jednostkach stowarzyszonych lub wspólnych przedsięwzięciach.

Połączenia jednostek gospodarczych

1. Przejęcia innych podmiotów i wyodrębnionych części działalności rozlicza się metodą przejęcia.
2. Każdorazowo płatność przekazana w wyniku połączenia jednostek wyceniana jest w zagregowanej wartości godziwej (na dzień dokonania zapłaty) przekazanych aktywów, zaciągniętych lub przejętych zobowiązań oraz instrumentów kapitałowych wyemitowanych przez Grupę w zamian za przejęcie kontroli nad jednostką przejmowaną. Istotne koszty bezpośrednio związane z przejęciem ujmowane są w wyniku finansowym w momencie ich poniesienia. Możliwe do zidentyfikowania aktywa nabyte oraz zobowiązania i zobowiązania warunkowe przejęte w ramach połączenia jednostek gospodarczych, o ile spełniają warunki ujęcia zgodnie z MSSF 3, wycenia się na dzień przejęcia według ich wartości godziwej, z uwzględnieniem wyjątków zawartych w MSSF 3:
  - aktywa i zobowiązania wynikające z odroczonego podatku dochodowego lub związane z umowami o świadczenia pracownicze ujmuje się i wycenia zgodnie z MSR 12 „Podatek dochodowy” i MSR 19 „Świadczenia pracownicze”;
  - zobowiązania lub instrumenty kapitałowe związane z programami płatności rozliczanymi na bazie akcji w jednostce przejmowanej lub w Grupie, które mają zastąpić analogiczne umowy obowiązujące w jednostce przejmowanej, wycenia się zgodnie z MSSF 2 „Płatności na bazie akcji” na dzień przejęcia, oraz
  - aktywa (lub grupy aktywów przeznaczone do zbycia) sklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży zgodnie z MSSF 5 „Aktywa trwałe”
3. Wartość firmy wycenia się jako nadwyżkę sumy przekazanej zapłaty, kwoty udziałów niedających kontroli w jednostce przejmowanej oraz wartości godziwej poprzednio posiadanych przez jednostkę przejmującą udziałów w jednostce przejmowanej nad kwotę wartości godziwej możliwych do zidentyfikowania przejętych aktywów netto i zobowiązań wycenionych na dzień przejęcia. Jeżeli po ponownej weryfikacji wartość netto wycenionych na dzień przejęcia możliwych do zidentyfikowania aktywów i zobowiązań przekracza sumę przekazanej zapłaty, wartości udziałów niedających kontroli w jednostce przejmowanej oraz wartości godziwej udziałów w tej jednostce uprzednio posiadanych przez jednostkę przejmującą, nadwyżkę tę ujmuje się bezpośrednio w wyniku jako zysk na okazyjnym nabyciu.
4. Jeżeli zapłata przekazana w transakcji połączenia jednostek gospodarczych obejmuje aktywa lub zobowiązania wynikające z umowy o zapłacie warunkowej, zapłatę tę wycenia się w wartości godziwej na dzień przejęcia i ujmuje jako część wynagrodzenia przekazanego w transakcji połączenia jednostek gospodarczych. Zmiany wartości godziwej zapłaty warunkowej kwalifikujące się jako korekty za okres objęty wyceną uwzględnia się retrospektywnie, w korespondencji z odpowiednimi korektami wartości firmy. Korekty dotyczące okresu wyceny to takie, które są wynikiem uzyskania dodatkowych informacji dotyczących „okresu objętego wyceną” (który nie może być dłuższy niż jeden rok od dnia przejęcia), dotyczących faktów i okoliczności występujących na dzień przejęcia. Wszystkie inne zmiany rozliczane są zgodnie z odpowiednimi regulacjami MSSF. Zmiany w wartości godziwej płatności warunkowej zakwalifikowanej jako element kapitałowy nie są ujmowane a jej późniejsze uregulowanie rozlicza się w ramach kapitału własnego. Zapłata warunkowa zaklasyfikowana jako składnik aktywów lub zobowiązań podlega przeszacowaniu na kolejne dni sprawozdawcze zgodnie z MSR 39 lub MSR 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe”, a wynikające z przeszacowania zyski lub straty ujmuje się w wynik.
5. Udziały niekontrolujące stanowiące część udziałów właścicielskich i uprawniające posiadaczy do proporcjonalnego udziału w aktywach netto jednostki w przypadku jej likwidacji mogą być początkowo wyceniane albo w wartości godziwej albo według proporcjonalnego udziału w możliwych do zidentyfikowania aktywach netto jednostki przejmowanej. Wyboru metody wyceny dokonuje się indywidualnie dla każdej transakcji przejęcia. Inne rodzaje udziałów niedających kontroli wycenia się w wartości godziwej lub inną metodą przypisaną w MSSF.
6. W razie nabycia kontroli w następstwie kilku następujących po sobie transakcji, udziały będące w posiadaniu Grupy na dzień objęcia kontroli są wyceniane w wartości godziwej z odniesieniem skutków w rachunek zysków i strat. Kwoty narosłe z tytułu udziałów w tej jednostce odniesione

upřednio do innych składników całkowitych dochodów są przenoszone do rachunku zysków i strat, jeżeli takie traktowanie byłoby poprawne w chwili zbycia tych udziałów.

7. Jeżeli początkowe rozliczenie księgowie połączenia jednostek na koniec okresu sprawozdawczego, w którym połączenie miało miejsce, nie jest kompletne, Grupa prezentuje w swoim sprawozdaniu finansowym tymczasowe kwoty dotyczące pozycji, których rozliczenie jest niekompletne. W okresie wyceny Grupa koryguje tymczasowe kwoty ujęte na dzień przejęcia (patrz wyżej) lub ujmuje dodatkowe aktywa albo zobowiązania dla odzwierciedlenia nowych faktów i okoliczności występujących na dzień przejęcia, które, jeśli byłyby znane, wpłynęłyby na ujęcie tych kwot na ten dzień.

Wartość firmy

1. Wartość firmy powstająca przy przejęciu jednostek zależnych jest początkowo ujmowana jako składnik aktywów według kosztu nabycia, stanowiącego nadwyżkę pomiędzy:
  - a) sumą wartości godziwej przekazanej zapłaty, kwoty udziałów niesprawujących kontroli w jednostce przejmowanej oraz w przypadku połączenia jednostek gospodarczych realizowanego etapami, wartości w dniu przejęcia udziału w kapitale jednostki przejmowanej, należącego do jednostki przejmującej, a
  - b) udziałem Grupy w wartości godziwej netto możliwych do zidentyfikowania przejętych aktywów, zobowiązań i zobowiązań warunkowych jednostki, ujmowanych na dzień przejęcia
2. W przypadku wystąpienia wartości ujemnej, Grupa dokonuje ponownego przeglądu ustalenia wartości godziwych poszczególnych składników nabywanych aktywów netto. Jeżeli w wyniku przeglądu nadal wartość jest ujemna, ujmuje się ją niezwłocznie w wyniku finansowym.
3. Po początkowym ujęciu, wartość firmy jest wykazywana według kosztu ustalonego na dzień przejęcia tego podmiotu pomniejszonego o skumulowane odpisy z tytułu utraty wartości. Test na utratę wartości przeprowadza się raz w roku lub częściej, jeśli można wiarygodnie przypuszczać, że utrata wartości wystąpiła. Wartość firmy nie podlega amortyzacji.
4. Na dzień przejęcia nabyta wartość firmy jest alokowana do każdego z ośrodków wypracowujących środki pieniężne, które mają odnieść korzyści z synergii będących skutkiem połączenia jednostek gospodarczych.
5. Odpis z tytułu utraty wartości ustalany jest poprzez oszacowanie odzyskiwalnej wartości ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego została alokowana dana wartość firmy. W przypadku, gdy odzyskiwalna wartość ośrodka wypracowującego środki pieniężne jest niższa niż wartość bilansowa, ujęty zostaje odpis z tytułu utraty wartości. Stratę z tytułu utraty wartości alokuje się najpierw w celu redukcji kwoty bilansowej wartości firmy alokowanej do tego ośrodka, a następnie do pozostałych aktywów tego ośrodka proporcjonalnie do wartości bilansowej poszczególnych składników aktywów tej jednostki. Odpis z tytułu utraty wartości firmy ujmuje się bezpośrednio w wynik. Odpisów z tytułu utraty wartości firmy nie odwraca się w kolejnych okresach.
6. W chwili zbycia jednostki zależnej lub podlegającej wspólnej kontroli przypadającą na nią część wartości firmy uwzględnia się przy obliczaniu zysku/straty z tytułu zbycia.

4. Połączenia jednostek gospodarczych i nabycia udziałów niekontrolujących

W okresie 1 stycznia do 31 grudnia 2017 roku oraz od 1 stycznia do 31 grudnia 2016 roku Grupa nie dokonała połączenia innych jednostek gospodarczych.

5. Informacje dotyczące segmentów operacyjnych

Dla celów zarządczych wyniki Grupy Kapitałowej PROCAD prezentowane są w podziale na segmenty, które oparciu o podstawowe rodzaje dostarczanych towarów i usług. Grupa składa się zatem z następujących segmentów operacyjnych:

- oprogramowanie komputerowe - sprzedaż i usługi w zakresie oprogramowania,
- sprzedaż i serwis sprzętu komputerowego,
- sprzedaż usług szkoleniowych dla dorosłych,
- sprzedaż inżynierskich usług obliczeniowych oraz usług w zakresie wykorzystania technik komputerowego wspomaganie projektowania (CAD/CAE) w przemyśle i nauce,
- wdrożenia rozwiązań CAD dla dużych odbiorców branży mechanicznej i przemysłu.

Żaden z segmentów operacyjnych Grupy nie został połączony z innym segmentem w celu stworzenia powyższych sprawozdawczych segmentów operacyjnych.

Zarząd monitoruje oddzielnie wyniki operacyjne segmentów w celu podejmowania decyzji dotyczących alokacji zasobów, oceny skutków tej alokacji oraz wyników działalności. Podstawą oceny wyników działalności jest wynik operacyjny segmentów. Koszty ogólnego zarządu, pozostałe przychody i koszty operacyjne, przychody i koszty finansowe oraz podatek dochodowy są monitorowane na poziomie Grupy i nie ma miejsca ich alokacja do poszczególnych segmentów.

Aktywa Grupy nie podlegają alokacji do poszczególnych segmentów działalności i są monitorowane na poziomie Grupy.

Ceny transakcyjne stosowane w transakcjach pomiędzy segmentami operacyjnymi są ustalane na zasadach rynkowych, podobnie jak przy transakcjach ze stronami niepowiązanymi.

Poniższe tabele przedstawiają informacje na temat przychodów oraz zysku / (straty) w odniesieniu do segmentów operacyjnych Grupy PROCAD za okres 12 miesięcy zakończony odpowiednio 31 grudnia 2017 r. i 2016 r.

Okres dwunastu miesięcy zakończony 31 grudnia 2017	Oprogramowanie komputerowe: sprzedaż i usługi	Sprzedaż i serwis sprzętu komputerowego	Usługi szkoleniowe	Usługi inżynierskie	Wdrożenia CAD dla dużych odbiorców	Pozostałe	RAZEM	Korekty i wyłączenia	Działalność ogółem
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	24 881	4 730	1 999	9 780	3 615	274	45 279	0	45 279
Sprzedaż między segmentami	2 636	34	3	406	19	86	3 184	-3 184	0
Przychody segmentu ogółem	27 516	4 764	2 002	10 186	3 634	360	48 462	-3 184	45 279
Zysk/(strata) segmentu	2 137	341	490	1 527	352	360	5 207	-101	5 106
Koszty ogólnego zarządu									-3 847
Pozostałe przychody/koszty operacyjne									-138
Zysk/(strata) z działalności operacyjnej									1 121
Przychody/Koszty finansowe netto									98
Uznanie/obciążenie z tytułu podatku dochodowego									-270
Zysk/(strata) netto za okres obrotowy									949
Pozostałe całkowite dochody netto									0
Całkowity dochód/(strata) netto za okres									949

Okres dwunastu miesięcy zakończony 31 grudnia 2016	Oprogramowanie komputerowe: sprzedaż i usługi	Sprzedaż i serwis sprzętu komputerowego	Usługi szkoleniowe	Usługi inżynierskie	Wdrożenia CAD dla dużych odbiorców	Pozostałe	RAZEM	Korekty i wyłączenia	Działalność ogółem
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	26 117	6 562	1 662	10 917	4 967	614	50 839	0	50 839
Sprzedaż między segmentami	3 649	42		514	22	88	4 315	-4 315	0
Przychody segmentu ogółem	29 766	6 604	1 662	11 431	4 989	702	55 154	-4 315	50 839
Zysk/(strata) segmentu	1 939	317	286	1 583	596	665	5 386	-112	5 274
Koszty ogólnego zarządu									-3 751
Pozostałe przychody/koszty operacyjne									-27
Zysk/(strata) z działalności operacyjnej									1 496
Przychody/Koszty finansowe netto									17
Uznanie/obciążenie z tytułu podatku dochodowego									-357
Zysk/(strata) netto za okres obrotowy									1 156
Pozostałe całkowite dochody netto									0
Całkowity dochód/(strata) netto za okres									1 156

Informacje geograficzne

Grupa działa przede wszystkim na obszarze Polski, gdzie znajdują się wszystkie jej aktywa, oraz osiąga przychody głównie ze sprzedaży krajowej. Struktura geograficzna osiągniętych przychodów ze sprzedaży od klientów zewnętrznych przedstawia się następująco:

Struktura geograficzna przychodów ze sprzedaży	Za okres	
	od 01.01.2017 do 31.12.2017	od 01.01.2016 do 31.12.2016
Przychody ze sprzedaży krajowej	41 070	47 584
Przychody ze sprzedaży zagranicznej	4 209	3 255
Razem	45 279	50 839

Powyższa informacja o przychodach oparta jest na danych o siedzibach klientów.

6. Rzeczowe aktywa trwałe

RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE	Stan na dzień	
	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Grunty	1 747	1 747
Budynki, lokale i budowle	51	68
Urządzenia techniczne i maszyny	276	179
Środki transportu	487	763
Meble i wyposażenie	1	3
Środki trwałe w budowie	260	66
Rzeczowe aktywa trwałe, razem	2 822	2 826

Zmiany wartości rzeczowych aktywów trwałych w okresie od 1 stycznia 2017 do 31 grudnia 2017 r.

ZMIANA RZECZOWYCH AKTYWÓW TRWAŁYCH	grunty	budynki, lokale i budowle	maszyny i urządzenia	środki transportu	meble i wyposażenie	środki trwałe w budowie	Razem
Wartość brutto na początek okresu	1 747	251	1 853	1 975	150	66	6 042
Zwiększenia (z tytułu)	0	0	243	60	5	194	502
- zakup	0	0	235	0	5	194	434
- leasing	0	0	8	60	0	0	68
Zmniejszenia (z tytułu)	0	0	58	7	0	0	65
- sprzedaż	0	0	58	7	0	0	65
- likwidacja	0	0	0	0	0	0	0
Wartość brutto na koniec okresu	1 747	251	2 038	2 028	155	260	6 479
Amortyzacja na początek okresu	0	183	1 674	1 212	147	0	3 216
Amortyzacja za okres	0	17	88	329	7	0	441
- odpis amortyzacyjny za rok	0	17	146	336	7	0	506
- sprzedaż	0	0	58	7	0	0	65
Amortyzacja na koniec okresu	0	200	1 762	1 541	154	0	3 657
Odpisy z tytułu trwałej utraty wartości na początek okresu	0	0	0	0	0	0	0
Odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	0	0	0	0	0	0	0
Wartość księgową netto na koniec okresu	1 747	51	276	487	1	260	2 822

Zmiany wartości rzeczowych aktywów trwałych w okresie od 1 stycznia 2016 do 31 grudnia 2016 r.

ZMIANA RZECZOWYCH AKTYWÓW TRWAŁYCH	grunty	budynki, lokale i budowle	maszyny i urządzenia	środki transportu	meble i wyposażenie	środki trwałe w budowie	Razem
Wartość brutto na początek okresu	1 747	251	1 819	1 940	150	0	5 907
Zwiększenia (z tytułu)	0	0	34	35	0	66	135
- zakup	0	0	6	0	0	66	72
- leasing	0	0	28	35	0	0	63
Zmniejszenia	0	0	0	0	0	0	0
Wartość brutto na koniec okresu	1 747	251	1 853	1 975	150	66	6 042
Amortyzacja na początek okresu	0	163	1 528	849	145	0	2 685
Amortyzacja za okres	0	20	146	363	2	0	531
- odpis amortyzacyjny za rok	0	20	146	363	2	0	531
Amortyzacja na koniec okresu	0	183	1 674	1 212	147	0	3 216
Odpisy z tytułu trwałej utraty wartości na początek okresu	0	0	0	0	0	0	0
Odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	0	0	0	0	0	0	0
Wartość księgową netto na koniec okresu	1 747	68	179	763	3	66	2 826

Grupa nie posiada środków trwałych o istotnej wartości, które nie zostały objęte ewidencją bilansową.

Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych wykorzystywanych w świadczeniu usług ujęta została w wyniku jako koszty sprzedanych produktów w kwocie 146 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2016r. 167 tys. zł).

Amortyzacja pozostałych rzeczowych aktywów trwałych ujęta została w kosztach ogólnego zarządu w kwocie 155 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2016 r. 166 tys. zł) i w kosztach sprzedaży w kwocie 205 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2016 r. 196 tys. zł).

Rzeczowe aktywa trwałe używane na podstawie umów leasingu finansowego:

Grupy środków trwałych	Stan na dzień					
	31 grudnia 2017			31 grudnia 2016		
	Wartość początkowa	Skumulowane umorzenie	Wartość księgowa netto	Wartość początkowa	Skumulowane umorzenie	Wartość księgowa netto
Maszyny i urządzenia	742	690	52	734	620	114
Środki transportu	1065	710	355	1836	1 107	729
Meble i wyposażenie	43	43	0	43	43	0
Razem	1 850	1 443	407	2613	1770	843

Na dzień 31 grudnia 2017 roku Grupa nie posiada umów zobowiązujących do zakupu rzeczowych aktywów trwałych.

7. Wartość firmy

WARTOŚĆ FIRMY Z KONSOLIDACJI	Stan na dzień	
	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Wartość brutto na początek okresu:	2 728	2 728
Zwiększenia z tytułu nabycia podmiotów powiązanych	0	0
Zmniejszenia z tyt. sprzedaży podmiotów powiązanych	0	0
Inne zmiany	0	0
Wartość brutto na koniec okresu:	2 728	2 728
Skumulowana utrata wartości na początek okresu:	0	0
Utrata wartości rozpoznana w ciągu roku	0	0
Zmniejszenia z tyt. sprzedaży podmiotów powiązanych	0	0
Inne zmiany	0	0
Skumulowana utrata wartości na koniec okresu	0	0
Wartość netto	2 728	2 728

Wartość firmy z konsolidacji obejmuje:

- Wartość firmy powstałą na nabyciu DES ART Spółki z o.o. w wysokości	1 913 tys. zł
- Wartość firmy powstałą na nabyciu AUTOR KSI Spółki z o.o. w wysokości	686 tys. zł
- Wartość firmy powstałą na nabyciu CADOR Consulting Spółki z o.o. w wysokości	129 tys. zł
Łącznie	2 728 tys. zł

7.1 Roczny test utraty wartości

Wartość firmy nie podlega amortyzacji, lecz jest corocznie testowana pod kątem możliwej utraty wartości. W ciągu roku obrotowego Grupa dokonała oceny wartości ekonomicznej wartości firmy i stwierdzono, że nie nastąpiła utrata wartości przez wartość firmy.

Dla celów testowania utraty wartości wartość firmy została alokowana do następujących ośrodków generujących środki pieniężne:

- Usługi inżynierskie (DES ART)
- Wdrożenia CAD dla dużych odbiorców (AutoR KSI)
- CADOR Consulting Spółka z o.o.

Ośrodek wypracowujący środki pieniężne w segmencie usług inżynierskich

Test przeprowadzono w oparciu o oszacowaną wartość odzyskiwalną ośrodka wypracowującego środki pieniężne, jakim jest DESART Sp. z o.o. Wartość odzyskiwalna została oszacowana na podstawie wartości użytkowej skalkulowanej na bazie prognozy przepływów środków pieniężnych opartej na zatwierdzonych przez Zarząd i Radę Nadzorczą prognozach finansowych na lata 2018-2022. Wyodrębnione przepływy zdyskontowano stopą 13% (w 2016 roku również 13%), uwzględniającą stopę wolną od ryzyka oraz oczekiwaną premię za ryzyko. Po okresie prognozy przyjęto założenie wzrostu przepływów na poziomie 3,0 % rocznie. Grupa nie dokonała zmiany założeń dotyczących stopy dyskonta oraz wzrostu po okresie prognozy. Wyliczona na podstawie przyjętych założeń wartość odzyskiwalna DESART wyniosła 7 918 tys. zł, i nie wskazuje na utratę wartości w odniesieniu do tego ośrodka. Wartość firmy przyporządkowana do tego ośrodka wynosi 1 913 tys. zł.

Oszacowanie wartości użytkowej Spółki DESART wykazuje pewną wrażliwość na zmiany założeń dotyczące wysokości stopy dyskonta i przewidywanego wzrostu podmiotu po okresie objętym prognozą. Zarząd uważa, że nawet gdyby zaszły jakiegokolwiek zmiany w głównych założeniach, na podstawie których określono wartość możliwą do odzyskania, to łączna wartość bilansowa tej jednostki nie przekroczyłaby jej łącznej wartości możliwej do odzyskania. Poniższa tabela przedstawia zmiany wartości wyceny wartości odzyskiwalnej ośrodka w zależności od zastosowanej stopy dyskonta oraz przewidywanego wzrostu podmiotu po okresie objętym prognozą:

Wartość w tys. zł.	Wzrost po okresie objętym prognozą			
	1%	2%	3,0%	4%
Stopa dyskonta				
12,00%	7 628	8 177	8 848	9 686
13,00%	6 948	7 389	7 918	8 566
15,00%	5 881	6 180	6 528	6 939
18,00%	4 759	4 939	5 143	5 377

Ośrodek wypracowujący środki pieniężne w segmencie wdrożeń CAD dla dużych odbiorców

Test przeprowadzono w oparciu o oszacowaną wartość odzyskiwalną ośrodka wypracowującego środki pieniężne, jakim jest AutoR KSI Sp. z o.o. Wartość odzyskiwalna została oszacowana na podstawie wartości użytkowej skalkulowanej na bazie prognozy przepływów środków pieniężnych opartej na zatwierdzonych przez Zarząd prognozach finansowych na lata 2018-2022. Wyodrębnione przepływy zdyskontowano stopą 13%, uwzględniającą stopę wolną od ryzyka oraz oczekiwaną premię za ryzyko. Po okresie prognozy przyjęto założenie wzrostu przepływów na poziomie 3,0% rocznie, zbliżonym do prognozy wzrostu PKB w Polsce. Wyliczona na podstawie przyjętych założeń wartość odzyskiwalna AutoR KSI wyniosła 1 960 tys. zł, i nie wskazuje na utratę wartości w odniesieniu do tego ośrodka. Wartość firmy przyporządkowana do tego ośrodka wynosi 686 tys. zł.

Oszacowanie wartości użytkowej Spółki AutoR KSI wykazuje pewną wrażliwość na zmiany założeń dotyczące wysokości stopy dyskonta i przewidywanego wzrostu podmiotu po okresie objętym prognozą. Zarząd uważa, że nawet gdyby zaszły jakiegokolwiek zmiany w głównych założeniach, na podstawie których określono wartość możliwą do odzyskania, to łączna wartość bilansowa tej jednostki nie przekroczyłaby jej łącznej wartości możliwej do odzyskania. Poniższa tabela przedstawia zmiany wartości wyceny wartości odzyskiwalnej ośrodka w zależności od zastosowanej stopy dyskonta oraz przewidywanego wzrostu podmiotu po okresie objętym prognozą:

Wartość w tys. zł.	Wzrost po okresie objętym prognozą			
	1%	2%	3,0%	4%
Stopa dyskonta				
12,00%	1 892	2 023	2 182	2 382
13,00%	1 729	1 834	1 960	2 114
15,00%	1 472	1 543	1 626	1 724
18,00%	1 203	1 245	1 293	1 349

CADOR Consulting Spółka z o.o.

Na 31 grudnia 2017 roku Grupa przeprowadziła test na utratę wartości przez wartość firmy CADOR Consulting Spółkę z o.o. Testy przeprowadzono w oparciu o wartość odzyskiwalną, skalkulowaną na bazie prognozy przepływów środków pieniężnych, opartej na zatwierdzonych prognozach finansowych na lata 2018-2022 dla spółki CADOR Consulting Spółki z o.o. Testy nie wskazują na utratę wartości przez ten ośrodek.

8. Pozostałe aktywa niematerialne

WARTOŚCI NIEMATERIALNE	Stan na dzień	
	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Nabyte koncesje, patenty, licencje, w tym	906	434
oprogramowanie komputerowe	906	434
Znaki handlowe	1 680	1 680
Wartości niematerialne, razem	2 586	2 114

Znak handlowy stanowi wartość niematerialną, znak towarowy 'AutoR KSI', nabyty w wyniku połączenia jednostki AutoR KSI. Znak ten nie podlega amortyzacji. Wycena wartości godziwej znaku towarowego pierwotnie została dokonana przez niezależnego konsultanta ekonomiczno - finansowego. Na dzień kończący okres sprawozdawczy nie wystąpiły przesłanki wskazujące na utratę wartości tego aktywu.

Zmiany wartości niematerialnych w okresie od 1 stycznia 2017 do 31 grudnia 2017 r.:

ZMIANY WARTOŚCI NIEMATERIALNYCH	koszty zakończonych prac rozwojowych	koncesje, patenty, licencje i podobne wartości	Znaki handlowe	zaliczki na wartości niematerialne i prawne	Razem
Wartość brutto na początek okresu	0	1 265	1 680	0	2 945
Zwiększenia:	0	668	0	0	668
- nabycie	0	668	0	0	668
Zmniejszenia	0	0	0	0	0
Wartość brutto na koniec okresu	0	1 933	1 680	0	3 613
Skumulowana amortyzacja na początek okresu	0	831	0	0	831
- amortyzacja za okres	0	196	0	0	196
Zmniejszenia	0	0	0	0	0
Skumulowana amortyzacja na koniec okresu	0	1 027	0	0	1 027
Odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	0	0	0	0	0
Odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	0	0	0	0	0
Wartość netto na koniec okresu	0	906	1 680	0	2 586

Zmiany wartości niematerialnych w okresie od 1 stycznia 2016 do 31 grudnia 2016 r.:

ZMIANY WARTOŚCI NIEMATERIALNYCH	koszty zakończonych prac rozwojowych	koncesje, patenty, licencje i podobne wartości	Znaki handlowe	zaliczki na wartości niematerialne i prawne	Razem
Wartość brutto na początek okresu	0	1 178	1 680	0	2 858
Zwiększenia:	0	87	0	0	87
- nabycie	0	87	0	0	87
Zmniejszenia	0	0	0	0	0
Wartość brutto na koniec okresu	0	1 265	1 680	0	2 945
Skumulowana amortyzacja na początek okresu	0	737	0	0	737
- amortyzacja za okres	0	94	0	0	94
Zmniejszenia	0	0	0	0	0
Skumulowana amortyzacja na koniec okresu	0	831	0	0	831
Odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	0	0	0	0	0
Odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	0	0	0	0	0
Wartość netto na koniec okresu	0	434	1 680	0	2 114

Grupa nie posiada wartości niematerialnych objętych ewidencją pozabilansową.

Amortyzacja wartości niematerialnych wykorzystywanych w świadczeniu usług ujęta została w wyniku jako koszty sprzedanych produktów w kwocie 93 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2016 r. 82 tys. zł). Amortyzacja pozostałych wartości niematerialnych ujęta została w kosztach ogólnego zarządu w kwocie 5 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2016 r. 12 tys. zł) oraz w kosztach sprzedaży w wysokości 98 zł (na dzień 31 grudnia 2016r. 0 tys. zł)

Na dzień 31 grudnia 2017 roku Grupa nie posiada umów zobowiązujących do zakupu wartości niematerialnych.

9. Jednostki zależne

Poniższa tabela przedstawia szczegółowe informacje oraz wybrane dane finansowe jednostek zależnych na dzień 31 grudnia 2017 roku. Wykazane poniżej kwoty nie uwzględniają eliminacji transakcji między jednostkami w Grupie.

Dane finansowe jednostek zależnych	DESART Sp. z o.o.	Projekt-Biz Sp. z o.o.	AutoR KSI Sp. z o.o.	CADOR Sp. z o.o.
Siedziba	Gdynia	Gdańsk	Warszawa	Gdynia
Podstawowa działalność	Usługi inżynierskie	Tworzenie oprogramowania CAD	Wdrożenia CAD dla dużych odbiorców	Sprzedaż oprogramowania
Udział w kapitale zakładowym (w%)	61,81%	100%	100%	61,81%
Udział procentowy posiadanych praw głosu	61,81%	100%	100%	61,81%
Suma aktywów	4 770	42	2 737	1 632
Kapitał własny na dzień bilansowy	3 813	42	2 371	804
Suma zobowiązań	957	0	366	827
Przychody ze sprzedaży	6 708	0	3 634	3 479
Zysk / strata netto	170	-1	176	123
Zatrudnienie (w os.) za okres sprawozdawczy	31	0	6	10

Spółkami zależnymi podlegającymi konsolidacji są DESART Spółka z o.o., AutoR KSI Spółka z o.o. oraz CADOR Consulting Spółka z o.o.

Sprawozdanie finansowe Projekt-Biz Spółki z o.o. zostało wyłączone z konsolidacji ze względu na nieistotność jego danych dla rzetelności i jasności skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Wartość udziałów w PROJEKT-BIZ Spółce z o.o., według ceny nabycia wynoszącej 315 tys. zł została pokryta odpisem aktualizującym w pełnej wysokości, a ich wartość bilansowa wynosi 0,00 zł.

10. Aktywa finansowe

AKTYWA FINANSOWE	Stan na dzień	
	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Pożyczki udzielone	188	203
Pożyczki udzielone jednostkom powiązanim	0	0
Pożyczki udzielone jednostkom pozostałym	188	203
Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności	0	0
Obligacje	0	0
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	2 656	2553
Jednostki uczestnictwa	2 656	2553
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	526	526
Obligacje	523	523
Akcje i udziały	3	3
Aktywa finansowe, razem	3 370	3282
Długoterminowe	3	206
Krótkoterminowe	3 367	3076

Aktywa finansowe są w całości inwestycjami dokonanymi w walucie polskiej.

10.1 Pożyczki udzielone

POŻYCZKI	Stan na dzień	
	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Stan na początek okresu	203	2 616
Zwiększenia	8	9
Udzielone pożyczki	0	0
Naliczone odsetki od pożyczek	8	9
Zmniejszenia	-23	-2 422
Spłata pożyczek - kapitał	0	-2 413
Spłata pożyczek - odsetki	-23	-9
Odpis aktualizujący	0	0
Stan na koniec okresu, w tym	188	203
Pożyczki długoterminowe	0	203
Pożyczki krótkoterminowe	188	0

W omawianym okresie sprawozdawczym Grupa nie dokonała odpisów aktualizujących wartość udzielonych pożyczek. Udzielone pożyczki zostały wycenione na dzień kończący okres sprawozdawczy według skorygowanej ceny nabycia z uwzględnieniem naliczonych a niezapłaconych odsetek. Wartość godziwa udzielonych pożyczek jest równa ich wartości bilansowej.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku jedyną pożyczką była pożyczka udzielona Panu Tomaszowi Dobrosielskiemu przez jednostkę dominującą o następującej charakterystyce:

Pożyczkobiorca	Kwota pożyczki	Odsetki	Razem saldo pożyczki	Data spłaty	Oprocentowanie
TOMASZ DOBROSIELSKI	180	8	188	2018-12-31	roczne: WIBOR 1M+ 3p.%

Powyższa pożyczka została Grupie w całości spłacona w dniu 9 lutego 2018 wraz z należnymi odsetkami.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku salda pożyczek udzielonych przez Grupę przedstawiały się następująco:

Pożyczkobiorca	Kwota pożyczki	Odsetki	Razem saldo pożyczki	Data spłaty	Oprocentowanie
TOMASZ DOBROSIELSKI	180	23	203	2018-12-31	roczne: WIBOR 1M+ 3p.%
Pożyczki udzielone razem	180	23	203		

10.2 Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu

Aktywami wycenianymi w wartości godziwej przez wynik są jednostki uczestnictwa funduszy KBC Gamma SFIO oraz KBC Obligacji Korporacyjnych, zarządzanych przez KBC Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA. Jednostki uczestnictwa można nabywać i umarzać w dowolnym dniu wyceny, bez konieczności deklarowania wcześniej długości takiej lokaty. Na dzień kończący okres sprawozdawczy Grupa jest w posiadaniu jednostek uczestnictwa tych funduszy o łącznej wartości nominalnej 2 528 tys. zł oraz wartości godziwej 2 656 tys. zł.

Jednostki uczestnictwa funduszu płynnościowego KBC GAMMA SFIO są przez Grupę wyceniane w wartości godziwej przez wynik, na podstawie ich opublikowanej wartości rynkowej.

AKTYWA FINANSOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU	Stan na dzień	
	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Stan na początek okresu:	2 553	511
- jednostki uczestnictwa - wartość według ceny nabycia	2 519	509
- jednostki uczestnictwa - aktualizacja do wartości godziwej	34	2
Zwiększenia:	103	2 042
- nabycie	9	2 010
- aktualizacja do wartości godziwej	94	32
Zmniejszenia:	0	0
- umorzenie jednostek	0	0
- odpisy aktualizujące	0	0
Stan na koniec okresu	2 656	2 553
- jednostki uczestnictwa - wartość według ceny nabycia	2 528	2 519
- jednostki uczestnictwa - aktualizacja do wartości godziwej	128	34

W okresie sprawozdawczym Grupa dokonała przeszacowania wartości posiadanych aktywów odnosząc kwotę 94 tys. zł do przychodów finansowych okresu sprawozdawczego (w 2016 roku: 32 tys. zł).

10.3 Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

AKTYWA FINANSOWE DOSTĘPNE DO SPRZEDAŻY - długoterminowe	Stan na dzień	
	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Stan na początek okresu	3	3
- obligacje	0	0
- udziały i akcje w spółkach nienotowanych na giełdzie	3	3
Zwiększenia:	0	0
Zmniejszenia	0	0
Stan na koniec okresu	3	3

AKTYWA FINANSOWE DOSTĘPNE DO SPRZEDAŻY - krótkoterminowe	Stan na dzień	
	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Stan na początek okresu	523	928
- obligacje	500	900
- odsetki od obligacji	23	28
Zwiększenia:	0	0
Zmniejszenia (z tytułu)	0	405
- zbycie obligacji	0	200
- spłaty odsetek od obligacji	0	5
- odpis z tytułu utraty wartości	0	200
Stan na koniec okresu	523	523

Do aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży Spółka zakwalifikowała instrumenty dłużne, którymi są obligacje wyceniane w wartości godziwej, o następującej charakterystyce:

OBLIGACJE	Termin zapadalności	Oprocentowanie roczne	Wartość emisyjna	Wartość godziwa	
				Stan na dzień 31 grudnia 2017	Stan na dzień 31 grudnia 2016
Obligacje Mostostal Infrastruktura Sp. z o.o.	20 sierpnia 2016	WIBOR 6M+6,5 p.p.	500	523	523
Obligacje POLBRAND SA seria G	6 czerwca 2016	9%	200	0	0
			700	523	523

Na dzień kończący okres sprawozdawczy Grupa wykazuje obligacje Mostostal Infrastruktura, które nie zostały wykupione przez emitenta. Na dzień bilansowy wykazane zostały w kwocie wymaganej zapłaty, wraz z należnymi odsetkami. W celu odzyskania zainwestowanych kwot nadal prowadzone jest postępowanie sądowe. Nakaz zapłaty został wydany w dniu 31 grudnia 2014 roku a w dniu 18 sierpnia 2016 roku Sąd wydał w niniejszej sprawie wyrok uwzględniający w całości roszczenie, zgodnie z żądaniem pozwu. Obecnie Grupa oczekuje na uprawomocnienie się wyroku, wydłużające się ze względu na działania proceduralne pozwanego, które opóźniają nadanie klauzuli wykonalności. Ze względu na fakt, że obligacje te zostały zabezpieczone na nieruchomości wycenionej na 10 340 tys. zł a zabezpieczenie to pokrywa łączną wartość emisji wraz z odsetkami, w ocenie Zarządu Grupy, mimo działań dłużnika zmierzających do przedłużenia postępowania, całość zainwestowanej kwoty zostanie Grupie zwrócona wraz z należnymi odsetkami.

W związku z otwarciem przez Sąd w dniu 9 lutego 2017 roku postępowania sanacyjnego wobec POLBRAND Grupa dokonała na dzień 31 grudnia 2016 roku odpisu z tytułu utraty wartości obligacji POLBRAND Spółki z o.o., w wysokości 200 tys. zł. Obligacje serii G nie zostały wykupione przez emitenta. Postanowieniem Sądu w dniu 13 lutego 2018 roku postępowanie restrukturyzacyjne w Spółce zostało zakończone, w związku z czym wznowione zostanie postępowanie egzekucyjne, zmierzające do odzyskania wpłaconych kwot.

11. Zapasy

ZAPASY	Stan na dzień	
	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Materiały	4	8
Półprodukty i produkty w toku	0	0
Produkty gotowe	0	0
Towary	406	557
Odpis aktualizujący wartość towarów	0	0
Zapasy, razem	410	565

12. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności

NALEŻNOŚCI DŁUGOTERMINOWE	Stan na dzień	
	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Należności z tytułu dostaw i usług	0	0
Należności z tytułu kaucji, poręczeń zabezpieczeń i gwarancji	88	87
Pozostałe należności	0	0
Należności długoterminowe netto, razem	88	87
Odpisy aktualizujące wartość należności	0	0
Należności długoterminowe brutto, razem	88	87

NALEŻNOŚCI KRÓTKOTERMINOWE	Stan na dzień	
	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
1. Należności z tytułu dostaw i usług, w tym	6 569	8 102
Należności od jednostek powiązanych, o okresie spłaty:	52	47
do 12 miesięcy	52	47
powyżej 12 miesięcy	0	0
Należności od pozostałych jednostek, o okresie spłaty:	6 262	7 983
do 12 miesięcy	6 262	7 983
powyżej 12 miesięcy	0	0
Dochodzone na drodze sądowej	255	72
2. Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	34	185
3. Należności budżetowe pozostałe	0	0
4. Zaliczki przekazane na dostawy	0	0
5. Inne należności, w tym	148	222
Należności od jednostek powiązanych	0	0
Należności od pozostałych jednostek	148	222
Należności krótkoterminowe netto, razem	6 751	8 509
Odpisy aktualizujące wartość należności	780	546
Należności krótkoterminowe brutto, razem	7 531	9 055

Powyżej przedstawione salda należności z tytułu dostaw i usług, zawierają należności (patrz poniższa analiza wiekowa), które są przeterminowane na koniec okresu sprawozdawczego i na które Grupa nie utworzyła odpisów, ponieważ nie nastąpiła istotna zmiana jakości tego zadłużenia, w związku z czym nadal uznaje się je za ściągalne.

Analiza wiekowa należności z tytułu dostaw i usług	Stan na dzień	
	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Należności terminowe, w tym:	5 094	6 477
do 1 miesiąca	4 321	4 581
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	477	1 223
powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	130	250
powyżej 6 miesięcy do 1 roku	152	320
powyżej 1 roku	14	103
Należności przeterminowane, w tym:	2 000	2 098
do 1 miesiąca	1 205	1 056
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	98	322
powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	143	66
powyżej 6 miesięcy do 1 roku	34	120
powyżej 1 roku	520	534
Należności dochodzone na drodze sądowej	255	72
Należności z tytułu dostaw i usług brutto, razem	7 349	8 647
Odpisy aktualizujące wartość należności z tytułu dostaw i usług	-780	-546
Należności z tytułu dostaw i usług netto, razem	6 569	8 101

Średni termin spłaty należności z tytułu sprzedaży towarów i usług w 2017 oraz w 2016 roku wynosił 59 dni.

Na dzień kończący okres sprawozdawczy Grupa posiada należności objęte dochodzeniem wierzytelności w wysokości 101 tys. zł oraz 146 tys. zł zgłoszonych w postępowaniach upadłościowych.

W 2017 roku Grupa dokonała odpisów aktualizujących wartość należności w kwocie 271 tys. zł natomiast w 2016 roku Grupa dokonała odpisów aktualizujących w wysokości 92 tys. zł.

Zmianę stanu odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu dostaw i usług przedstawiono w poniższej tabeli:

Odpisy aktualizujące wartość należności niefinansowych	Stan na dzień	
	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Odpis aktualizujący na początek okresu	546	464
Odpis utworzony w ciężar zysku lub straty	271	92
Odpis wykorzystany w trakcie okresu	-10	-8
Kwoty odzyskane w trakcie okresu	-27	-2
Odpis odwrócony w rachunek zysków i strat	0	0
Odpis aktualizujący na koniec okresu	780	546

Określając poziom ściągalskości należności z tytułu dostaw i usług Grupa uwzględniła zmiany ich jakości od dnia udzielenia kredytu kupieckiego do dnia sporządzenia sprawozdania finansowego. Koncentracja ryzyka kredytowego jest ograniczona ze względu na duży zasięg bazy klientów i brak powiązań między nimi.

13. Rozliczenia międzyokresowe

ROZLICZENIA MIĘDZYOKRESOWE DŁUGOTERMINOWE	Stan na dzień	
	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Gwarancje	0	3
Subskrypcje	45	73
Pozostałe	11	24
Rozliczenia międzyokresowe razem:	56	100

ROZLICZENIA MIĘDZYOKRESOWE KRÓTKOTERMINOWE	Stan na dzień	
	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Ubezpieczenia majątkowe	74	74
Prenumerata	0	1
Obsługa oprogramowania	176	196
Subskrypcje	0	0
Podatek VAT do rozliczenia w następnych okresach	78	117
Pozostałe	78	31
Rozliczenia międzyokresowe razem:	406	419

14. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

ŚRODKI PIENIĘŻNE I ICH EKWIWALENTY	Stan na dzień	
	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Środki pieniężne na rachunkach bankowych i w kasie	428	1 150
Lokaty krótkoterminowe	3 623	2 262
Inne aktywa pieniężne	0	0
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty razem	4 051	3 412
Kredyt w rachunku bieżącym	0	0
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty gotówkowe - wartość wykazana w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	4 051	3 412

Składniki środków pieniężnych i ich ekwiwalentów w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych i w sprawozdaniu z sytuacji finansowej są tożsame.

ŚRODKI PIENIĘŻNE I INNE AKTYWA PIENIĘŻNE (STRUKTURA WALUTOWA)	Stan na dzień	
	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
W walucie polskiej	3 842	2 853
W walutach obcych (wg walut i po przeliczeniu na zł)	209	559
b1. w walucie EUR	50	126
- po przeliczeniu na tys. zł	209	559
b2. w walucie USD	0	0
- pozostałe waluty w tys. zł	0	0
Środki pieniężne i inne aktywa pieniężne, razem	4 051	3 412

15. Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży

Na dzień kończący okres sprawozdawczy w Grupie nie występują aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży

16. Kapitał akcyjny

	Stan na dzień	
	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Kapitał podstawowy	902	902
Nadwyżka ze sprzedaży akcji	13 277	13 277
Akcje własne	-2 832	-2 832
	11 347	11 347
Kapitał akcyjny składa się z:		
9 019 000 akcji zwykłych mających pełne pokrycie w kapitale	14 179	14 179
1 181 024 akcji własnych	-2 832	-2 832
	11 347	11 347

17. Kapitał podstawowy

Na dzień 31 grudnia 2017 roku kapitał podstawowy jednostki dominującej, zgodnie z wpisem do Krajowego Rejestru Sądowego wynosił 901 900 zł i dzielił się na 9 019 000 akcji o wartości nominalnej 0,10 zł każda. Wszystkie akcje są akcjami na okaziciela. Jednostka dominująca nie wyemitowała akcji uprzywilejowanych. Każda akcja daje prawo do jednego głosu na walnym zgromadzeniu.

W latach zakończonych odpowiednio 31 grudnia 2017 i 2016 roku nie miały miejsca zmiany wysokości kapitału zarejestrowanego i liczby akcji.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku PROCAD SA posiadała 1 181 024 akcje własne. Spółki zależne nie posiadają akcji jednostki dominującej.

KAPITAŁ PODSTAWOWY (STRUKTURA) na dzień 31.12.2017 r.			
Seria /emisja	A	B	RAZEM
Rodzaj akcji	akcje zwykłe na okaziciela	akcje zwykłe na okaziciela	
Rodzaj uprzywilejowania akcji	akcje nie są uprzywilejowane	akcje nie są uprzywilejowane	
Rodzaj ograniczenia praw do akcji	brak	brak	
Liczba akcji	5 019 000	4 000 000	9 019 000
Wartość serii/ emisji wg wartości nominalnej (zł)	501 900,00	400 000,00	901 900,00
Wartość nominalna jednej akcji (w zł)	0,10	0,10	0,10

Struktura akcjonariatu na dzień 31 grudnia 2017 r. przedstawiała się następująco:

Akcjonariusz	Liczba posiadanych akcji	Udział w kapitale zakładowym (%)	Liczba głosów	Udział głosów na WZA(%)
Jarosław Jarzyński	1 413 750	15,68%	1 413 750	15,68%
Janusz Szczęśniak	1 379 604	15,30%	1 379 604	15,30%
Paweł Władysław Kowalski	901 314	9,99%	901 314	9,99%
PROCAD SA	1 181 024	13,09%	1 181 024	13,09%
Maciej Horeczy	477 000	5,29%	477 000	5,29%
Familiar S.A., SICAV-SIF	452 332	5,02%	452 332	5,02%
POZOSTALI AKCJONARIUSZE	3 213 976	35,64%	3 213 976	35,64%
Razem	9 019 000	100,00%	9 019 000	100,00%

Struktura własnościowa na dzień podpisania sprawozdania finansowego, obejmująca akcjonariuszy posiadających, bezpośrednio lub pośrednio, co najmniej 5% w ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy, została przedstawiona w punkcie 27 sprawozdania zarządu z działalności Grupy PROCAD.

Struktura akcjonariatu na dzień 31 grudnia 2016 r. przedstawiała się następująco:

Akcjonariusz	Liczba posiadanych akcji	Udział w kapitale zakładowym (%)	Liczba głosów na WZA	Udział w ogólnej liczbie głosów na WZA(%)
Jarosław Jarzyński	1 413 750	15,68%	1 413 750	15,68%
Janusz Szczeńniak	1 379 604	15,30%	1 379 604	15,30%
Paweł Władysław Kowalski	901 314	9,99%	901 314	9,99%
PROCAD SA	1 181 024	13,09%	1 181 024	13,09%
Maciej Horeczy	477 000	5,29%	477 000	5,29%
POZOSTALI AKCJONARIUSZE	3 666 308	40,65%	3 666 308	40,65%
Razem	9 019 000	100,00%	9 019 000	100,00%

18. Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej

NADWYŻKA ZE SPRZEDAŻY AKCJI POWYŻEJ ICH WARTOŚCI NOMINALNEJ	Stan na dzień	
	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Stan na początek okresu	13 277	13277
Zmiany	0	0
Zwiększenie z tytułu przeszacowania do wartości godziwej zapłaty zrealizowanej w akcjach własnych	0	0
Stan na koniec okresu	13 277	13 277

19. Akcje własne

AKCJE WŁASNE	Stan na dzień	
	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Liczba akcji własnych	1 181 024	1 181 024
Wartość wg ceny nabycia	2 832	2 832
Wartość bilansowa	2 832	2 832
Cel nabycia	zgodnie z dyspozycją Walnego Zgromadzenia	zgodnie z dyspozycją Walnego Zgromadzenia

Skup akcji własnych Spółki prowadzono w roku 2009 oraz w okresie od września 2010 roku do grudnia 2010 roku. W wyniku prowadzonego skupu PROCAD SA nabyła 1 181 024 akcje własne o łącznej wartości 2 832 tys. zł. Pierwotnym celem przeprowadzonego skupu akcji własnych było ich umorzenie. W dniu 7 grudnia 2012 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie PROCAD SA podjęło uchwałę o zawieszeniu realizacji celu pierwotnego na czas nieoznaczony bez wskazywania nowego przeznaczenia dla wszystkich skupionych i posiadanych przez Spółkę akcji własnych. W opinii akcjonariuszy obecnych na Walnym Zgromadzeniu, skupione akcje własne stanowią realną wartość i mogą w przyszłości być wykorzystane z pożytkiem dla spółki, który przełoży się na korzyści dla akcjonariuszy większe, niż te wynikające z umorzenia akcji. Uchwała została podjęta po rozpatrzeniu opinii prawnej, zamieszczonej jako komentarz Zarządu do projektu uchwały opublikowanego 30 października 2012 r. w raporcie bieżącym nr 17/2012. Treść uchwał podjętych przez NWZ PROCAD SA w dniu 7 grudnia 2012r. została podana do publicznej wiadomości w raporcie bieżącym nr 18/2012 w dniu 7 grudnia 2012 roku.

W 2017 oraz w 2016 roku PROCAD SA nie prowadziła skupu akcji własnych.

20. Kapitał zapasowy

KAPITAŁ ZAPASOWY	Stan na dzień	
	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Utworzony zgodnie ze statutem/umową, ponad wymaganą ustawowo (minimalną) wartość	6 423	5 426
Przeniesiony na kapitał rezerwy z tytułu zakupu akcji własnych	0	0
Przeniesiony z kapitału rezerwowego z tytułu zakupu akcji własnych	0	0
Kapitał zapasowy, razem	6 423	5 426

21. Kapitał rezerwy

Grupa nie tworzyła kapitału rezerwowego w 2017 ani w 2016 roku.

22. Udziały niekontrolujące

UDZIAŁY NIEKONTROLUJĄCE	Stan na dzień	
	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Saldo na początek okresu	1 637	1 478
Udział w zyskach w ciągu roku	115	159
Saldo na koniec okresu	1 752	1 637

23. Dywidendy wypłacone i zaproponowane do wypłaty

W opisywanym okresie nie miała miejsca wypłata dywidendy akcjonariuszom ani też nie zadeklarowano jej wypłaty. Zysk za 2016 rok został w całości przeznaczony na podwyższenie kapitału zapasowego.

W dniu 27 marca 2018 roku Zarząd PROCAD podjął decyzję o rekomendacji Zwyczajnemu Walnemu Zgromadzeniu Spółki przeznaczenia zysku osiągniętego w 2017 roku w całości na kapitał zapasowy. Decyzja ta została podjęta w związku z planami inwestycyjnymi dotyczącymi realizacji umowy o dofinansowanie Projektu: „Rozwój Centrum Badawczo-Rozwojowego PROCAD” w ramach Działania 2.1 Wsparcie inwestycji w infrastrukturę B+R przedsiębiorstw Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój 2014 - 2020 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, o której Emitent informował raportem bieżącym nr 15/2016 z dnia 7 września 2016 roku.

24. Kredyty bankowe i pożyczki otrzymane oraz odsetki od zobowiązań

Grupa nie korzystała i nie posiadała kredytów na dzień 31.12.2017 roku ani na dzień 31.12.2016 roku.

W okresie sprawozdawczym od dnia 1 stycznia 2017 do 31 grudnia 2017 roku odsetki zapłacone i zarachowane od zobowiązań finansowych zaciągniętych przez Grupę dotyczyły jedynie zobowiązań z tytułu leasingu finansowego i za cały okres sprawozdawczy wyniosły one 20 tys. zł (w 2016 roku: 36 tys. zł). Na dzień 31 grudnia odpowiednio 2017 i 2016 roku nie wystąpiły naliczone a niezrealizowane odsetki od zobowiązań.

25. Pozostałe zobowiązania finansowe

POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE	Stan na dzień	
	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Zobowiązania wobec pozostałych jednostek	238	514
zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	238	514
inne zobowiązania finansowe	0	0
Pozostałe zobowiązania finansowe razem, w tym	238	514
Zobowiązania długoterminowe	76	191
Zobowiązania krótkoterminowe	162	323

26. Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego

Na podstawie umów leasingu finansowego Grupa użytkuje głównie środki transportu oraz sprzęt komputerowy. Przeciętny czas trwania umowy leasingu finansowego wynosi 4 lata. Zobowiązania Grupy wynikające z umów leasingu finansowego są zabezpieczone prawami leasingodawców do składników aktywów objętych umową oraz wystawionymi weksłami In blanco.

Przyszłe minimalne opłaty leasingowe, do których Grupa była zobowiązana na dzień 31 grudnia 2017 oraz 2016 roku, przedstawia poniższa tabela:

ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU LEASINGU FINANSOWEGO	31 grudnia 2017			31 grudnia 2016		
	Minimalne opłaty leasingowe	Wartość bilansowa zobowiązań	Odsetki	Minimalne opłaty leasingowe	Wartość bilansowa zobowiązań	Odsetki
Zobowiązania płatne do 1 roku	177	162	15	354	323	31
Zobowiązania płatne powyżej 1 roku do 5 lat	78	76	2	204	191	13
Zobowiązania płatne powyżej 5 lat	0	0	0	0	0	0
RAZEM	255	238	17	558	514	44
Wartość bieżąca minimalnych opłat		238	--	--	514	--
Długoterminowe zobowiązania z tytułu leasingu finansowego		76	--	--	191	--
Krótkoterminowe zobowiązania z tytułu leasingu finansowego		162	--	--	323	--

Różnica między łączną kwotą opłat leasingowych a wartością bilansową zobowiązań na dzień kończący okres sprawozdawczy wynika z kosztów finansowych (odsetek) do ujęcia w przyszłych okresach. Kwota kosztów na dzień 31.12.2017 wynosi 17 tys. zł a na dzień 31.12.2016 wynosiła 44 tys. zł.

27. Dotacje rządowe

W dniu 7 września 2016 jednostka dominująca podpisała umowę z Ministerstwem Rozwoju o dofinansowanie Projektu Rozwój Centrum Badawczo-Rozwojowego PROCAD w ramach Programu Operacyjnego Inteligentny rozwój (Działanie 2.1: Wsparcie inwestycji w infrastrukturę B+R przedsiębiorstw). Projekt zakłada budowę Centrum Badawczo-Rozwojowego oraz inwestycję w infrastrukturę badawczą i specjalistyczne oprogramowanie. W dniu 27 lutego 2017 roku Spółka uzyskała pozwolenie na budowę i po jego uprawomocnieniu, w dniu 21 marca 2017 roku dokumenty zostały przekazane do Ministerstwa Rozwoju.

Całkowity koszt realizacji Projektu wynosi 12.536.160,00 zł i odpowiada wartości planowanej inwestycji wraz z podatkiem VAT, natomiast całkowita kwota wydatków kwalifikowanych wynosi 10.192.000,00 zł, co stanowi kwotę netto planowanej inwestycji. Maksymalna wartość przyznanego dofinansowania wynosi 4.484.480,00 zł, co stanowi 44% wartości wydatków kwalifikowanych. Okres kwalifikowalności wydatków kończy się w dniu złożenia wniosku o płatność końcową, oraz zgodnie ze złożonym przez Zarząd wnioskiem, nie później niż 31 grudnia 2019 r.

W trakcie 2017 roku Grupa wniosowała o dokonanie zmian w harmonogramie projektu dotyczących przesunięć środków między poszczególnymi zadaniami, związanych z aktualizacją i uszczegółowieniem planu inwestycyjnego, które wynikały z kosztorysu projektu budowlanego oraz analizy bieżącej oferty rynkowej na wyposażenie Centrum Badawczo-Rozwojowego. Wniosowane zmiany były przedmiotem oceny ekspertów Ministerstwa Rozwoju i w dniu 6 grudnia 2017 roku Grupa otrzymała informację dotyczącą decyzji Ministerstwa Rozwoju w sprawie tych zmian. Eksperci pozytywnie ustosunkowali się do zmian w harmonogramie wydatków związanych z planowanym wyposażeniem Centrum Badawczo-Rozwojowego, które w wyniku ponownego przeprowadzenia przez Emitenta procedur *rozpoznania* rynku zmniejszyły się z kwoty 5.692.000,00 zł do 2.687.200,00 zł. Natomiast Eksperci nie wyrazili zgody na przesunięcie środków będących różnicą ww. kwot na budowę budynku Centrum Badawczo-Rozwojowego, o co wniosował Beneficjent. Zmiany w harmonogramie rzeczowo-finansowym skutkują zmniejszeniem kosztów kwalifikowanych z 10.192.000,00 zł do kwoty 7.187.200,00 zł.

28. Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych

ZMIANA STANU ZOBOWIĄZAŃ Z TYTUŁU ŚWIADCZEŃ PRACOWNICZYCH	Stan na dzień	
	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Stan na początek okresu po korektach	50	38
Zwiększenia:	0	12
uaktualniane rezerwy na świadczenia urlopowe	0	12
Wykorzystanie	0	0
Rozwiązanie:	0	0
wykorzystanie urlopow za lata ubiegłe	0	0
wyplata świadczeń emerytalnych i rentowych	0	0
Stan na koniec okresu, w tym	50	50
Zobowiązania długoterminowe	50	50
Zobowiązania krótkoterminowe	0	0

Utworzona rezerwa na świadczenia pracownicze dotyczy świadczeń wypłacanych na zasadach przewidzianych w kodeksie pracy. Grupa nie posiada programów emerytalnych.

29. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług

ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU DOSTAW I USŁUG	Stan na dzień	
	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług:	1 536	2 763
- o okresie wymagalności do 12 miesięcy	1 536	2 763
- o okresie wymagalności powyżej 12 miesięcy	0	0
Zaliczki otrzymane na dostawy	34	0
Zobowiązania wobec jednostek powiązanych	52	63
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług, razem	1 622	2 826

ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU DOSTAW I USŁUG (STRUKTURA WALUTOWA)	jednostka	waluta	Stan na dzień	
			31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
a. w walucie polskiej	w tys.	zł	1 041	2 127
b. w walutach obcych (wg walut i po przeliczeniu na zł)	w tys.	zł	581	699
b1. w walucie EURO	w tys.	EURO	139	158
po przeliczeniu na tys. zł	w tys.	PLN	581	699
b2. w walucie USD	w tys.	USD	0	0
po przeliczeniu na tys. zł	w tys.	PLN	0	0
pozostałe waluty w tys. zł	w tys.	zł	0	0
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług, razem	w tys.	zł	1 622	2 826

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług są nieoprocentowane i były w 2017 roku średnio rozliczane w terminach 25 dniowych (49 dni w 2016 roku). Wartość księgową tych zobowiązań odpowiada w przybliżeniu ich wartości godziwej.

30. Pozostałe zobowiązania

POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA	Stan na dzień	
	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Zobowiązania z tytułu wynagrodzeń	204	152
Inne zobowiązania	3	2
Pozostałe zobowiązania, razem	207	154
Zobowiązania długoterminowe	0	0
Zobowiązania krótkoterminowe	207	154

31. Przychody przyszłych okresów

	Stan na dzień 31 grudnia	
	2017	2016
Stan na początek okresu	43	38
Odroczone w trakcie roku	24	22
Odniesione do zysku lub straty	-17	-17
Stan na koniec okresu	50	43
Krótkoterminowe	50	43
Długoterminowe	0	0
	50	43

32. Podatek odroczony

Podatek odroczony netto wykazany w bilansie	Stan na dzień	
	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Stan aktywów z tytułu podatku odroczonego	267	243
Stan rezerwy z tytułu podatku odroczonego	207	243
Aktywa z tytułu podatku odroczonego netto, wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	65	14
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego netto, wykazana w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	5	14

W poniższych tabelach zaprezentowano aktywa i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w wartościach przed kompensatą, obliczone przy zastosowaniu ustawowej stawki podatkowej wynoszącej 19%.

AKTYWA Z TYTUŁU ODROZONEGO PODATKU DOCHODOWEGO	Stan na dzień	
	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
1. Stan aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego na początek okresu po korektach konsolidacyjnych, w tym:	243	329
Odniesionych w zysk lub stratę	0	0
2. Zwiększenia	78	68
Odniesione w zysk lub stratę okresu w związku z ujemnymi różnicami przejściowymi (z tytułu)	78	68
niewypłacone wynagrodzenia z narzutami	60	55
różnice kursowe	2	2
utrata wartości inwestycji	0	0
odpisy aktualizujące	14	7
pozostałe	0	2
3. Zmniejszenia	54	154
Odniesione w zysk lub stratę okresu w związku z ujemnymi różnicami przejściowymi (z tytułu)	54	154
wypłacone wynagrodzenie oraz ZUS	46	93
różnice kursowe z wyceny na dzień bilansowy	2	1
rezerwa na świadczenia pracownicze	0	0
z tyt. przywrócenia odpisów aktualizujących	1	60
pozostałe	5	0
4. Stan aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego na koniec okresu razem, w tym:	267	243
Odniesionych w zysk lub stratę okresu	267	243
5. Dokonana kompensata aktywów z rezerwą z tytułu podatku odroczonego	-202	-229
6. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	65	14

REZERWA Z TYTUŁU ODROZONEGO PODATKU DOCHODOWEGO	Stan na dzień	
	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
1. Stan na początek okresu, w tym:	243	205
Odniesiona w zysk lub stratę	243	277
2. Zwiększenia	62	85
Odniesione w zysk lub stratę okresu z tytułu dodatnich różnic przejściowych (z tytułu)	62	85
rozliczenie umów leasingu	2	0
dodatnie różnice kursowe z wyceny bilansowej	1	1
wycena inwestycji długoterminowych	0	0
wycena inwestycji krótkoterminowych do wartości godziwej	18	6
pozostałe	41	78
3. Zmniejszenia	98	119
Odniesione w zysk lub stratę okresu w związku z dodatnimi różnicami przejściowymi (z tytułu)	98	119
rozliczenie umów leasingu	11	5
różnice kursowe z wyceny bilansowej	1	1
wycena inwestycji krótkoterminowych do wartości godziwej	0	1
wycena inwestycji długoterminowych	0	0
odwrócenie nadwyżki amortyzacji podatkowej nad bilansową	11	15
pozostałe	75	97
4. Stan rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego na koniec okresu, w tym	207	243
Odniesionej w zysk lub stratę	207	243
5. Dokonana kompensata aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwą z tytułu podatku odroczonego	-202	-229
6. Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wykazana w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	5	14

Wartość aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego została w prezentowanych okresach sprawozdawczych, w poszczególnych jednostkach Grupy Kapitałowej skompensowana z rezerwą z tytułu odroczonego podatku dochodowego. W skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej natomiast, podatek odroczonego dotyczący jednostki dominującej nie jest kompensowany z podatkiem odroczonego dotyczącym jednostek zależnych.

Podatek odroczonego netto z poszczególnych sprawozdań jednostkowych, wykazany w sprawozdaniu skonsolidowanym na dzień 31 grudnia 2017 i 2016 roku przedstawiają poniższe tabele:

	Stan aktywów i rezerw z tyt. podatku odroczonego podlegających nettowaniu w sprawozdaniach poszczególnych jednostek wchodzących w skład Grupy		Podatek odroczonego wykazany w sprawozdaniu skonsolidowanym - podatek netto z poszczególnych sprawozdań jednostkowych na dzień 31 grudnia 2017	
	Aktywa z tyt. podatku odroczonego	Rezerwa z tyt. podatku odroczonego	Aktywa z tyt. podatku odroczonego	Rezerwa z tyt. podatku odroczonego
PROCAD SA	173	130	43	0
DESART Spółka z o.o.	84	70	14	0
AUTOR KSI	3	2	1	0
CADOR Spółka z o.o.	0	5	0	5
Korekta konsolidacyjna	7	0	7	0
Suma	267	207	65	5

	Stan aktywów i rezerw z tyt. podatku odroczonego podlegających nettowaniu w sprawozdaniach poszczególnych jednostek wchodzących w skład Grupy		Podatek odroczonego wykazany w sprawozdaniu skonsolidowanym - podatek netto z poszczególnych sprawozdań jednostkowych na dzień 31 grudnia 2016	
	Aktywa z tyt. podatku odroczonego	Rezerwa z tyt. podatku odroczonego	Aktywa z tyt. podatku odroczonego	Rezerwa z tyt. podatku odroczonego
PROCAD SA	157	157	0	0
DESART Spółka z o.o.	71	81	0	10
AUTOR KSI	4	0	4	0
CADOR Spółka z o.o.	1	5	0	4
Korekta konsolidacyjna	10	0	10	0
Suma	243	243	14	14

33. Przychody i koszty operacyjne

33.1 Przychody ze sprzedaży produktów i usług

PRZYCHODY NETTO ZE SPRZEDAŻY PRODUKTÓW I USŁUG (struktura rzeczowa - rodzaje działalności)	Za okres	
	od 01.01.2017 do 31.12.2017	od 01.01.2016 do 31.12.2016
Sprzedaż usług szkoleniowych	1 999	1 661
Sprzedaż subskrypcji	6 421	8 701
Sprzedaż usług inżynierskich	8 088	8 584
Sprzedaż wdrożeń CAD do dużych odbiorców	1 564	3 657
Sprzedaż usług pozostałych	3 251	2 832
Przychody netto ze sprzedaży produktów i usług, razem	21 323	25 435

PRZYCHODY NETTO ZE SPRZEDAŻY PRODUKTÓW I USŁUG (STRUKTURA TERYTORIALNA)	Za okres	
	od 01.01.2017 do 31.12.2017	od 01.01.2016 do 31.12.2016
Kraj	17 114	22 180
usługi	17 114	22 180
Eksport	4 209	3 255
usługi	4 209	3 255
Przychody netto ze sprzedaży produktów i usług, razem	21 323	25 435

33.2 Przychody ze sprzedaży towarów i materiałów

PRZYCHODY NETTO ZE SPRZEDAŻY TOWARÓW I MATERIAŁÓW (STRUKTURA RZECZOWA)	Za okres	
	od 01.01.2017 do 31.12.2017	od 01.01.2016 do 31.12.2016
Materiały	0	0
Towary	23 956	25 404
Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów, razem	23 956	25 404

PRZYCHODY NETTO ZE SPRZEDAŻY TOWARÓW I MATERIAŁÓW (STRUKTURA TERYTORIALNA)	Za okres	
	od 01.01.2017 do 31.12.2017	od 01.01.2016 do 31.12.2016
Kraj	23 956	25 404
materiały	0	0
towary	23 956	25 404
Eksport	0	20
Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów, razem	23 956	25 424

33.3 Koszty operacyjne

KOSZTY WEDŁUG RODZAJU	Za okres	
	od 01.01.2017 do 31.12.2017	od 01.01.2016 do 31.12.2016
Amortyzacja	702	625
Zużycie materiałów i energii	534	443
Usługi obce	12 281	15 565
Podatki i opłaty	88	95
Wynagrodzenia	8 906	9 397
Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	1 706	1 738
Pozostałe koszty rodzajowe (z tytułu)	1 334	1 793
- delegacje	495	581
- reprezentacja i reklama	655	995
- ubezpieczenia	118	113
- pozostałe	66	104
Koszty według rodzaju, razem	25 550	29 656
Zmiana stanu zapasów, produktów i rozliczeń międzyokresowych	29	-17
Koszt wytworzenia produktów na własne potrzeby jednostki (wielkość ujemna)	0	0
Koszty sprzedaży (wielkość ujemna)	-7 137	-7 834
Koszty ogólnego zarządu (wielkość ujemna)	-3 847	-3 751
Koszt wytworzenia sprzedanych produktów	14 595	18 054

34. Pozostałe przychody i koszty operacyjne

POZOSTAŁE PRZYCHODY OPERACYJNE	Za okres	
	od 01.01.2017 do 31.12.2017	od 01.01.2016 do 31.12.2016
Zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	2	0
Odwrócenie odpisu z tytułu utraty wartości należności	27	0
Dotacje	0	1
Pozostałe, w tym:	75	159
- koszty postępowania sądowego	22	26
- przychód z likwidacji środków obrotowych	5	3
- odszkodowania, kary umowne, grzywny	14	12
- odwrócone nadmierne rezerwy	4	93
- inne	30	25
Pozostałe przychody operacyjne, razem	104	160

POZOSTAŁE KOSZTY OPERACYJNE	Za okres	
	od 01.01.2017 do 31.12.2017	od 01.01.2016 do 31.12.2016
strata ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	0	0
utworzone odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości należności	199	92
pozostałe, w tym:	43	95
- należności przedawnione, umorzone, nieściągalne	0	0
- koszty postępowania sądowego	30	29
- naprawa szkód samochodowych	3	11
- likwidacja towarów	0	22
- likwidacja rzeczowych aktywów trwałych	0	0
- inne	10	33
Koszty operacyjne, razem	242	187

35. Przychody i koszty finansowe

PRZYCHODY FINANSOWE	Za okres	
	od 01.01.2017 do 31.12.2017	od 01.01.2016 do 31.12.2016
Przychody odsetkowe z tytułu udzielonych pożyczek	8	69
Przychody odsetkowe od inwestycji dostępnych do sprzedaży	0	5
Przychody odsetkowe od pozostałych należności	179	160
Zysk z wyceny aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik	93	32
Przychody z tytułu realizacji oraz wyceny instrumentów finansowych	0	0
Zysk z tytułu różnic kursowych		4
Zysk ze sprzedaży inwestycji finansowych	0	8
Pozostałe przychody	21	7
Przychody finansowe, razem	301	285

KOSZTY FINANSOWE	Za okres	
	od 01.01.2017 do 31.12.2017	od 01.01.2016 do 31.12.2016
Koszty odsetkowe od kredytów bankowych i pożyczek	0	0
Koszty finansowe z tytułu umów leasingu finansowego	20	36
Koszty odsetkowe z tytułu pozostałych zobowiązań finansowych	0	0
Koszty odsetkowe od pozostałych zobowiązań	0	0
Utworzenie odpisu na należności odsetkowe	71	0
Odpisy z tytułu utraty wartości na pozostałych inwestycjach	0	200
Strata ze sprzedaży inwestycji	0	0
Strata z tytułu różnic kursowych	112	32
Koszty finansowe, razem	203	268

36. Podatek dochodowy

W zakresie podatku dochodowego Grupa podlega zasadom ogólnym. Grupa nie prowadzi działalności w Specjalnej Strefie Ekonomicznej, co różnicowałoby zasady określania obciążeń podatkowych w stosunku do przepisów ogólnych w tym zakresie. Rok podatkowy jak i bilansowy pokrywają się z rokiem kalendarzowym.

STRUKTURA PODATKU DOCHODOWEGO	Za okres	
	od 01.01.2017 do 31.12.2017	od 01.01.2016 do 31.12.2016
Podatek dochodowy bieżący	330	304
Podatek odroczoney związany z powstaniem i odwróceniem różnic przejściowych	-60	53
Koszt / (dochód) podatkowy ogółem	270	357

36.1 Uzgodnienie wyniku podatkowego do wyniku księgowego

PODATEK DOCHODOWY BIEŻĄCY	Za okres	
	od 01.01.2017 do 31.12.2017	od 01.01.2016 do 31.12.2016
Zysk (strata) brutto przed opodatkowaniem	1 219	1 513
Korekty konsolidacyjne	10	-3
Zysk (strata) brutto po korektach konsolidacyjnych	1 209	1 516
Różnice pomiędzy zyskiem (stratą) brutto a podstawą opodatkowania podatkiem dochodowym	561	84
Przychody niestanowiące przychodów podatkowych	-157	-284
Przychody lat ubiegłych stanowiące przychody podatkowe roku bieżącego	111	26
Koszty niestanowiące kosztów uzyskania przychodów roku bieżącego	1 240	1 605
Koszty lat ubiegłych stanowiące koszty uzyskania przychodów w roku bieżącym	-275	-883
Koszty podatkowo stanowiące koszt uzyskania przychodów nie ujęte w wyniku roku obrotowego	-353	-379
Odwrócenie odpisów aktualizujących oraz nadmiernej rezerwy	-5	0
Dochody wolne od podatku	0	-1
Dochód do opodatkowania	1 770	1 600
Odliczenia od dochodu, w tym:	0	0
Podstawa opodatkowania	1 770	1 600
Podatek dochodowy według obowiązujących stawek	330	304
Zwiększenia, zaniechania, zwolnienia, odliczenia i obniżki podatku	0	0
Podatek dochodowy bieżący ujęty (wykazany) w deklaracji podatkowej okresu, w tym:	330	304
wykazany w zysku lub stracie	330	304

36.2 Efektywna stawka podatkowa

Efektywna stawka podatkowa	Za okres	
	od 01.01.2017 do 31.12.2017	od 01.01.2016 do 31.12.2016
Zysk (strata) brutto po korektach konsolidacyjnych	1 209	1 516
Ustawowa stawka podatku	19%	19%
Podatek dochodowy wg ustawowej stawki podatkowej	230	288
Efekt podatkowy przychodów nie będących przychodami wg przepisów podatkowych	-30	-54
Efekt podatkowy kosztów nie będących kosztami wg przepisów podatkowych	236	305
Efekt podatkowy wykorzystania straty z lat ubiegłych	0	0
Efekt zastosowania ustawowej 15% stawki podatkowej	-7	0
Korekty bieżącego podatku za poprzednie okresy	-159	-182
Obciążenie wyniku z tytułu podatku dochodowego	270	357
Efektywna stawka podatkowa	22%	24%

36.3 Bieżące aktywa i zobowiązania finansowe

Zobowiązania i należności z tytułu podatku dochodowego	Za okres	
	od 01.01.2017 do 31.12.2017	od 01.01.2016 do 31.12.2016
Podatek dochodowy bieżący wykazany w sprawozdaniu z dochodów całkowitych	330	304
Podatek dochodowy dotyczący pozycji, które zmniejszyły lub zwiększyły kapitał własny	0	0
Podatek dochodowy zapłacony	-210	-343
Podatek dotyczący lat poprzednich	-83	-45
Podatek dochodowy wykazany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, w tym:	37	-84
Należności z tytułu podatku dochodowego	-34	-185
Zobowiązanie z tytułu podatku dochodowego	71	101

Na dzień 31 grudnia 2017 r. Grupa wykazuje należność z tytułu podatku dochodowego w kwocie 34 tys. zł, oraz zobowiązania z tego tytułu w kwocie 71 tys. zł. Na dzień 31 grudnia 2016 roku wykazywana była należność w kwocie 185 tys. zł oraz zobowiązanie z tytułu podatku dochodowego w kwocie 101 tys. zł.

37. Działalność zaniechana

W okresie od 01.01.2017 r. do 31.12.2017 r. Grupa nie zaniechała żadnej z prowadzonych form działalności gospodarczej, nie przewiduje też tego w następnym okresie.

38. Zysk na jedną akcję zwykłą

Zysk na jedną akcję zwykłą obliczono poprzez podzielenie zysku netto przypadającego na akcjonariuszy jednostki dominującej przez średnioważoną liczbę akcji za okres od 1 stycznia 2017 roku do 31 grudnia 2017 roku. Wszystkie akcje są akcjami zwykłymi na okaziciela. Ponieważ PROCAD nie wyemitowała akcji uprzywilejowanych co do wypłaty dywidendy, mianownik wskaźnika stanowi całość wyemitowanych akcji. Ze względu na brak czynników rozładniających na dzień sprawozdawczy oraz w okresie porównywalnym wskaźnik rozwodnionego zysku na jedną akcję jest równy wskaźnikowi podstawowego zysku na jedną akcję.

ZYSK NA 1 AKCJĘ	Za okres	
	od 01.01.2017 do 31.12.2017	od 01.01.2016 do 31.12.2016
Zysk netto	834	997
Średnia ważona ilość akcji (w tys. sztuk)	9 019	9 019
Podstawowy i rozwodniony zysk na 1 akcję	0,09	0,11

39. Wartość księgową na jedną akcję

Wartość księgową na jedną akcję została obliczona poprzez podzielenie kapitałów własnych podmiotu dominującego przez średnią ważoną ilość akcji. Ze względu na brak czynników rozładniających na dzień sprawozdawczy oraz w okresie porównywalnym wskaźnik wartości księgowej na jedną akcję jest równy wskaźnikowi rozwodnionej wartości księgowej na jedną akcję.

	Stan na dzień	
	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Kapitał własny	18 604	17 770
Średnia ważona ilość akcji (w tys. sztuk)	9 019	9 019
Wartość księgową / rozwodnioną wartość księgową na jedną akcję	2,06	1,97

40. Należności i zobowiązania warunkowe

Grupa posiada jedynie zobowiązania warunkowe w postaci weksli własnych In blanco stanowiących zabezpieczenie zawartych umów leasingu. Innych należności ani zobowiązań warunkowych na dzień 31.12.2017 oraz na 31.12.2016 roku Grupa nie posiadała.

41. Transakcje z podmiotami powiązany

Transakcje między PROCAD SA a jej jednostkami zależnymi będącymi stronami powiązany Spółki zostały wyeliminowane w trakcie konsolidacji i nie wykazano ich w niniejszej notce. Szczegółowe informacje o transakcjach między Grupą a pozostałymi stronami powiązany przedstawiono poniżej.

Następująca tabela przedstawia łączne kwoty transakcji zawartych z podmiotami powiązаныmi za okres od 01.01.2017 do 31.12.2017 roku:

Jednostki powiązane	Sprzedaż podmiotom powiązanym	Zakup od podmiotów powiązanych	Zobowiązania z wyjątkiem pożyczek	Należności z wyjątkiem pożyczek
Kluczowe kierownictwo *	0	0	0	0
Podmioty powiązane poprzez kluczowe kierownictwo	60	604	51	51
Dom Maklerski Capital Partners Spółka Akcyjna	0	0	0	0
FUTURE CAPITAL Sp. z o.o.	0	19	0	0
WM Pracownia Projektowania Miasta Spółka z o.o.	22	0	0	15
Autorska Pracownia Architektoniczna Magdalena Jarzyńska	17	208	17	25
BOARCH Bożena Szczęśniak	16	215	17	11
AGTIM Agnieszka Horeczy	5	162	17	0
Hubert Kowalski TENCONCEPT	0	0	0	0
SAFKOM	0	107	0	0
TODOBRO	0	24	2	0

Następująca tabela przedstawia łączne kwoty transakcji zawartych z podmiotami powiązаныmi za okres od 01.01.2016 do 31.12.2016 roku:

Jednostki powiązane	Sprzedaż podmiotom powiązanym	Zakup od podmiotów powiązanych	Zobowiązania z wyjątkiem pożyczek	Należności z wyjątkiem pożyczek
Kluczowe kierownictwo *	0	0	0	0
Podmioty powiązane poprzez kluczowe kierownictwo	124	609	64	47
Dom Maklerski Capital Partners Spółka Akcyjna	0	0	0	0
FUTURE CAPITAL Sp. z o.o..	0	17	0	0
WM Pracownia Projektowania Miasta Spółka z o.o.	84	0	0	12
Autorska Pracownia Architektoniczna Magdalena Jarzyńska	33	204	17	32
BOARCH Bożena Szczęśniak	7	199	17	3
AGTIM Agnieszka Horeczy	0	189	17	0
Hubert Kowalski TENCONCEPT	0	0	0	0
SAFKOM	0	110	11	0
TODOBRO	0	20	2	0

* pozycja obejmuje członków Zarządu i Rady Nadzorczej Emitenta i spółek, ich małżonków, rodzeństwo, wstępnych, zstępnych oraz inne bliskie im osoby

Warunki transakcji z podmiotami powiązаныmi

Sprzedaż na rzecz oraz zakupy od podmiotów powiązanych dokonywane są według cen rynkowych. Nie występują zaległe zobowiązania/należności na koniec okresu sprawozdawczego. Należności lub zobowiązania wobec podmiotów powiązanych nie zostały objęte żadnymi gwarancjami udzielonymi lub otrzymanymi. Nie są one także zabezpieczone w innych formach. Na koniec okresu obrotowego, tj. 31 grudnia 2017 roku Grupa nie utworzyła żadnego odpisu na należności wątpliwe dotyczące kwot należności od podmiotów powiązanych. W każdym roku obrotowym przeprowadzana jest ocena polegająca na zbadaniu sytuacji finansowej podmiotu powiązanego i rynku, na którym podmiot ten prowadzi działalność.

42. Wynagrodzenia kluczowego kierownictwa

Łączne wynagrodzenia członków zarządu i pozostałych członków kluczowego kierownictwa za dany okres sprawozdawczy przedstawiają się następująco:

Osoba	Pełniona funkcja	Okres zakończony	
		31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Jarosław Jarzyński	Prezes Zarządu	114	102
Janusz Szczęśniak	Wiceprezes Zarządu	114	87
Maciej Horeczy	Wiceprezes Zarządu	114	105
Andrzej Przewoźnik	Przewodniczący Rady Nadzorczej	12	12
Mariusz Jagodziński	Sekretarz Rady Nadzorczej	12	12
Hubert Kowalski	Członek Rady Nadzorczej	12	12
Bożena Szczęśniak	Członek Rady Nadzorczej	12	12
Andrzej Chmielecki	Członek Rady Nadzorczej	12	12
Łączne wynagrodzenia brutto, razem		402	354

43. Instrumenty finansowe

43.1 Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych Grupy

W opinii Zarządu wartości bilansowe aktywów i zobowiązań finansowych ujętych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym są przybliżeniem ich wartości godziwej, gdyż w przypadku instrumentów krótkoterminowych ewentualny efekt dyskonta jest nieistotny, a instrumenty długoterminowe dotyczyły transakcji zawieranych na warunkach rynkowych.

Nota	Stan na dzień 31 grudnia 2017		Stan na dzień 31 grudnia 2016		
	Wartość bilansowa	Wartość godziwa	Wartość bilansowa	Wartość godziwa	
Aktywa finansowe					
Wyceniane w wartości godziwej przez wynik	10	2 656	2 656	2 553	2 553
Jednostki uczestnictwa w funduszach	10.2	2 656	2 656	2553	2553
Inne		0	0	0	0
Inwestycje utrzymywane do wymagalności	10	0	0	0	0
Pożyczki i należności własne	10,12	6 993	6 993	8 614	8 614
Udzielone pożyczki	10.1	188	188	203	203
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	12	6 805	6 805	8 411	8 411
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, w tym:		526	526	526	526
Instrumenty dłużne	10.3	523	523	523	523
Środki pieniężne i lokaty krótkoterminowe	14	4 051	4 051	3 412	3 412

Zobowiązania finansowe

Kredyty i pożyczki zaciągnięte	23	0	0	0	0
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	28	1 622	1 622	2 826	2 826
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	25	238	238	514	514
Pozostałe zobowiązania finansowe	24	207	207	154	154

Wartości godziwe aktywów i zobowiązań finansowych przedstawione w powyższej tabeli odpowiadają kwotom, jakie Grupa otrzymałaby za sprzedaż składnika aktywów lub zapłaciła za przekazanie zobowiązania w ramach rutynowej transakcji, dokonanej między uczestnikami rynku na dzień wyceny (innej niż wymuszona sprzedaż lub transakcja spowodowana likwidacją spółki). Metody i założenia przyjęte przez Grupę przy ustalaniu wartości godziwych zostały opisane w notach dotyczących poszczególnych kategorii instrumentów finansowych oraz w punkcie 3.2.7 Aktywa i zobowiązania finansowe.

Wartości godziwe środków pieniężnych i lokat krótkoterminowych, należności z tytułu dostaw i usług, zobowiązań z tytułu dostaw i usług oraz innych zobowiązań krótkoterminowych są zbliżone do wartości bilansowych głównie ze względu na krótkie terminy wymagalności tych instrumentów.

43.2 Hierarchia wartości godziwej

Poniższa tabela przedstawia analizę instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej, pogrupowanych zgodnie z MSSF 7 na dzień 31 grudnia odpowiednio 2017 oraz 2016 roku, według trzypoziomowej hierarchii, gdzie:

- Poziom 1 - wartość godziwa oparta jest o ceny giełdowe (nieskorygowane) oferowane za identyczne aktywa lub zobowiązania na aktywnych rynkach,
- Poziom 2 – wartość godziwa ustalana jest na bazie wartości obserwowanych na rynku jednakże nie będących bezpośrednim kwotowaniem rynkowym (np. ustalone są przez odniesienie bezpośrednie lub pośrednie do podobnych instrumentów istniejących na rynku),
- Poziom 3 – wartość godziwa ustalana jest na bazie różnych technik wyceny nie opierających się jednakże o jakiegokolwiek obserwowane dane rynkowe.

	31 grudnia 2017	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
Aktywa wyceniane w wartości godziwej przez wynik				
Jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych	2 656	2 656	0	0
Pożyczki i należności własne				
Udzielone pożyczki	188	0	0	188
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	6 805	0	6 805	0
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży				
Instrumenty kapitałowe	3	0	0	3
instrumenty dłużne (obligacje)	523	523	0	0
Aktywa finansowe, razem	10 178	3 182	6 808	188
Zobowiązania finansowe				
zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe	1 829	0	1 829	0
zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	238	0	238	0
Zobowiązania finansowe, razem	2 067	0	2 067	0

Hierarchia wartości godziwej na 31 grudnia 2016 roku:

	31 grudnia 2016	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
Aktywa wyceniane w wartości godziwej przez wynik				
Jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych	2 553	2 553	0	0
Pożyczki i należności własne				
Udzielone pożyczki	203	0	0	203
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	8 411	0	8 411	0
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży				
Instrumenty kapitałowe	3	0	0	3
instrumenty dłużne (obligacje)	523	523	0	0
Aktywa finansowe, razem	11 693	3 076	8 414	203
Zobowiązania finansowe				
zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe	2 980	0	2 980	0
zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	514	0	514	0
Zobowiązania finansowe, razem	3 494	0	3 494	0

W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2017 nie miały miejsca przesunięcia między poziomami hierarchii wartości godziwej. Żaden z instrumentów nie został także przesunięty z/do poziomu 3 hierarchii wartości godziwej.

44. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym

System zarządzania ryzykiem w Grupie polega na ich stałym monitorowaniu i podejmowaniu działań zapobiegających zmaterializowaniu się ryzyk, a gdy to nie jest możliwe - minimalizacji skutków ich wystąpienia. Zarządzanie ryzykiem zawiera procesy identyfikacji, pomiaru oraz określania sposobu postępowania z nim, obejmując następujące ryzyki:

- Ryzyko rynkowe:
  - ryzyko zmian stóp procentowych,
  - ryzyko zmian kursów walutowych,
- Ryzyko płynności,
- Ryzyko kredytowe wraz z ryzykiem inwestycyjnym.

Celami zarządzania ryzykiem finansowym są:

- ograniczenie zmienności wyniku finansowego brutto,
- utrzymanie dobrej kondycji finansowej,
- ograniczenie strat Grupy mogących wynikać z niewypłacalności klientów,
- wspieranie procesu podejmowania decyzji w obszarze działalności inwestycyjnej, z uwzględnieniem źródeł finansowania inwestycji.

Wszystkie cele zarządzania ryzykiem należy rozpatrywać łącznie, a ich realizacja jest zdeterminowana przede wszystkim przez sytuację wewnętrzną i warunki rynkowe.

44.1 Ryzyko stopy procentowej

Narażenie Grupy na ryzyko wywołane zmianami stóp procentowych jest niewielkie i dotyczy przede wszystkim posiadanych środków pieniężnych i ich ekwiwalentów oraz zobowiązań z tytułu leasingu finansowego, w mniejszym zaś stopniu lokat bankowych.

Nie występuje ryzyko koncentracji zadłużenia w jednym banku, ponieważ Spółki Grupy nie posiadają kredytów ani pożyczek na dzień sprawozdawczy. Wskaźniki finansowe określające zdolność do spłaty zobowiązań są na wysokim poziomie.

W ocenie Zarządu nie ma potrzeby dokonywania zabezpieczeń w odniesieniu do ryzyka stopy procentowej. Zgodnie z przyjętą strategią wszystkie nadwyżki środków pieniężnych są obecnie lokowane w bezpiecznych funduszach pieniężnych lub w depozytach bankowych. Grupa ocenia, że powyższe inwestycje dają nieistotną ekspozycję na ryzyko stopy procentowej.

44.2 Ryzyko zmiany kursów walut

Grupa prowadzi działalność na rynku krajowym oraz zagranicznym. Znaczna część przychodów PROCAD SA jest osiągnięta ze sprzedaży krajowej, jednakże dotyczy towarów (w tym wszystkie produkty Autodesk), których ceny zaopatrzeniowe są wyrażone w Euro. Spółka stara się minimalizować ryzyko kursowe poprzez odpowiednią politykę ofertową zawierającą klauzulę o możliwości zmiany cen podawanych w złotych polskich (ofertowanie w dwóch walutach PLN i Euro). Ryzyko zmiany kursu walut w szczególności dotyczy podmiotu zależnego DES ART Spółka z o.o. w związku ze sprzedażą zagraniczną. Większość kontraktów z podmiotami zagranicznymi zawierana jest w Euro. Wartość bilansowa aktywów oraz zobowiązań finansowych Grupy denominowanych w walutach obcych na dzień bilansowy dotyczy należności i zobowiązań z tytułu dostaw i usług oraz środków pieniężnych.

44.3 Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe związane jest z ryzykiem, że kontrahent nie dopełni swoich zobowiązań umownych, w wyniku czego Grupa poniesie straty finansowe.

Grupa dokonuje na bieżąco oceny zdolności kredytowej swoich kontrahentów, w szczególności tych, którzy chcą korzystać z kredytów kupieckich. Transakcje zawierane są wyłącznie z kontrahentami o sprawdzonej wiarygodności kredytowej; w razie potrzeby uzyskując stosowne zabezpieczenie jako narzędzie redukcji ryzyka strat finansowych. Część transakcji sprzedaży produktów dokonuje się na podstawie przedpłat. Grupa współpracuje od wielu lat z dużą liczbą klientów i nie występuje istotna koncentracja ryzyka kredytowego. Zarząd Grupy ocenia, że ze względu na dużą liczbę i dywersyfikację klientów oraz wieloletnie doświadczenie we współpracy z klientami ryzyko nieściągalnych należności jest niewielkie.

W odniesieniu do innych aktywów finansowych Grupy, takich jak środki pieniężne i ich ekwiwalenty, lokaty, pożyczki, jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych ryzyko kredytowe powstaje w wyniku niemożności dokonania zapłaty przez drugą stronę umowy, a maksymalna ekspozycja na to ryzyko równa jest wartości bilansowej tych instrumentów.

Ryzyko kredytowe związane z udzielonymi pożyczkami

Na dzień 31 grudnia 2017 roku Grupa wykazuje jedną pożyczkę w kwocie 188 tys. zł. Pożyczka ta została Grupie zwrócona w dniu 9 lutego 2018 roku. Udzielając pożyczek Grupa dokonuje sprawdzenia wypłacalności pożyczkobiorcy a pożyczki udzielane podmiotom nie powiązanym są przez Grupę zabezpieczane, np. w postaci weksli, zastawów, hipotek, cesji należności, aktów notarialnych o poddaniu się egzekucji. Zarząd Grupy ocenia, że wobec posiadania wymienionych zabezpieczeń poziom ryzyka kredytowego jest nieznaczny.

Ryzyko kredytowe związane ze środkami pieniężnymi i lokatami bankowymi

Grupa dokonuje jedynie krótkoterminowych lokat bankowych. Środki pieniężne są lokowane w banku dysponującym wysokim kapitałem własnym oraz silną i ustabilizowaną pozycją rynkową. Biorąc powyższe pod uwagę uznaje się, że ryzyko kredytowe dla środków pieniężnych i lokat bankowych jest niskie i nie istnieje potrzeba zabezpieczania tego ryzyka.

Ryzyko kredytowe związane z inwestycjami w jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych

Jednostka Dominująca nabyła jednostki uczestnictwa w pieniężnym funduszu inwestycyjnym. Biorąc pod uwagę krótkoterminowy charakter tej inwestycji, w której jednostki można nabywać i umarzać w dowolnym dniu wyceny, bez konieczności deklarowania wcześniej długości takiej lokaty, Grupa uznaje, że ryzyko kredytowe dla powyższej inwestycji jest niskie i nie dokonuje aktywnego zabezpieczania tego ryzyka.

Ryzyko kredytowe związane z inwestycjami w dłużne papiery wartościowe

Ryzyko kredytowe związane z nabytymi dłużnymi papierami wartościowymi dotyczy możliwości nie dotrzymania przez emitenta warunków umowy, a w tym:

- nie zapłacenia odsetek,
- nie spłacenia kapitału w terminie wykupu,

Na 31 grudnia 2017 roku Grupa posiada obligacje, opisane w nocie 10.3 niniejszego sprawozdania, które nie zostały wykupione przez emitenta. Biorąc pod uwagę zabezpieczenie nabytych obligacji hipotekami kaucyjnymi ustanowionymi na nieruchomościach, o sumie przewyższającej wartość wykupu obligacji, Grupa uznaje, że zainwestowane kwoty zostaną Grupie zwrócone.

44.4 Ryzyko płynności finansowej

Podstawowe ryzyko płynności finansowej wynika z faktu, iż większość kosztów ponoszonych przez Grupę ma charakter kosztów stałych, natomiast przychody ze sprzedaży podlegają zmienności charakterystycznej dla firm usługowych. Grupa jest również narażona na ryzyko pogorszenia się płynności finansowej na skutek nieterminowego regulowania płatności przez klientów Grupy.

Zarządzanie ryzykiem płynności w Grupie ma formę utrzymywania odpowiedniego poziomu kapitału obrotowego oraz ciągłego monitoringu przepływów pieniężnych oraz dopasowywania profili zapadalności aktywów i zobowiązań finansowych. Grupa, inwestując wolne środki pieniężne, przy wyborze instrumentów oraz terminów dokonywanych inwestycji uwzględnia odpowiednio terminy wymagalności dla zobowiązań.

Grupa finansuje swoją działalność głównie kapitałem własnym. Ze względu na znaczne salda środków pieniężnych w 2017 jak i w 2016 roku, Grupa w znikomym stopniu korzysta z zewnętrznych źródeł finansowania. Jednocześnie ze względu na wysoką ocenę zdolności kredytowej PROCAD nie istnieje zagrożenie utraty dostępu do źródeł finansowania. Zarząd uważa, że nie występuje istotne ryzyko płynności finansowej.

45. Zarządzanie kapitałem

Głównym celem zarządzania kapitałem jest utrzymanie bezpiecznych wskaźników kapitałowych, w celu zachowania zdolności do kontynuowania działalności przez jednostki należące do Grupy, z uwzględnieniem realizacji planowanych inwestycji, tak aby Grupa mogła bez zakłóceń prowadzić działalność operacyjną, generować zwrot dla akcjonariuszy oraz przynosić korzyści pozostałym interesariuszom. W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku nie wprowadzono żadnych zmian do celów, zasad i procesów obowiązujących w tym obszarze.

Struktura kapitałowa Grupy obejmuje zadłużenie, na które składają się zobowiązania, środki pieniężne i ich ekwiwalenty oraz kapitał przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej, w tym wyemitowane akcje, kapitały rezerwowe i zapasowy, zysk zatrzymany i udziały niedające kontroli.

Grupa monitoruje strukturę kapitałową między innymi na podstawie wskaźnika kapitału własnego oraz wskaźnika Dług/EBITDA.

Wskaźnik kapitału własnego obliczany jest jako stosunek wartości kapitału własnego do sumy bilansowej natomiast wskaźnik Dług/EBITDA jest obliczany jako stosunek zobowiązań z tytułu kredytów, pożyczek i z tytułu leasingu finansowego do EBITDA (wynik działalności operacyjnej powiększonej o amortyzację).

Grupa przyjęła docelową wartość wskaźnika kapitału własnego na poziomie nie niższym niż 0,5, natomiast wskaźnika Dług/EBITDA na poziomie do 2,0.

Wskaźniki te na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku przedstawiały się następująco:

	Stan na dzień	
	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Kapitał własny	18 604	17 770
Suma bilansowa	23 333	24 056
Wskaźnik kapitału własnego	0,80	0,74
Zobowiązania z tyt. kredytów, pożyczek i leasingu finansowego	238	514
EBITDA	1 823	2 121
Wskaźnik dług do EBITDA	0,13	0,24

W związku z niskim poziomem długu na dzień 31 grudnia 2017 roku wskaźnik Dług/EBITDA był na bardzo niskim, bezpiecznym poziomie i wynosił 0,13 (w 2016 roku 0,24).

Natomiast wskaźnik kapitału własnego osiągnął wartość powyżej zakładanego minimalnego poziomu i na dzień 31 grudnia 2017 r. wynosił 0,80 a na 31 grudnia 2016 r. wynosił 0,74, co stanowi o bezpiecznym zarządzaniu kapitałem Grupy.

Na Grupie nie spoczywały w 2017 r. oraz w 2016 r. jakiegokolwiek zewnętrzne wymogi kapitałowe.

46. Istotne postępowania sądowe przeciwko spółkom Grupy Kapitałowej

W okresie ostatnich 12 miesięcy nie toczyły się i nie toczą, żadne postępowania przed organami rządowymi, postępowania sądowe lub arbitrażowe, dotyczące zobowiązań albo wierzytelności spółek Grupy Kapitałowej, których wartość stanowiłaby co najmniej 10% kapitałów własnych Grupy.

47. Struktura zatrudnienia

Przeciętne zatrudnienie w Grupie kształtowało się następująco:

	Za okres	
	od 01.01.2017 do 31.12.2017 w osobach	od 01.01.2016 do 31.12.2016 w osobach
Zarząd jednostki dominującej	3	3
Zarząd jednostek z Grupy	1	1
Administracja	10	16
Działy handlowe	40	42
Pion usług	45	49
Pozostali	13	9
Osoby korzystające z urlopów wychowawczych lub bezpłatnych	0	0
Ogółem	112	120

48. Informacja o znaczących zdarzeniach, dotyczących lat ubiegłych, ujętych w sprawozdaniu finansowym za bieżący okres.

W sprawozdaniu bieżącym nie ujęto żadnych znaczących zdarzeń lat ubiegłych.

49. Istotne zdarzenia po zakończeniu okresu sprawozdawczego

1. W dniu 1 marca 2018 r. Zarząd Grupy podpisał list intencyjny z Groclin SA (Inwestor), będącego wyrażeniem woli stron do zawarcia transakcji kapitałowej, której przedmiotem są udziały w spółce DES ART Sp. z o.o. (Spółka), w której PROCAD SA posiada 61,81% udziałów.
Cena za udziały zostanie zaoferowana Wspólnikom po przeprowadzeniu badania Spółki oraz Cador Consulting Sp. z o.o., której Spółka jest stuprocentowym właścicielem, a jej wysokość oparta będzie na wynikach finansowych uzyskiwanych przez Spółkę i Cador Consulting Sp. z o.o., perspektywach ich rozwoju, przy uwzględnieniu możliwej do zrealizowania synergii w grupie kapitałowej Inwestora. List intencyjny zapewnia Inwestorowi wyłączność w negocjacjach w okresie 3 miesięcy od daty jego podpisania. Zważywszy na fakt, że Grupa nie prowadziła żadnych działań zmierzających do sprzedaży udziałów w spółkach DESART i CADOR a zgłosił się Inwestor z propozycją zakupu tych aktywów, Zarząd rozważa możliwość dokonania transakcji, jednakże ostateczną decyzję o zbyciu udziałów Zarząd będzie podejmował w oparciu o ocenę opłacalności takiej transakcji, na poziomie zapewniającym godziwy zwrot z inwestycji.
2. W dniu 2 lutego 2018 roku Grupa udzieliła pożyczki Panu Zbigniewowi Safuryn, o następujących parametrach:

Pożyczkobiorca	Kwota pożyczki	Data spłaty	Oprocentowanie
ZBIGNIEW SAFURYN	700 tys. zł	2018-12-31	roczne: 4%

50. Korekty błędów poprzednich okresów

Grupa nie dokonała korekty błędów poprzednich okresów.

51. Informacje dotyczące podmiotu uprawnionego do badania sprawozdania finansowego

W dniu 19 czerwca 2017 roku została podpisana umowa o przeprowadzenie przeglądów oraz badania sprawozdań finansowych z REWIT Księgowi i Biegli Rewidenci Sp. z o.o. z siedzibą w Gdańsku, przy ulicy Starodworskiej 1, wpisaną na listę podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych pod numerem 101. Umowa została podpisana na okres 1 roku i dotyczy badań i przeglądów rocznych i półrocznych za rok obrotowy 2017, w zakresie jednostkowych oraz skonsolidowanych sprawozdań finansowych. W ubiegłym roku Grupa korzystała z usług tego samego podmiotu.

Poniższa tabela przedstawia wynagrodzenie podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych wypłacone lub należne za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku i za rok zakończony 31 grudnia 2016 roku:

Rodzaj usługi	Rok zakończony 31 grudnia 2017	Rok zakończony 31 grudnia 2016
Obowiązkowe badanie rocznych sprawozdań finansowych	44	42
Obowiązkowy przegląd sprawozdań finansowych	13	12
Inne usługi	0	4
Razem	57	58

REWIT Księgowi i Biegli Rewidenci Sp. z o.o. przeprowadzili obowiązkowe badania we wszystkich spółkach Grupy Procad.

Gdańsk, dnia 30 marca 2018 r.

Sporządziła:

Wioletta Piasecka – Dyrektor Finansowy .....

Podpisy Zarządu:

.....
Jarosław Jarzyński – Prezes
Zarządu

.....
Janusz Szczęśniak – Wiceprezes
Zarządu

.....
Maciej Horeczy – Wiceprezes
Zarządu